Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

Breve

til og fra

Bernh. Sev. Ingemann,

udgivne

af

V. Heise.

Kjøbenhavn.

C. A. Reitzels Forlag.

1879.

Fortale.

Det er efter afdøde Fru Ingemanns udtrykkelige Ønske, at Udgivelsen af Digteren Ingemanns efterladte Brev-Samling er overdraget til mig. Opfordringen er rettet til mig af Udgiveren af Ingemanns efterladte Skrifter, Hr. Slotspræst J. Galskjøt, men først for lidet over 2 Aar siden, næsten 9 Aar efter Fru Ingemanns Død, henved 15 Aar efter Digterens egen Død. Denne Omstændighed afholdt mig dog ikke fra at efterkomme den ædle Digter-Hustrus Ønske eller fra at overtage et Hverv, der forekom mig saare ærefuldt. Dels er der jo ikke nogen af vore Digtere, der i den Grad har vundet Indgang i Folke-Hjertet, som B. S. Ingemann, ingen, som vil være saa sikker paa sent at glemmes, fordi han nærmedes af Barne-Sindet og fyrigt begejstrede Ynglings-Alderen og pegede gennem al sin Sang mod det, som evigt skal leve. Dels fornam jeg ved Gennemlæsning af Brevene, at Ihukommelsen af Digterens elskelige Personlighed vilde blive levendegjort ved et Udvalg af disse, ligesom ogsaa et Lys herigennem vilde blive kastet over

hans menneſkelige og digteriſke Udvikling. Med dette for Øje overtog jeg Arbejdet.

At udgive Breve kan gøres paa to Maader. Man kan ſamle dem i Bunker efter de Perſoners Navne, fra og til hvem de ere ſkrevne. Dette er den nemme Maade, hvor Arbejdet blot beſtaar i at udſkyde, hvad man ikke vil have med i Bunken; men heraf kan intet organiſk Hele fremkomme. Skal en Brev-Samling have fuld Intereſſe, maa den kronologiſke Ordning gennemføres, og endda ikke i to Afdelinger, „Til" for ſig og „Fra" for ſig, men gennem hele Brevvekslingen „til og fra" under eet. Kun ſaaledes kan en Afſpejling danne ſig af en Perſonlighed, ſom den udvikler ſig under den fortløbende Tids-Aand og de vekslende Samfunds- og Privatlivs-Forhold. Efter ſit Ideal maa en Brev-Samling afbilde en levende Vækſt, ligeſom et Træ udfolder ſin Krone under Afſætning af det ene Grene-Lag, der ſkyder ſig ud efter det andet opad. For at opnaa dette Ideal, udfordres tilvisſe et baade kvantitativ og kvalitativ ligeligt Antal Breve til og fra Hovedperſonen, men hermed har det ſom oftest ſtor Vanſkelighed, da dels mange Breve altid i Tidens Løb ville være forkomne, dels ikke ethvert Brev, ſom kan have fremkaldt et intereſſant Genſvar, juſt altid har Betydning nok i ſig ſelv til at kunne medtages. Denne Vanſkelighed har vist ſig meget ſtor ved nærværende Samling, men jeg har under Valget og Sammenſtillingen af Brevene holdt mig hint Ideal for Øje. Ikkun Fru Rahbeks Breve, alle fra et Tidsrum af et

Par Aar, har jeg ladet henstaa samlede som en liden Lund, hvori en enlig Fugl lader høre sin Røst forskellig fra de andre Stemmer i Skoven.

I Samlingen vare Brevene *fra* Ingemann forholdsvis kun faa, navnlig fra den tidligere Del af hans Liv. Disse ere for allerstørste Delen tagne med, — de give, efter min Mening, et levende Billed af Ingemanns personlige og digteriske Udvikling. Derimod fandtes saare mange Breve *til* ham. Ved det Udvalg, jeg har gjort af disse, har jeg søgt at fremvirke et saa vidt muligt karakteristisk Udtryk for den *almindelige* Sympati, som Digteren, i Modsætning til en ensidig Recensent-Forfølgelse, under hele sin Udvikling kunde glæde sig ved. I sin Helhed, smigrer jeg mig med, vil den foreliggende Samling give et ikke uinteressant Bidrag til Billedet af en tilbagelagt æstetisk Periode i vor Litteratur og derhos et Supplement til den Ingemannske Litteratur, som ikke vil være uden Værdi.

Naar Breve udgives, som tilhøre en forgangen Tid, da vil der uundgaaeligt altid være meget i deres Indhold, som er uforstaaeligt, fordi Forudsætningerne for Forstaaelsen enten ere ukendte eller faldne ud af Erindringen, og ofte er det netop det, der ikke forstaas, hvori et Brevs egentlige Interesse ligger. Hvor der da ingen Oplysning eller Vejledning er given, taber Samlingen altid meget af sin Betydning baade som Underholdnings-Æmne og som Bidrag til Tidens Karakteristik. I Breve som de foreliggende, hvor der sjeldnere er givet Plads

for almindelige Betragtninger over store Problemer, men Indholdet mere drejer sig om de konkrete Former af Aands-Livets Udtryk i Litteraturen, specielt den æstetiske Litteratur, under idelige Hentydninger til halvforglemte litterære Forhold og Personer, vilde Savnet af saadan Vejledning føles i særdeles Grad og for en stor Del berøve Samlingen almindelig Interesse. Jeg har derfor anset det for uundgaaelig nødvendigt at ledsage Brevene med Anmærkninger under Siden, og jeg haaber herved at have givet et ikke uvelkomment Hjælpemiddel til, at Brevene kunne læses med Fornøjelse. Men, idet jeg nu overgiver hvad der med et ikke ubetydeligt Arbejde saaledes her er leveret, til kyndiges velvillige Bedømmelse, skylder jeg at udtale min Tak til de mange, der have ydet mig Bistand til fjernt fra Hovedstadens Biblioteker og øvrige Hjælpemidler at faa indsamlet det Materiale, hvorved det hele Apparat er tilvejebragt. Næst Sorø Akademis Rektor, Hr. Professor Tregder, og Bibliotekaren, Hr. Overlærer Bang, ved hvis Imødekommen jeg har haft en udvidet Adgang til Akademiets Bibliotek, bringer jeg fremfor alle min Ven Hr. Kristian Arentzen min oprigtige Tak for den Redebonhed, hvormed han uden at trættes har meddelt mig hvad jeg idelig behøvede af hans ualmindelig rige Kundskab til vor Litteratur. Ligeledes skylder jeg Hr. Adjunkt Hoff i Sorø megen Tak for den Beredvillighed, hvormed han har hjulpet mig ved Korrektur-Læsningen, og for mangt et nyttigt Vink han derunder har givet mig.

Jeg har nu kun at gøre opmærksom paa, at hvor der foran en Anmærkning findes en Stjerne istedenfor Tal, der er Anmærkningen tilsat af vedkommende Brevs Forfatter. Sluttelig henviser jeg til de Samlingen vedføjede Tillæg af 1) Fortegnelse over de heri Bogen forekommende Person-Navne, 2) Udsigt over Ingemanns Skrifter, 3) Fortegnelse over de Brevskrivere, af hvilke ikke er medtaget Breve i dette Udvalg.

Pedersborg Præstegaard i Marts 1879.

Udgiveren.

Brev-Fortegnelſe.

(Tallene angive Brevenes Nummere.)

Jens Møller, fra: 1. 40. 50. 63. 69. 79. 104.
Carl Luno, fra: 4. 41. 48.
— — til: 2. 2a. 37. 38. 46. 49. 51.
Etatsraad Mandix, fra: 89. 93.
— — til: 3. 35. 43. 83. 84. 85. 88. 90. 91. 92. 95. 96. 97. 100. 101. 103.
Nicolai Søtoft, fra: 5. 22. 23. 26. 27. 52. 53. 56. 57. 59. 112.
N. C. Spur, fra: 6.
C. N. Roſenkilde, fra: 7. 185.
J. M. Hanſteen, fra: 8.
A. Olſen, fra: 9. 24.
Karen Margrethe Rahbek, fra: 10—20.
N. Fogtmann, fra: 21. 29. 34.
Johannes Wilſtrup, fra: 25.
S. S. Blicher, fra: 28. 30. 31. 32. 54. 55. 65. 70. 71. 82. 130. 132. 135. 144. 155. 158. 176.
Frederikke Brun, fra: 33.
M. B. Nygaard, fra: 36. 42. 68. 108. 121. 140. 150. 255. 271. 276.
— — til: 39. 78. 98. 109. 115. 117. 119. 137. 142. 146. 151. 173. 191. 198. 201. 209. 213. 216. 231. 232. 256. 267. 275 a. og b.
Poul Dons, til: 44.
J. F. Schouw, fra: 45. 74.

P. O. Brøndſted, fra: 47.
Schack Staffeldt, fra: 58.
H. E. Freund, fra: 60.
Ove Malling, fra: 61. 105.
Paſtor Schack, fra: 62.
J. Hornſyld, fra: 64. 73. 77.
Prins Chriſtian Frederik, fra: 66.
Carl Heger, fra: 67.
H. Baſtholm, fra: 72. 207.
Udgiveren af „Nyt Aftenblad", til: 75.
F. H. Jahn, fra: 76. 80.
Waldemar Rothe, fra: 81. 107. 133. 141.
— — til: 134. 136. 139. 143. 145. 163. 208. 221. 251.
J. F. Steenberg, fra: 86.
C. C. Rafn, fra: 87.
J. P. Miller, fra: 94.
La Motte Fouqué, fra: 99. 122. 138.
Knud Lyne Rahbek, fra: 102. 106.
E. Tryde, fra: 110. 177.
L. Kruſe, fra: 111.
Rud. Bay, fra: 113. 170.
C. F. Wegener, fra: 114.
Biſkop Dr. Münter, fra: 116.
Bernhard von Beſkow, fra: 118. 148.
Jac. Chr. Lindberg, fra: 120.
Andr. Fr. Høſt, fra: 123.
Chr. Bredahl, fra: 124. 125. 127. 129. 152. 159. 160. 161. 162. 164. 166. 167. 182. 183. 186. 187. 188. 222. 228. 230. 233. 240.
— — til: 184. 229. 234. 239.
J. P. Mynſter, til: 126. 224.
Jørgen Mandix, fra: 128.
A. B. Rothe, fra: 131.
Kronprins Oscar, fra: 147.
Auguſt Bournonville, fra: 149. 190. 193.
F. Schmidt, fra: 153.
Frederik Barfod, fra: 154.
H. Matthiſon Hanſen, fra: 156.

Atterbom, fra: 157. 169. 174. 181. 189. 192. 195. 225. 235.
F. C. Sibbern, fra: 165.
C. E. F. Weyſe, fra: 168. 171. 172.
J. S. C. Welhaven, fra: 175.
P. Hjort, fra: 178. 200. 212.
Kammerherre Moltke-Roſenkrantz, fra: 179.
F. P. J. Dahl, fra: 180.
Hans Egede Glahn, fra: 194. 263.
Orla Lehmann, fra: 196. 197.
Vilhelm Birkedal, fra: 199.
Chr. Winther, fra: 202.
Prof. R. Nielſen, fra: 203. 204.
Frøken Sperling, fra: 205.
P. C. Stemann, fra: 206.
J. Paludan-Müller, fra: 210.
— — til: 244. 248.
Aug. Baggeſen, fra: 211.
E. Wilſter, fra: 214. 217.
— — til: 215. 218. 219. 223. 227 a. og b. 265.
L. Engelſtoft, fra: 220.
P. Boiſen, fra: 226. 287.
— — til: 288.
C. J. Brandt, til: 236.
A. P. Berggreen, fra: 237.
Fredrika Bremer, fra: 238. 281.
P. C. Rothe, fra: 241 a. 258.
— — til: 241 b. 259.
En ung Teolog, til: 242.
Biſkop Dr. Martenſen, fra: 292.
— — til: 243. 245. 252. 257. 269. 283. 289.
Fr. Paludan-Müller, fra: 246.
C. E. Mundt, fra: 247.
— — til: 250.
J. M. Thiele, fra: 249.
P. C. Kierkegaard, fra: 253.
A. G. Rudelbach, fra: 254. 290.
C. Molbech, fra: 260.
L. Dietrichſon, fra: 261. 264.
Fru Jerichau-Baumann, fra: 262.

Admiral H. D. B. Seidelin, fra: 266.
Rud. Schmidt, til: 268.
C. C. B. Fogtmann, fra: 270.
A. Munch, fra: 272.
— — til: 273. 286.
D. F. Eschricht, fra: 274.
Chr. Bredahls Enke, til: 277.
A. E. M. Tang, fra: 278.
Kr. Arentzen, til: 279.
Carl Andersen, til: 280.
Kaptajn J. Hansen, fra: 282.
Gunni Busck, fra: 284. 285.
Slotspræst J. Galskjøt, fra: 291.
Frøken Jenny Klöcker, til: 293. 294. 296.
Løjtnant A. Troiel, til: 295.

1.

Fra Jens Møller.[1])

Kbhavn. den 7de Septbr. 1811.

Kjære Ingemann!

Ei i lang Tid er jeg bleven saa behageligt overrasket som jeg blev ved Tilsendelsen af den skjønne Poesiesamling[2]) fra Deres Haand. Vel kjendte jeg Deres heldige Anlæg, og havde af nogle smaae trykte Stykker med Fornøyelse bemærket, at De af og til offrede paa Sanggudindens Alter; men jeg tilstaaer, at en baade i Qvantitet og Qvalitet saa betydelig Samling havde jeg ikke ventet. Jeg har alt for adskillige Dage siden fuldendt den første Gjennemlæsning, og har blot udsat saalænge at takke Dem baade for de kjerlige Yttringer om vort gamle Forhold og for Nydelsen af en saa interessant Lecture, fordi jeg først nu har erfaret, at De var kommen til Byen. Med saadanne Primitier tør jeg, uden at mistænkes for Partiskhed, ønske Dem og vor Literatur til Lykke. Men har De ogsaa betænkt hvilke Forventninger

[1]) Professor i Teologi ved Kobenhavns Universitet; havde været Ingemanns Lærer i Slagelse Skole, var hans bestandige Velynder, hvorom hans Anmeldelser af Ingemanns Skrifter i Literaturtidenden vidne.

[2]) Digte I. 1811.

De derved har opvakt? Hvad er man ei beføyet til at vente af den Digter som moden Mand, der debuterer saaledes som Yngling? Dog denne Betragtning vil ikke svække Deres Mod, men snarere forøge Deres Tillid. Snarere kunde en anden Bemærkning tilraade Dem for en føye Tid at nægte Muserne Deres Dyrkelse (i det mindste en udelukkende Dyrkelse); og dette er Contis gamle Klage: „at Kunsten søger Brød".[1]) De veed, at Digteren endnu meer end Maleren har Grund til at istemme denne Klage; og derfor er det min store Frygt, at De netop ved Deres Held i Digtekunsten skal lade Dem afdrage fra Deres Brødstudium. Mit Raad er derfor, at De fatter den alvorlige Resignation (thi saaledes forekommer det maaskee Dem, hvad jeg blot anseer for en Resolution) at unddrage Dem ganske eller for en stor Deel fra de forføriske Ni, imedens De fuldender Deres academiske Cursus, som De endnu vil hurtigen kunne lægge tilbage, men som stedse vil vorde Dem længere og besværligere, jo ældre og fortroligere med heterogene Studier De bliver.

Tilgiv en gammel oprigtig Lærer denne Yttring af Omsorg for Deres timelige Vel; og vedbliv at elske

Deres

hengivne

J. Møller.

---

[1]) Maleren Contis Replik i Lessings Emilie Galotti: „Prinz, die Kunst geht nach Brod". (1 Akt, 2 Scene).

2.

Til min Ven **Luno**

(med en Erindring).

[1811.]

Saa's ikke at finde en Ven i Nogen uden i den, som har fundet en Ven i Dig.
Young.

Du, hvem min Luths de første Toner naaede
som Gjenlyd af Dit Hjertes Følelser,
for Dig er heller ei min Sjæl en Gaade:
jeg troer for vist, Du grant den gjennemseer;
Jeg troer, Du seer dens Virken og dens Liden,
dens Stræben og dens Længseler i Tiden,
jeg troer Du fandt den ingen Hverdagsaand,
og derfor rakte Du mig Broderhaand.

Hav Tak derfor! og lad mig fro bekjende
hvad mangengang i stille Sind mig randt,
Naturen gav mig Broder, Søster, Frænde;
men bedre Ven end Du jeg aldrig fandt.
Kun skjørt var Baandet, som mig bandt til Jorden,
nu tøkkes mig, det fastere er vorden;
endnu een Haand det kunde styrke meer,
men ak! da blev vel Jorden mig for kjær.

Troe aldrig, at med ligegyldigt Øye
jeg kold og følesløs beskued den;
nei, hvert dens Stempel af det Evighøye
jeg elsker stille varmt og livligen;
men hvad der hindrer Ilden at udbryde,
forbyder Hjertet tale, Taarer flyde,
og standser Ynglingslivets frie Gang,
O! Ven det føled Du, før jeg det sang.*)

*) see mine Digte 1ste Deel p. 37.[1])

[1]) Digtet „Tvangen", som findes i „Samlede Skrifter" anden Udgave, 4de Afdeling 1ste Bind S. 13.

Med Inderlighed ønske vi at favne
alt Stort og Høyt og Godt og Skjønt paa Jord,
og maa end Hjertet evig evig favne
hin Underblomst, som ei i Støvet groer,
saa kan det dog ei daarligen miskjende
de Blomster, som fra Støvet Øyet vende
og vi vil stedse bryde dem med Lyst
og trykke dem med Varme til vort Bryst.

Det Træ, som eene staaer, maa tidlig visne
skjøndt ved en Muur det længere kan groe,
maa det end tit i Vintersneen isne,
og vil end Ranken aldrig det omsnoe.
Dog — er den Tid ei lang, som mig blev givet
og lever jeg endogsaa mindst i Livet,*)
saa gaaer jeg dog en Omvei til min Grav;
thi Venskab mig paa Veien Haanden gav.

End haaber jeg en Stund vi sammenvandre
og ei vil trænge til Amindelser,
og skulde Tiden ogsaa os forandre,
paa Intet jeg i Verden lider Meer.
Dog denne Tidens Nøgle Du modtage!
i den min Idræts Billed du opdage!
forandres jeg, da viis mig den igjen,
og Du gjenfinde skal Din tabte Ven.

B. S. Ingemann.

---

*) Exigua pars est vitæ, quam nos vivimus.
Seneca.

2a.

Til Carl Luno[1])

[Med et Eksemplar af „De sorte Riddere", 1814].

Du, som med min Musa først fortrolig,
elsked tidlig hende hos din Ven,
og fra den Stund af har vandret trolig
som min Pylades i Livet hen,
Du har Krav paa Meer end jeg kan give,
Broderhjertet længst Dig aabent stod,
og om hele Verden Dig forlod,
skal mit Venskab uforandret blive.

---

[1]) „Carl Luno, juridisk Student, senere Landmand" er al den Oplysning, som i en Note til Ingemanns „Tilbageblik paa mit Liv og min Forfattervirksomhed" S. 20 gives om „den eneste fortrolige Ven", i hvis Omgang Ing. i sine Brydningsaar alene fandt Opmuntring, idet han „meddelte ham sine Planer, Drømme og poetiske Udgydelser." Mellem de tvende her meddelte Digte til denne Ungdomsven ligger der ikke blot nogle Aar, men aabenbart et Vendepunkt i Ingemanns Liv. Gennem det første Digt „Til min Ven Luno" aander næsten forelskelsesvis den sympatetiske Tone, hvori det inderlige Venskab mellem tvende Ynglinge udtrykker sig, af hvilke den ene bærer i sin Sjæl et uopfyldt Kærlighedshaab og nu klynger sig til Vennen for at lade sit Hjerte svulme i hans Deltagelse. I det andet derimod, „til Carl Luno", føles det, at Brydningen er gennemgaaet og Kærlighedshaabet blevet til virkeligt lykkaligt Eje; det ligner derfor nærmest en Opgørelse med Vennen, der nu ikke mere, som hidtil, kunde være alt, — Afskedsvidnesbyrdet lyder: „Du har Krav paa Meer end jeg kan give". Det er altsaa Ingemanns Forlovelse, 1812, der ligger imellem disse Digte. Det første er optaget i Ing.'s Samlede Skrifter, 4de Afdelings 2det Bind, anden Udgave S. 193, men med Overskriften „Til Carl Luno", ikke „Til min Ven Luno", med Udeladelse af det sidste Vers og med nogle mindre Forandringer i det medtagne. Til det andet Digt „Til Carl Luno" knytter sig den Mærkelighed, at, medens det ikke hidtil har været trykt i Ordets

Men hvis nogentid vi skilles ad,
fjernes vi ved Døden eller Livet,
mind mig da ved hvert et yndet Qvad,
som min Musa i din Haand har givet!
Og lad ogsaa denne Blomsterkrands
være Dig en venlig blid Kjærminde
om din Ven og om den Sanggudinde,
som ham aabned Livets høy're Sands.

Ingemann.

---

almindelige Bethdning, findes det dog i trykt Skikkelse foran i det Eksemplar af „De sorte Riddere", som Carl Luno har ejet. Imidlertid er Digtet haandskrevet sendt til Luno, mellem hvis Papirer det er opbevaret, og det er ikke let at forstaa, hvorledes det er blevet trykt som en integrerende Del af dette enkelte Exemplar, eller hvad der kan have bevæget Ingemann til at gøre sin Ven denne mildest talt vildledende Opmærksomhed. Ovenfor er Digtet aftrykt efter det haandskrevne Eksemplar, med hvilket det i den trykte Skikkelse ikke aldeles stemmer.

Forunderligt vemodvækkende er iøvrigt Modsætningen mellem disse varme Venneudgydelser og den Tilbageholdenhed, der ikke længe efter indtraadte mellem Ing. og Ungdomsvennen. I Luno havde J. haft en Ven, hvis Sjæl afgav en fuldstemt Sangbund for hans første elegiske Toner, thi hvad den unge Digter sang, bekender han: „o Ven, det føled Du, før jeg det sang", og derfor „bedre Ven end Du jeg aldrig fandt". Men faa Aar efter, da Ing. vendte tilbage fra sin Udenlandsrejse, med Hjertet fuldt ogsaa for sin Ungdomsven, da faldt der en Skygge hen over Lunos Liv, og fra den Tid (1819) findes ingen Breve opbevarede mellem Vennerne. Ing. sendte vel Luno sine Skrifter med en venlig Tilskrift, stundom i nogle Verslinier; ogsaa mødtes de undertiden i København, naar Ing. gæstede Hovedstaden med sin Kone for at besøge Maleriudstillingen, men noget nærmere Venskabsforhold var der ikke længer Tale om. „Og om hele Verden dig forlod, skal mit Venskab uforandret blive", havde Ing. skrevet til sin Ven, men, som det underligt varslende hedder videre: „fjernes vi ved Døden eller Livet", — de fjernedes, ikke ved Døden,

3.

Til Etatsraad Mandix[1])

[1812.]

Af deres Brev, Hr. Etatsraad! har jeg draget den glade Slutning, at min Kjærlighed til deres Datter ikke er ugjengjeldet; uden hvilket al anden Tale var overflødig. Det første og Vigtigste haaber jeg da afgjort; men det Andet staaer endnu tilbage, Forældrenes Samtykke.

Jeg kan ikke fortænke Dem i, at de som Fader og ældre Mand maa betragte Livet og Bestemmelsen fra en mere huusfaderlig Side, end jeg og formodentlig ogsaa Lucie. Men det er vel fornuftigt og rigtigt, at saalænge vi leve paa Jorden, maa vort Forhold til den og til Selskabet heller ikke være os uvigtigt.

Førend jeg havde Noget paa Jorden at holde mit Hoved til, gik jeg — som min Frelser fordum — uden borgerlig Bestemmelse den jordiske Vei, og stundede kun til Hjemmet hos min himmelske Fader; og jeg troede ikke at have levet forgjæves, naar jeg brugte mit Liv til at forædle mig selv udvide mine Kundskaber, og dyrke min Konst, som da var min eneste Elskede.

Med mine Tanker om Frihed og høyere Menneskebestemmelse har jeg aldrig ret kunne foreene den Tvang og — som jeg syntes — Tidsspilde, som Embedsmanden

---

men ved Livet, og da Luno døde, 1858, vides det ikke, at Ingemann nogensteds satte sin Ungdomsven noget Minde, saa lidet som denne er endog blot nævnet i det ovenanførte „Tilbageblik" af Ingemann selv. Dog skal det mindes, hvad Carl Luno har været for Digteren Ingemann, og det er næppe for meget sagt, at uden Lunos følelsesfulde Vennesjæl var Ingemann i hine Brydningsaar gaaet til Grunde i ensom Selvfortærelse. (Sml. Anm. til Brevet Nr. 44).

[1]) Ingemanns Svigerfader; blev Deputeret i Rentekammeret og Konferentsraad, tog sin Afsked 1830, døde det følgende Aar i Sorø.

— oftest uden indre Kald allene for at kunne leve med Familie — maa underkaste sig. Og da jeg aldrig har følt andet Kald til at virke for mine Medborgere, end det jeg som Digter frivillig har valgt, har det hidtil været mit Ønske, eene at kunne gaae frem paa denne Vei, indtil den maaske ogsaa kunde bringe mig dette Livs Frugter. Jeg tilstaaer, det var ikke at bygge sit Huus paa en Klippe; men det syntes mig dog bedre saa, end at glemme Himlen, for at grundmure sig paa Jorden.

Nu derimod, da min Kjærlighed er bleven mig vigtigere selv end min Konst, og saa at sige den Traad, hvori min hele Tilværelse hænger, saa følger det af sig selv, at jeg underkaster mig enhver Betingelse, som den udkræver, og at intet Offer vil være mig for tungt, som jeg bringer Lucie og min Kjærlighed.

Her seer De altsaa min Bestemmelse, den beroer paa Lucie og paa Dem, og da vi endnu Begge er unge og hendes Lykke er mit høyeste Formaal; saa troer jeg ikke at De med Grund vil forhindre eller opsætte en Forbindelse, hvorpaa i det mindste *min* hele Lykksalighed beroer; thi at mine Hensigter ere redelige, derpaa kan De vel ikke tvivle?

Jeg venter endnu idag deres afgjørende Svar og er ikke rolig førend jeg har det.

Lucie kunde ved et Par Linier angaaende den allerførste Punkt gjøre mig usigelig lykkelig; thi førend jeg har den fuldkomneste Vished i Alt kan jeg hverken see Dem eller hende.

I det gladeste Haab underskriver jeg mig med sønlig Høyagtelse

Deres

B. S. Ingemann.

4.

Fra Carl Luno.

Trongaarden, Aug. 1814.

Tak kjæreste Bernhard for din venlige Skrivelse og Tak forud for din Overbærelse med at jeg ikke hidtil svarede dig — du lever jo dog uafladelig i min Erindring, og jeg nærer ikke nogen høyere Følelse, eller deeltager i nogen behagelig selskabelig Glæde, at jo dit kjære Billede svæver for mig og jeg ofte uvilkaarlig udbryder: gid Ingemann var her!

Jeg var med dig ved din Moders[1]) Grav og delede med rørt Hjerte din sønlige Følelse (ogsaa jeg begræder en høitelsket og elskværdig Fader) jeg ydede hende min inderligste Tak for Dig, elskede og ærede hende som din fromme elskede Moder, og under at pynte hendes Grav med Evighedsblomster, bad jeg hende inderlig om at søge min Faders Aand, for stundom paa vore stille Vandringer samlede at svæve om deres elskede Børn. Ja Bernhard! med Smerte tænker jeg paa at den Tid kan komme, da vi ei længer kan jevnlig samles Øie mod Øie, og jeg føler da ret levende hvor inderlig kjær du er mig; vel siger du trøstende: „fjernes vi ved Døden eller Livet, mind mig da ved hvert et yndet Ovad",[2]) og vel trøster jeg mig selv ved at tænke paa Torkild og Seraphine[3]) som Nødvendighedens Jernhaand adskillede da de kun paa særskilte Veye kunde virke til det store Maal; men dig selv i det Hele, din Personlighed og vennehulde Omgang maa

---

[1]) Ing.'s Moder, Birgitte, født Swane, var død 1809.

[2]) Se foran Nr. 2a.

[3]) Hovedpersoner i „De sorte Riddere", hvilket Digt var udkommet i Juni 1814 og skjenket Luno af Ingemann. Se Anm. til Nr. 2a.

jeg jo da uoprettet ſavne, og du er og blier min eneſte ſom min kjæreſte Ven.

Jeg ſkulde vel og fortælle Dig lidt om hvorledes vi leve, men jeg veed ikke hvorlænge jeg kan holde ud at ſidde iaften, da et Hold over Lænden eller Blodſkud har gjort mig til Patient en 8te Dage, ſaa jeg kun har Roe naar jeg ligger, eller hinker affted; imidlertid er jeg i betydelig Bedring. Derſom jeg havde erfaret noget litterairt Nyt ſom var af Intereſſe, ſaa havde det alt været dit, men mit Landliv trækker mig ſtrax fra Byen, naar mine Forretninger ere endte, dog venter paa Dig Prof. Ørſt. Forſvar[1]), ſom jeg juſt idag lader hente fra Byen.

Loviſe Bergſøe[2]) er hos os, min Vogn hentede hende igjen i Torsdags — det er en herlig, munter, aabenhjertet Pige, og jeg kjender ikke let Mage til hendes lyſe Hoved, der kun tæller 17 Somre; jeg lykønſker af Hjertet din Lucie, ſom hun hænger ved med ſit unge Hjertes hele Kraft.

Du er vel næſten færdig at ſidde op til Kbhvn. naar Du modtager disſe faa Linier — gid jeg maa ſee Eder Alle friſke og muntre. Hils din Lucie og hendes kjære Forældre fra min Loviſe[3]) og din

Carl Luno.

---

[1]) Maa være: H. C. Ørſted: „Imod den ſtore Anklager; med Motto: Det 8de Bud", hvilket Skrift udkom i Auguſt 1814 og var rettet mod Grundtvig.

[2]) Datter af Dr. med. Johan Frederik Bergſøe, døde ugift 1869 og var knyttet ved et inderligt Venſkab til Ingemann og hans Huſtru lige til disſes Død. Et Digt „Til Luiſe Bergſøe. Med et Exemplar af de ſorte Riddere den 28de Mai 1814" findes i Ingemanns Samlede Skrifter, anden Udgave, IV. 2det Bind S. 195. Af et Skemtebrev fra Ingemann og hans Forlovede til Loviſe Bergſøe ſees det, at denne muntre unge Pige i ſin Vennekreds benævnedes „det evige Liv."

[3]) Lunos Huſtru, født Vidberg.

5.

Fra Nicolai Søtoft.[1])

Hav Tak! min Taare rinder
Paa ny, men Taagen ſvinder
Nu for mit Blik!
Jeg elſkte Dig ſaa ſaare
Derfor randt før min Taare
Den rinder atter, men en Læſkedrik!
Tidt ſkrev Du af mit Hjerte
I mangt et Skrift;
At Digterens Bedrift
Ei ſaa ſtod ſelv for mig — det var min Smerte.
Af alle Danmarks Skjalde
Jeg hørte helſt i Lyrik Dig
Du ſang ſaa inderlig
At Sangen maatte anden Sang fremkalde.
Men Den, ſom kjerligſt Man ſig kaarer,
Tidt mod ſin Villie letteſt ſaarer,
Og Ingen kunde ſaare mig ſom Du[2]);
Men Ingen ſaa mig ſtyrker
I Tro paa Kunſtens Værd,
Paa Idealet under Farvens Skjær,
Paa Kunſtens Dyrker;

---

[1]) Ingemanns noget yngre ſamtidige; Forf. af „Aandernes Maſkerade“ 1816; døde ſom Sognepræſt i Præſtø 1844.

[2]) Ifølge Ingemanns Forklaring i „Tilbageblik paa mit Liv og Forfattervirkſomhed“ var Søtoft bleven krænket ved nogle private Bemærkninger af Ing. over et Arbejde, Søtoft havde meddelt ham. Hertil ſigter maaſke Stedet her. Ing. ſøgte heri Foranledningen til Søtofts Optræden imod ham i „Aandernes Maſkerade“. — Søtofts første Arbeide, „Romantiſke Digte“ udkom iøvrigt i ſamme Maaned, ſom Brevet her er ſkrevet.

Thi Sløret kjærligt løfter Du mig nu;
Dog tør jeg endnu ikke for Dig staae,
Og tør endnu ei glad Dig række Hænder
Men seer veemodig op mod Himlen blaa;
Endnu for vild min Lue
Slaaer op mod Himlens Bue
O vredes ei! som Du jeg kjerligst brænder.

d. 17/3 15 Nicolai Søtoft.

6.

Fra N. C. Spur.[1])

Hobroe d. 12te Junii 1815.

Dit Februar-Brev gode Ven! med Frihedshelten Masaniello og den elskende Blanka skiænkede vor lille Familiekreds nogle glade Aftener strax, og siden efter flere fornøjede Timer! Tak for hver Linie Du skrev om Neapels Befrier; efter Stykkets tredie Giennemlæsning skrev jeg til mine Venner Bergmann i Mariager og Almstrup i Roed med Masaniello og Blanka, hvad jeg dybt og inderligt følte: At de vare sande Mesterstykker, og Begge — men især den sidste som er Din store Beundrer — bevidnede mig at Dine Tragedier overgik langt deres Forventning. Ja Du har Ret, jeg foretrækker Masaniello for Blanka! Saa glad og rolig gaaer jeg med Ham fra Fiskerhytten til Alteret, hører ham her bekiende: Hvo Han er, seer ham modig som Guds Redskab svinge Helgensværdet og indjage den stolte Arcos Skræk — kort efter — Beundring. At dette Stykke maatte finde Bifald

---

[1]) Ingemanns Svoger; Præst.

ved Opførelsen, hvo kunde tvivle derom som havde læst det? Og af offentlige Blade er vor Forventnings Opfyldelse bleven bekræftet. Dine Søstre og jeg ønske Dig hjerteligst til Lykke og inderlig tage vi Deel i Din Glæde. Din mørke Ahnelse om Fremtiden, at Du ei som hidtil skulde kunne blive fri for litteraire Chikaner og Angreb, fordi Misundelsens Slange end hvisler om Digterens Paradis, seer jeg ingen Grund til; thi enhver dømmer og taler jo om Dig med udmærket Agtelse, og endnu har mit opmærksomme Øje ved Giennemlæsningen af seneste Tidsskrifter — Du veed jo jeg har faaet oprettet et Læseselskab — intet skumlende Sidekast kunnet opdage, der truede med fierneste Anledning til: at Din Fred skulde blive forstyrret eller Krigstrompeten komme til at lyde.[1]) . . . .

Lev nu vel! Det ønsker Din hengivne Ven

N. C. Spur.

7.

Fra C. N. Rosenkilde.[2])

[Sommeren 1815.]

Min Bernhard!

Om jeg endskiøndt neppe kan holde Pennen i Haanden af Svaghed — Levningen af min lange Sygdom —

---

[1]) En Maaned efter lød imidlertid Krigstrompeten ved P. Hjorts Angreb paa Ingemann i „Athene".

[2]) Rosenkilde, den senere berømte Skuespiller, dengang Kantor og Kordegn ved Aarhus Domkirke, havde været Skolekammerat med Ingemann i Slagelse Skole (se Ing. Levnetsbog 2den Del S. 29). Brevet, som er uden Datum, maa være skrevet i Aarhus 1815, i hvilket Aar Masaniello var udkommet, og i Slutningen af hvilket Aar R. ansattes ved det kongelige Teater, hvor han debuterede 19 Marts 1816.

maae jeg, vil jeg ſige Dig — Du Taſſos Broder! ja hans Broder i Digterværd, hans Søn og Arving i Digter-Ære[1]) — jeg maae ſige Dig at jeg føler mig en Tomme længere i Krop, en heel Gang meere værd i Siel ved Tanken om at Maſaniellos ædle elſkværdige Digter er den Bernhard Severin Ingemann, i hvis Families herlige Kreds mit Livs Vaar gleed hen ſom en yndig Morgen. Kiære B.! kom herover, at Du kan vorde overtydet om hvormange Venner Din Muſe her hverver Dig; kom vi ville krone Dig ſom Rommerne kronede Petrarcha; din Maſaniello var min første Nydelſe efter min Opſtandelſe — og min første Tanke derpaa var: B! ſkriv [paany] en Maſaniello og jeg vil lægge mig i Feberens fæle Favn igien derſom Du vil være færdig naar Feberen er færdig med mig. Dog vil jeg tie, din egentlige Roes er i mit inderſte Hierte og det kan jeg ikke udfolde for Dig — men troe mig den er meere værd end Din Recenſents. Kiære B. beed ham at holde ſin Mund, hver Linie ſkaffer Dig en Misunder[2]). Dog det Recenſent-Væſen forſtaaer jeg mig ikke paa og hvad jeg ikke begriber derom — — — Tanken om Dig bragte mig paa Erindringen om et Brev, Du engang glædede mig ved. Jeg hentede det frem og overraſkedes af en Yttring deri, hvorved Du tilkiendegiver mig Din og Grü-

---

[1]) Sin Digter-Ære vandt Taſſo gennem Libelſer; dette ſkildrede Ingemann faa Aar efter i „Taſſos Befrielſe“ (1819) under Følelſen af ſit Aands- og Libelſesſamſund med Digtermarthyren.

[2]) I Danſk Litteratur-Tidende 1815 ere Ingemanns Digte 2den Del, Procne, De ſorte Riddere, Maſaniello og Blanca recenſerede i Nrne 16—25 inkl. Anmeldelſen (af Jens Møller) er overvættes roſende. Umiddelbart derefter, nemlig i Juli ſamme Aar, gjorde P. Hjort i „Athene“ ſit bitre Angreb paa Ingemann.

ners[1]) Meening om min Capacitet for Skuepladsen og den Forventning, I begge nærede om engang at see mig i lavhælede Tøfler at tilsiokke mig Publikums Bifald. Du vidste nok ikke da Du skrev dette at Diævlen allerede da havde fristet mig i fleere Aar — og jeg Syndsens Barn jeg drømte ikke om at Tiden istedet for at udslukke den — hvad skal den kaldes? den urene? det synes mig dog er et for stærkt Prædikat — jeg troer jeg vil for at undskylde den Lethed hvormed den opbrænder mit indre Væsens fornuftige Natur, vil kalde den: den himmelske Lue skulde efter flere 5-Aars Forløb først naae en Styrke der næsten overvinder mig. Ja B. reent ud tilstaaet jeg gav efter for denne Tilbøielighed til at blive Skuespiller saa snart Theater-Kassen vilde lønne mig saaledes at jeg aldeles kunde hellige mit Liv til Musik og Skuespiller-Kunsten. Men da jeg er en temmelig god Sanger og ved kunstmæssig Veiledning kan eller burde blive bedre end nogen af dem, I have — for at fierne Dig fra Mistanken om Forfængelighed hos mig og overspændte Begreber om dette mit Talent, saa maae jeg tilføie at eders Sangere ere efter mit Begreb om denne Kunstart maadelige — saa maatte jeg lønnes saaledes at jeg kunde evne at anvende noget paa dette Talents fuldkomne Udvikling, og hvorfra skulde en saadan Gage komme? ja nægte vil jeg ikke, kunde jeg gandske sorgfrit overgive mig til den Tilbøielighed, der saalænge og mægtig driver mig hen at offre til den morsomste af alle Muserne — jeg var ikke istand til længere at staae imod,

---

[1]) Hans Grüner, Ingemanns Barndomsven, døde som Auditeur i Søetaten. I „Kjærminder til min henfarne Ven Hans Grüners Grav" har Ingemann udsunget sin vemodige Ihukommelse af denne Ven. (Se Samlede Skrifter 2den Udg. IV. 2. S. 231.)

og dette Brev min Ven! sigter til intet mindre end: at overtale Dig til i Kraft af den Anseelse din Masaniello maae have givet Dig, at tale med Holstein[1]) gandske caché for at faae at vide forhvorvidt det var mueligt at blive antaget ved Theatret og under hvilke Vilkaar; thi ijeg for min Deel seer ikke paa dem men jeg har en meget rar Kone og jeg har 2 Børn som nok Himlen selv ikke eier elskværdigere, jeg har en Himmel i mit Huus som Mand og Fader — derfor skal og min Tilbøielighed til hiin Bane, hvor mægtig den end er, blive totaliter overvunden og aldrig kunne knye et Muk hvis den ikke lader sig foreene med en fuldkommen Tryghed for alt hvad der kan kaldes Næringssorg for en Familie der giver giver mig en Lykkalighed, som Skuespil og Musik vel kan krydre men ikke egentlig forøge. Skulde Du tale med H. eller nogen herom, saa lad dem giøre Regning paa at [for] mindre end 2000 Rbdl. S. V.[2]), mine Indtægter her, faaer min Theaterlyst ikke Bugt med mig. Vel foreſtiller jeg mig en nærmere Omgang med Dig som en Nydelse jeg vilde give meget for eller som ikke kan vurderes, — vel svømmer mit hele Sieleselv i et Hav af ubeskrivelig Fryd ved Foreſtillingen om hvordan da alle mine bedre Følelser kunde bade sig i alle Harmoniens Himmelegne — ach! B. jeg bliver gal ved Tanken blot — men som sagt: stat ratio pro voluntate.

Kiære Bernhard! giør mig saa glad som muligt ved et lille Brev. Hils Møller[3]), han kalder mig vel en — Gud veed hvad — for min Extheologiskhed. Jeg kan ikke gjøre derved, maaskee var det lykkedes mig, hvis jeg ikke var bleven befordret til Cantor. Farvel B.! vogt

---

[1]) Teaterchefen. [2]) R. ansattes med 500 Rdl. R. S.

[3]) o: Prof. Jens Møller, tidligere Rosenkildes Lærer i Slagelse.

Dit Liv, alt er Fædrelandets, Videnſkabernes, hold forſigtig Huus dermed. Hils det Englebarn, ſom du tilbeder naar din Aand har imellem viklet ſig ud af Muſernes Favntag — hils hende beed hende være din Hebe, og forſikre hende om at et erkiendtligt Fædreland vil takke hendes Udødeligheds Drik for hvert Aar der lægges til din Alder [naar] hun bare vil aldrig tabe Vigtigheden af dit Digter[liv af] Syne. Kiære B.! bryd Dig ikke om min Sludder, [Meningen] er at jeg haver Dig ſaare kiær. Skriv mig [ſnart til]. Hille Død nær havde jeg glemt noget vigtigt, [de] bygge her et nyt Teatrum. Du kunde flette [Dig en] venlig Forglemmigei i Din Laurbær-Krands ved at ſkrive os et net lidet Stykke til at aabne dette [med, For]men overlades til Dig men nogen Sang maatte [ſlutte] det ſom et Chor; og nu ſtop!

Din

Roſenkilde.

8.

Fra J. M. Hanſteen.[1])

Drammen d. 14de Juni 1815.

Kjære gode velſignede (Hr.) Ingemann!

Gud glæde Deres Sjæl gjennem alle Evigheder. Jeg modtog i dette Øieblik Deres Brev og er ſaa lykſalig, at jeg kan ikke andet end øieblikkelig ſætte mig ned og ſkrive for at give min Fryd frit Spillerum. Først maa De forlade mig, at jeg har ſat hiint „Hr." i Parentheſis. Sandt at ſige ſlog jeg gjerne en tyk Streg over det, hvis De ikke fandt det for næſeviiſt, om jeg gjorde mig altfor familiær med Dem. Da jeg modtog

[1]) Ing.'s ſamtidige ved Univerſitetet; ſenere Præſt i Norge.

et Brev, paa hvis Udskrift jeg strax gjenkjendte Deres Haand, og derhos betænkte, at jeg ikke i Forveien havde skrevet Dem til, da troer jeg — si licet (*sans scandale*) profana componere sacris — at have havt en Fornemmelse lig den Døberen havde, da Mesteren, hvis Skotvinge han ei holdt sig værdig at løse, kom først til ham for at lade sig døbe. Gud forlade mig, om jeg hermed har talt bespotteligt! men i min Sjæl i mit Hjerte er ingen Bespottelse. Men hvi jeg saa længe har tiet, dertil gives foruden andre Aarsager, som jeg ei gider ennuyere Dem med at opregne, ogsaa denne, at jeg ikke havde sømmelige Retter ved Haanden, som jeg Jørgen Hattemager torde byde Dem, der daglig sidder til Bords i Gudernes Hal og tracteres med Nectar og Ambrosia. Men nu da De paa en saa hjertelig og venskabelig Maade selv inviterer til en lille Pasiar i al Fortrolighed, nu da jeg seer, at De endnu under mig stundum en Plads ved Deres Side i Tankerne, da De ved et Par Pensselstrøg veed at stille mig mit gamle Walchendorfiske Tilhold saa livagtig for Tankerne, som om jeg endnu i dette Øieblik sad paa vort gamle Værelse, see nu kan jeg umulig andet end — stoppe min Pibe (efter Deres egen Anviisning), lægge Benene overkors og uden videre Betænkelighed om min Tale kan opbygge eller ei, slaae en lille Sladder af i al Venskabelighed.

Hvem Jupiter hader, gjør han til Skolemester, siger jo det gamle Ordsprog, og jeg siger dertil: ak ja tilvisse! Medens De med lette og muntre Vingeslag flagrer og tumler Dem, qvidrer og triller og bader Dem i Ætherglands, sidder jeg her som en usel Daglønner og æder mit Brød i mit Ansigts Sveed; dog nei! saa megen Grund har jeg ei heller til at klage; jeg har dog altid en god Deel Tid tilovers for mig selv, og

om et Par Maaneder har jeg ogsaa fyldt mine 25 Aar, og kan da med Guds Hjelp komme i en behageligere og friere Virkekreds. Men hvilken styg Selviskhed har overfaldet mig, jeg skulde dog i det mindste gjemme mit eget kjære Jeg tilsidst. — Paa literært Nyt er her desværre meget mavert. Mig synes det er først i de sidste Decenniq, at den Danske Literatur har begyndt at tegne til at give noget af sig af ret Betydning, — hvad skal man da vel og kunne vente sig her endnu? Ja naar et halv Snees Aar endnu er forløbne, da tør vi maaskee haabe at vor nye Planteskole[1]) kan give nogen Høst. Paa de enkelte virkelige Hædersmænd nær som kom herop fra det kjøbenhavnske Universitet, gives her for Tiden af Studerte ikke andet end nogle gamle forrustede Embedsmænd, som ved lang Udelukkelse fra alt Samqvem med Udlandet ere saa at sige faldne i Staver og har tabt Klenodiet af Sigte. Dog gives der vidst ogsaa heri Undtagelser. Patriarchen Nordahl Bruun, som Hersleb kalder ham, har som en 70aarig Vægter paa Zions Muur varslet og raabt i Gevær for et Aars Tid siden eller noget meer; men skjønt han talte med en Ynglings Ild og Kraft og gjorde Sensation, kunde hans Stemme dog ei trænge igjennem i den Grad, at den allene kunde stemme Nationens Beslutning. Alligevel var han vidst en betydelig Aarsag til at hele Bergens Stift (hvor han som De formodentlig veed er Biskop) stod saa godt som allene imod Svenskens Opfordring og Tilbud lige til det allersidste, da hele det øvrige Norge var traadt over. Jeg veed ikke om De har læst nogle af hans Prædikener i den Anledning, som ogsaa ere givne i Trykken; de ere i det ringeste efter mit ringe Skjøn virkelig mesterlige. — Men idet

[1]) Det nyoprettede Universitet i Christiania.

jeg vilde undgaae at tale om mig selv, har jeg med det samme ogsaa forvildet mig i Materier, som heller ikke angaae Dem selv, skjønt jeg dog — uden Smiger — helst taler om saadanne. Deres Masaniello og Blanca har jeg desværre ikke læst endnu eller kunnet komme over, dog havde jeg netop erfaret saa meget som at de vare udgivne, da jeg i det samme fik Deres Brev. Hvor usigelig det vilde glæde mig at faae dem at læse behøver jeg vel ikke at sige Dem. At komme over alt hvad der efterhaanden kom ud fra Deres Haand har hele Tiden været et af mine kjæreste Ønsker, for deraf at kunne gjette mig til Beskaffenheden af og Gangen i Deres indre Liv, der altid afpræger sig, som jeg troer, temmelig kjendelig i ethvert saadant Arbeide. At erkyndige mig hos Dem selv om hvordan De i alle Henseender har det, derfra afholdtes jeg af tildeels anførte Grunde. Deres sorte Riddere er, saa mange Gange jeg end har læst den, endnu tildeels en lukt Bog for mig, det tilstaaer jeg; men alligevel fatter jeg nok, til med Glæde at føle mig hensat i en idealsk og poetisk Verden ved at følge dens Helte og Heltinder paa deres vidunderlige Vandring, og jeg opdager endnu eller indbilder mig i det mindste at opdage noget nyt, hvergang jeg læser den.

Vor Ven Olsen[1]) har i en ulykkelig Time udgivet sine Fostre eller Misfostre, og havt omtrent samme Skjæbne med dem som Bruun med sin Betlerpige.[2]) De bleve udgivne just i det ulykkelige eller critiske Tidspunct,

[1]) Forfatter af næstfølgende Brev. Her sigtes til hans „Vaarblomsten", Christiania 1814.

[2]) En smagløs Komedie i fem Akter af N. T. Bruun „Betlerpigen" var bleven opført paa det kongelige Teater i København i Foraaret 1815 og havde lidt haard Medfart (se Overskou: Den danske Skueplads IV. 380—386.

da vi juſt ſtode paa Spranget til at blive Svenſke. Et ganſke vittigt Epigram af Præſten Bonnevie, hvori han gav baade Digteren og ſine Landsmænd paa eengang ſin Bekomſt, circulerede kort efter; det lød om jeg huſker ret omtrent ſaa:

At Mod ei mangler Norges Søn trods alle Ironier
Og at Taalmodighed ei ſavnes i vort Hjem:
Det viſer, troer jeg, Olſens Poeſier;
Han gav dem ud, og vi — vi læſte dem.

En poetiſk Nytaarsgave udkom i Chriſtiania ved dette Aars Begyndelſe; hvis jeg ved Leilighed kan komme over den, ſkal jeg ſende Dem den; thi uagtet de Smaapiecer, ſom findes deri, vel ikke iſær i Deres Øine kan have noget fortrinligt poetiſk Værd, troer jeg dog det kunde intereſſere Dem at ſee den ſom en Slags Førſtegrøde af vor Høiſkoles Produkter; thi de fleſte Bidrag til den ſkriver ſig fra nogle unge Studenteres Haand; ogſaa troer jeg, at De hos en og anden af Forfatterne vil ikke ſavne alt Anlæg, der med Tiden maaſkee kunde ſlaae ud til noget.

Men hvordan lever Deres gode elſkelige Lucie; ſkjønt De ikke nævner hende i Deres Brev, ſaa ſlutter jeg dog af det fornøiede Sind, ſom taler igjennem ſamme, at hun befinder ſig vel. Jeg beder ogſaa at formelde hende min ærbødigſte og venligſte Hilſen ſaa vel ſom overhoved Mandix's Familie. Item hvor lever den lille Skjelmsmeſter L[oviſe] Bergſøe[1]); det ſkulde inderlig glæde og intereſſere mig, om De kunde fortælle mig om, hvorlunde en vakker, elſkværdig og godlidende lille Cupido, kort et Sideſtykke til hende ſelv i alt paa Kjønnet nær, maatte have fundet hende op og udkaaret ſig hende til ſin Trøſt og Glæde.

[1]) Se Anm. til Brevet Nr. 4.

Deres Venner Luno og Dons[1]) beder jeg ogsaa at hilse, hvis de ellers nogensinde har taget saa megen Notice af mig, at de endnu erindre hvem jeg er. Men Grundtvig ønskede jeg i Særdeleshed gjerne at høre noget om, hvis De snart skulde ville glæde mig igjen med et Brev. Saavidt jeg mærker har nu ikke allene den litterære Pøbel, men ogsaa Forstanderne og Mesterne selv næsten alle slaaet sig om ham for at sønderknuse og give ham Naadestødet[2]). Alligevel er jeg for min Deel endnu som før besjælet af megen Agtelse og Hengivenhed for ham, og hvis ikke en vis verecundia holdt mig tilbage, vilde jeg gjerne bede Dem faae indpractiseret en Art af Hilsen til ham fra mig NB. hvis De endnu som før omgaaes og taler med ham en Gang imellem og ikke ogsaa har reent vendt ham Ryggen.

D. 4de Juli. Dette Brev er blevet længe opholdt som De seer; thi i Dag først har jeg faaet Haab om en sikker Leilighed at sende det med. Seer De Fogtmann[3]), da sig ham mange Tak for hans Brev, og bed ham pardonnere, at jeg ei faaer Leilighed at skrive ham til i rigtig god Mag denne Gang, hvorfor jeg heller vil bie til en anden Gang, naar jeg bedre kan faae snakket ud med ham. — Jeg har nu med Skamfuldhed læst igjennem hvad her er skrevet sammen, men kan dog ikke holde mig fra at sende det som det er, og siger da til Slutning som Verter undertiden til Gjesterne: vær saa god for denne Gang at tækkes med Huusmandskosten; en anden Gang

---

[1]) Om Povel Dons, Grundtvigs og Ingemanns Ungdomsven, se Brevet Nr. 44.

[2]) Se Kr. Arentzen: „Bagg. og Oehl." IV.

[3]) Se Brevet Nr. 21.

skal det med Guds Hjælp blive bedre. Lev vel og vær venligst hilset af Deres stedse hengivne og forbundne

Hansteen.

9.

Fra A. Olsen.[1])

Hr. Litteratus B. S. Ingemann!

Kjære Ven!

Vort Samliv paa Valkendorphs Collegium varede ikke længe. Vort særskilte Fædreneland fjernede os, og en voldsom Statsrystelse har gjort det uvist om vi nogensinde mere skal sees paa Jorden. Vi har under saadanne sørgelige Optrin, som Klodens Mægtige foraarsage, dog den Trøst at der er et stærkere Baand, som knytter os, jeg meener Videnskabernes Guldtraade, og ved disse vil jeg stedse nyde Deres Omgang, uagtet mit Øje ej kan naae henover de Bølger, der skvulper imellem os.

. . . Det er sørgeligt at see, hvilken Tone der hersker i Litteraturen i Danmark. Man forvandler den til Ulitteratur ved saadanne Kjævlerier. At en Høst og Molbeck kan nedlade sig saa dybt kan jeg dog nogenlunde indsee, men at Baggesen, denne stolte Herre, saa aldeles kan glemme sig selv; sandelig det falder lidt ubegribeligt. Man skriver saa meget om en nøje Foreening mellem de skandinaviske Riger ihenseende til Kunster og Videnskaber; men hvorledes vil man naae denne, naar man saaledes søger at smigmyrde hinanden. I Norge har vi endnu saa

---

[1]) J.'s samtidige ved Universitetet, udgav (se foregaaende Brev) i sin Ungdom en Del mindre Digte og Fortællinger, dyrkede ogsaa Malerkunsten; var iøvrigt juridisk Embedsmand, gentagne Gange Storthingsmand og Præsident i Lagthinget.

godt ſom ingen Litteratur; men det var ſandeligen bedre, vi aldrig fik nogen, naar man ſkulde tage ſaaledes affted ſom Smaapennene i Kjøbenhavn. Glædeligt at man ſtundom ſeer noget ſandt Skjøndt fra Dem og Oehlenſchläger! Gid det kunde qvæle alt det Øvrige! — Nyt fra Norge, ſom kan intereſſere Dem veed jeg ikke at fortælle; men hvis De nogenſinde ſender mig nogle Linjer vil Nyheder fra Kjøbenhavn intereſſere mig meget. Hils Deres elſkede Pige og kaſt ſtundom et Øje paa det lille Mindeſtykke, der til en venſkabelig Erindring, i vort Samlivs Dage, henſattes paa Deres Værelſe af

Deres hengivne
A. Olſen.

Bergen d. 24de Oktober 1815.

S. T. Hr. Litteratus B. S. Ingemann.

10.

Fra **Karen Margrethe Rahbek,**[1] født Heger.

Bakkehuſet d. 3. Marts [1815].

Kiære Ingemann!

Naar jeg kalder Dem: den Bedſte, mener jeg det virkelig *alvorligere*, end De troer, og tillægger Dem en *større* Berømmelſe med denne Benævnelſe, end man ſkulde vente af et Menneſke, der desværre! maae give Grundtvig Ret i, at *ſee*, ſkiøndt derfor ikke i, at *ſkrige paa* den nærværende Slægts ſtore Fordærvelſe. Men uagtet jeg neppe vil opleve, at faae Dem til at troe mit

[1]) Brevene fra Fru Rahbek til Ingemann ere alle uden Aarstal, ofte uden Datum, men maa være fra Aarene 1815—1817.

ſpøgfulde Udtryks alvorligere Mening, ſkal jeg dog ikke blive kied af at gientage det for Dem, da jeg viſt ikke kan fordærve Dem dermed, og De dog gierne kan unde mig den uſkyldige Fornøielſe, at turde yttre hvad Godt mit Hierte mener Dem; hvilket er dobbelt Trang for mig paa en Tid, da jeg om ſaa Meget og ſaa Mange maae mene andet, end jeg ønſkede. . . .

Hvor gierne endte jeg nu dette, ikke allene ſom jeg begyndte: med at kalde Dem den Bedſte; men med ogſaa at forklare Dem, hvorfor jeg kalder Dem ſaaledes; dette Sidſte maae jeg imidlertid udſætte, dog hverken af Mangel paa Lyſt, eller Tid og Rum; men blot af Mangel paa en Krageſiæder, og nogenlunde bevægelige Fingre. De kan derfor takke en umaadelig dum Gaaſeſiæder, og mine ſtivfrosne Fingre, for, at De ſlipper ſaa let. Rahbek hilſer Dem venſkabeligſt, og mener, at Novalis ikke er for god til Dem[1]), men De for god til den; dette naturligviis, fordi den er tydſk og modern.

Forſmaaer den elſkværdige Pige[2]), ſom jeg viſt aldrig lærer at kiende perſonlig, ikke en Hilſen fra mig, ſaa er De vel og ſaa god, at bringe hende den, ſaa varm og inderlig, ſom jeg vel kan mene den, men — i det mindſte i dette Øieblik — ikke ſige den.

Deres

hengivne K. M. Rahbek.

---

[1]) „En vis Forræder — De, om De vil, gierne kan kalde: Corfitz Molbech —", havde Fru R. ſkrevet, „meente min Novalis var for fæn til at laane Dem."

[2]) Ingemanns Forlovede, Froken Lucie Mandix.

11.

Fra **Samme.**

Bakkehuset d. 10. Marts [1815].

. . . . Og nu et Par Ord om den Bedſte. At det forbliver ved Superlativet, ſeer De allerede; og derſom De ikke vil finde Dem deri, ſaa ſtaaer De virkelig Fare for, at jeg herefter ſætter Dem i Poſitivus, og jeg overlader da til Dem ſelv at afgiøre, om det er lettere at være, hvad ingen uden Gud er d: god, end hvad vi alle under viſſe Betingelſer kunne være. Jeg er meget villig til denne Forandring, da jeg med at kalde Dem: den Bedſte langtfra ikke fyldeſtgiør mig ſelv i Henſeende til min gode Meening om Dem, ſom De endelig ikke uden Grund — og endnu mindre med Grund — maae berøve mig. Hvorfor jeg har denne gode Meening om Dem, veed jeg meget vel, og jeg kunde forklare Dem det ſaa omſtændeligt, og giøre Dem det ſaa indlyſende, at De var nødſaget til ſelv at give mig Ret; men da dette vilde være for vidtløftigt, indſkrænker jeg mig blot til at ſige Dem: at jeg veed for vel, at ſom det er den ſtørſte Roes, ſaa er det og det vanſkeligſte Arbeide, at ordne og regiere en fuld Siæl, til at jeg ikke ſkulde vide at ſkiønne paa, hvad de allerede er, og — med Guds Hielp — altid mere vil blive. Dette kan jeg vel baade ſige og mene, uagtet jeg dog vel veed, at heller ikke De endnu har grebet Klenodiet, men kun redelig ſtræbt derefter, ſom jeg ſelv, og andre ſkikkelige Mennesker.

Deres Veninde K. M. R.

12.
Fra **Samme**.

[Foraaret 1815]. Fredag Morgen.

Kiære Ingemann.

Efter Aftale lader jeg Dem herved vide, at «the small animal, that lives in woods» o: Egernet[1]) har stor Lyst til at smage Deres Viin i Aften, dog kun paa det udtrykkelige Vilkaar, at De ikke har nogen anden Bestemmelse med Deres Aften. Jeg indfandt mig usigelig gierne med, af flere Aarsager, og ogsaa for at forsøge, om jeg ikke af denne poetiske Viin kunde blive saa styrket, at jeg i Morgen Aften kunde vove at see Masaniello[2]), som jeg saa gierne vilde, uagtet jeg rigtig nok ogsaa siger: „Naturen er ikke tydsk“[3]). Men min Physik — som Gyllembourg[4]) sagde — modsætter sig denne Plan, som saa mange andre, og jeg maae da trøste mig med, at det vel maae være godt for min Moral, at jeg vænnes til at kunne undvære. Dette trøster mig over Savnet af Viin og Masaniello; men i Henseende til Savnet af Deres Selskab, har jeg dog altid den Trøst, at naar Bierget ikke kan komme til Propheten: saa vil nok, som fordum, Propheten være saa skikkelig at komme til Bjerget o: til

---

[1]) Saaledes kaldtes Rahbek af sin Kone paa Grund af hans Passion for at knække Nødder med sine Tænder.

[2]) Da Ingemanns i Januar 1815 udgivne Tragedie Masaniello opførtes i Foraaret samme Aar, er Brevets Affattelsestid hermed given.

[3]) Rahbeks Mundheld overfor det svulstige i den moderne tyske Poesi og Kunst (smlgn. Brevet Nr. 10). Han brugte samme Ord, da han saa Ryge, efter dennes Hjemkomst fra Tyskland, spille Hakon Jarl altfor opstyltet.

[4]) Den svenske Baron Ehrensvärd, som med ovenstaaende, her i Danmark antagne Navn havde ægtet P. A. Heibergs fraskilte Hustru, den senere saa bekendte Forfatterinde af „Hverdagshistorier“.

Frederiksberg o: til Bakkehuſet, naar den forbiſtrede Ring[1]) engang imellem vil tillade det.

Denne Gang ſkal De have Lov til ikke at kunne læſe min Krageſkrift[2]); thi jeg vilde neppe kunne det ſelv; men hvor gal end Krageſjæren er, og hvor ſtyrtende jeg end maae ſkrive — da Budet ufortøvet ſkal afſted — ſaa maae jeg dog fortælle Dem, at jeg, efter hvad Hanne Langberg[3]) har fortalt mig, maae formode, at man har opført Indtoget imod Udgiveren[4]) (o: Chriſtian Molbech) i Frederiksborg, hvilket jeg da ogſaa let kan tilgive de Fleſte, ſom have taget Deel deri; men ikke Deres Fætter og Julie, ſom efter Sigende ſkulle være blevne meget indtagne af Udgiverens Elſkværdighed. Men maaſkee at ogſaa denne er virkelig ſtørre i Frederiksborg end i Kbhvn; dette vil jeg i det Mindſte troe, for ikke at behøve at forarge mig over de Andres Adoration.

Undſkyld nu denne ſtyrtende Krageſkrift, og ſiig Budet oprigtig, om De kan være hiemme i Aften eller ei.

Deres

hengivne Veninde K. M. R.

---

[1]) Fru R. ſpøger flere Gange med ſin Sorg over ſjeldnere at ſe Ingemann, ſiden han fik „Ring".

[2]) Fru Rahbek ſkrev ualmindeligt zirligt og nydeligt; men hun kalder jevnligt, lidt koketterende, ſin Skrift for Krageſkrift, hvad den forſaavidt var, ſom hun hyppigt ſkrev med Krageſjær, naar nemlig de Ravneſjær, ſom hun med ſtor Bekoſtning forſkaffede ſig fra Hamborg, vare ſlupne op.

[3]) Hanne Langberg, ſom hørte hjemme i den Rahbekſke Kreds og af Fru R. benævnedes „Grevebarnet", blev ſenere gift med Bibliothekaren, Prof. C. Molbech. Fru Molbech mindes ikke, hvad her i Brevet er ſigtet til; men „opføre Indtoget" vil i Fru R.'s Sprog viſtnok ſige: at gøre Stads og Ære af.

[4]) „Udgiver" forklares af Fru Rahbek i et her ikke medtaget Brev ſom: „En, der ſkriver mange og lange Breve."

13.
Fra Samme.

[Et af Aarene 1815—17.]

Kiæreſte Ingemann!

Jeg længes meget efter at høre, hvorledes det ſtaaer med Deres tredie Si'e og eneſte Cie[1]), og ſender derfor Deres gode Veninde Stine med den forulykkede Cavareer (De veed vel, at Evald, ſom ikke kunde udtale L-et, kaldte ſig ſelv Cavareer Evard!) og med en anden lille tildeels ogſaa forulykket Bog. Villien til at være god imod den Bedſte, er virkelig langt ſtørre end Evnen; og endſkiøndt det ſynes, ſom om jeg meget let kunde være god imod Dem med Bøger — ſom jeg har ſaa mange af — ſaa kan jeg ikke engang det, af den gode Grund, at mine Bøger hænge ſaa godt ſammen[2]) at de ikke taale noget Brud. Jeg grundede længe paa at finde en ret elſkværdig Bog, ſom jeg kunde formode, Cie ikke var i Beſiddelſe af; men da jeg ingen ſaadan kunde udfinde greb jeg endelig til en erkefranſk Udgave (Overſættelſen erkiender jeg aldeles ikke og beder Dem derfor ikke bryde Dem om Titelbladet, men kun læſe alt hvad der ſtaaer paa den venſtre Side i Bogen) af Guarini's Pastor fido[3]), ſom jeg elſker af mit ganſke Hierte, og gierne vilde have Dem til at elſke med.

[1]) Ingemanns Forlovede hed Lucie, men kaldtes af ham Cie. Med dette Navn ſpøges ofte i Fru Nahbeks Breve, tilmed da Ing. udtalte Ordet „Side" ſom Si'e, hvortil her alluderes. I Efterſkrift til et her ikke medtaget Brev fra Fru N. hedder det: „Egernet, det ondſkabsfulde, ſiger, at alle andre Mennesker maae have to Si'er, men Ingemann maae kun have een, og at han altſaa er det eenſidigſte Menneſke paa Jorden."

[2]) Nemlig i Bogreolen, hvor Nahbek havde Paſſion for at preſſe ſin Kones nitide Bind ſammen til det yderſte.

[3]) Den italienſke Digter Guarinis (1537—1612) Hyrdeſtykke »Il pastor fido« ſkal være overſat paa de fleſte europæiſke Sprog.

Nu kommer Deres Pokkers Veninde[1]) og vil afsted; altsaa maae jeg holde op, uagtet jeg havde meget endnu at sige Dem.

Hils den kiære Cie (men siig hende ikke at jeg kalder hende Cie) tusinde Gange og vær inderlig takket for Sidst! Egernet hilser!

Deres

hengivne K. M. Rahbek.

14.

Fra **Samme**.

Bakkehuset d. 24 Nov. [1815.]

Jeg har allerede for længe siden villet redde min Ære, som ved nogle Ord af Dem i et Brev til Rahbek, var — synes mig — lidt haardt angrebet; men — som det ofte gaaer — bleven saa tidt forhindret i dette Foretagende, at det neppe nogensinde vilde have skeet, dersom jeg ikke havde foresat mig nu i Aften at bryde overvært dermed.

Dog, for at De ikke skal bringes til at ansee Sagen alvorligere, end den er: vil jeg begynde med at erklære, at den Bedste for mig altid vil blive den Bedste, om han endog fremdeles anseer mig for — et Beest. Thi bedre Navn fortiente jeg dog ikke, dersom Deres ærerørige Ord passede paa mig. Men overbeviist om, at hvad jeg end forresten er, saa er jeg dog intet Beest: vover jeg ganske dristig at sige Dem, at dersom min Have bar Jordens ypperste Frugter, og Blomster

---

[1]) Den ovennævnte Stine, en Husmandskone, som daglig travede til Hovedstaden for at udrette Ærinder for Rahbek og hans Kone. Hun findes beskreven i J. M. Thieles „Erindringer fra Bakkehuset" S. 16.

saa skiønne, som kun Phantasien kan skabe mig dem; og dersom jeg da besad Povel Donses[1]) Talent til at belæsse Dem med alle disse Herligheder: vilde jeg dog ansee min Gave altfor ringe i Sammenligning med et saa skiønt Digt, som det, De nylig var saa venskabelig at bringe mig; og som De dog kan vide jeg ogsaa maae sætte Priis paa, naar jeg siger Dem, at jeg ikke allene for mig selv har læst det med megen Fornøielse; men ogsaa glædet en kiær Syg med at forelæse det for hende; og — hvad der endnu er langt mere, og som Rahbek allerede har sagt Dem — foræret min kiære Onkel Job[2]) det paa hans Fødselsdag. Vilde jeg blot betragte Deres Digt som et skiønt og elskværdigt Udbrud af Deres egne religiøse Følelser og Begreber: saa maatte det allerede som et saadant være mig meget interessant, da jeg — som bekiendt — holder meget af Dem; men jeg kan dog ogsaa see det fra andre Sider; og om jeg end ikke kan nægte, at der jo vel kunde være Noget, jeg havde ønsket anderledes; saa har jeg dog intet Væsentligt at indvende. Heller ikke forarger det mig i Deres Digt[3]), at see ham træde op, som jeg desværre saa ofte har seet, at have sit Spil allevegne, hvor man var svag nok til at lade ham faae Indpas. Men De maae tilgive mig, at jeg forleden Dag i et Brev til Fr. Brun[4]), og i Dag i et til Werlauff, hvor jeg virkelig var nødt til at nævne ham, kaldte ham: Ingemanns Mundskiænk; jeg lover Dem, at jeg ikke

---

[1]) Om Povel Dons se Brevet Nr. 44.

[2]) J. P. Mynster, hvis Fødselsdag var 8de November.

[3]) Det her omtalte Digt af Ing. er „Røsten i Ørkenen", i hvilket Afgrundens Fyrste forekommer i Skikkelse af en Mundskenk hos Kong Herodes. Dette Digt udkom i November 1815.

[4]) Digterinden Fru Frederikke Brun, født Münter.

oftere skal betiene mig af dette tvetydige Navn. Ved at nævne Fr. Brun, maae jeg dog sige Dem, at hun vedbliver at spørge til Dem og hilse Dem, mundtlig og skriftlig, og nævner Dem bestandig med det nydelige Navn, Deres hvide Kiærlighed har tilveiebragt Dem[1]). De maae endelig engang gaae ud til hende; og er De maaskee undseelig over ikke saalænge at have været der — thi jeg formoder, De i meget lang Tid ikke har ladet Dem see, siden hun idelig spørger til Dem — saa kan De let faae et Ærinde med fra mig; og jeg tør vist love Dem, at der ikke skal være det Mindste i Veien. De maae ikke misforstaae mig og troe, at jeg mener De behøver min Protection; jeg vil kun hielpe Dem lidt paa Glid igien, og vil overalt gierne, at De skulle have lidt meer Comerz med Fr. Brun; og dette vil jeg for hendes, saavel, som for Deres egen Skyld. Jeg holder ubeskrivelig meget af hende; og jeg holder ogsaa — skiønt ikke saa meget — af Ida[2]); men jeg var ogsaa et utaknemmeligt Beest, dersom jeg ikke holdt af dem; thi det er virkelig meget rørende, hvor elskværdigt de behandle mig. Saaledes mødte jeg dem for Exempel for nogen Tid siden ved Enden af vor Allee, efter at jeg i nogle Uger ikke havde seet dem; men da jeg var paa Veien til Kirken: saa, uagtet jeg tydelig saae, at de vilde til mig: saa holdt jeg dog ikke engang stille for at hilse paa dem, men rullede dem raskt forbi; og desuagtet kom de dog to Dage derefter igien ud til mig; men kan jeg da forlange mere af Mennesker, der ere vante til at opvartes, og ikke til selv at giøre Opvartning?

---

[1]) Ingemann kaldtes af de to Fruer „Hermelinet", „det lille nydelige hvide Dyr".

[2]) Fru Bruns Datter; hendes egentlige Navn var Adelaide.

Undskyld nu mit daarlige Brevstof o: Behandlingen deraf; thi Stoffet er sandelig fortræffeligt. Naar jeg har den Fornøielse at see Dem igien, som jeg ønsker og haaber, at maatte blive snart i dette gode Spasere-Veir, saa skal jeg nok finde et bedre Svovelstikker-Surrogat, at belæsse Dem med, end det sidste var. De glemmer dog vel ikke — naar saa nær[1]) kommer — at jeg skal drikke Deres og Blancas Skaal hos Dem selv? men smukt var det, om De forinden drak min hos mig.

Den elskværdige Pige, som vist ikke vilde tabe derved, om hun engang for mig blev en virkelig Person, og ikke, som hidtil, allene et Ideal, hilses saa venligt og kiærligt, som hun selv ønsker Hilsenen.

Deres

hengivne Veninde K. M. Rahbek.

Egernet hilser Hermelinet mange mange Gange.

15.

Fra **Samme**.

[December 1815.] Fredag Aften.

Kiære Ingemann!

Da det af Egernet meldte Hermelin endnu ikke har indfundet sig, og efter denne Veir-Forandring ventelig ikke saa snart vil indfinde sig; og da Fr. Brun nylig skrev: Das Hermelin wird ja nun in der Schneezeit, hoffe ich, etwas zahmer sein? saa vil De vist ikke fortænke mig i, at jeg ikke længer venter paa at De af Dem selv skal foretage den Tour ud i Bredgaden, som jeg saameget

[1]) Nemlig til Opførelsen af Blanca, hvilken fandt Sted i Januar næste Aar.

ønsker; men at jeg uden Barmhiertighed jager Dem derud, ved at bede Dem — hvad De dog ikke vel kan afslaae — have denne Godhed, at bringe Fru Brun hoslagte Brev fra mig. Allerede for et Par Dage siden havde jeg skrevet et saadant i Forventning af Deres Komme; men da det blev liggende uden at komme afsted, var det blotte Syn deraf mig imod, og jeg rev det istykker; og har nu giort mig den Uleilighed at skrive et nyt, som jeg vil skynde mig at sende Dem i Morgen, for at ikke ogsaa det skal blive mig for gammelt (jeg maa herved anmærke, at dersom Udgiveren (ɔ: Molbech)[1] havde den Afskye for gammelt Brevstof, som jeg: vilde han neppe udgive tykke Bøger, indeholdende Sligt) og jeg blive nødt til at skrive et tredie. Lad mig nu see, at det heller ikke bliver for gammelt hos Dem. De træffer Fr. Br. sikkrest om Formiddagen til Kl. 1; men kan ogsaa gierne træffe hende om Aftenen, naar De heller da vil gaae derud. Men er De nu ikke bange at Brevet indeholder Forræderi imod Dem? Lidt Straf havde De dog fortient, fordi De sladdrede om Hønsekiøbet til Povel Dons; men jeg vil ikke hævne mig paa et nydeligt lille Dyr, og De kan altsaa være overbeviist om, at hvad jeg om dette har skrevet til Fr. Brun, er saaledes, at baade De og jeg kunne være det bekiendt.

Egernet har ogsaa, da han meldte Dem, sagt mig, at De vilde bringe mig Deres nye Digt[2]). Hvormeget denne, som enhver Godhed af Dem, rører mig, kan jeg ikke sige Dem, som jeg gierne vilde; men jeg tør derfor gierne yttre Dem min Frygt, at jeg ikke fortiener, at De bestandig er saa god imod mig, med mindre det er en Fortie-

---

[1]) Se foran S. 28. Anm. 4.

[2]) Vistnok „Reinald Underbarnet", som udkom i December 1815.

neſte, ſom giør mig værdig dertil: at jeg i Hiertet kan paaſkiønne det. Var det ikke for næsviiſt, ſaa vilde jeg gierne foreſlaae Dem i Henſeende til Deres ſidſte Digt, at De lod det Exemplar deraf, ſom Deres Godhed havde beſtemt til Bakkehuſet, ſpaſere med Dem ud i Bredgaden til Digterinden, der dog har langt større Adkomſt til en ſaadan Opmærkſomhed end jeg, og ſom det viſt vilde fornøie uendelig meget, at modtage en ſaadan Gave fra Deres Haand. Om De endogſaa misbilliger dette Forſlag: ſaa vil De dog viſt erkiende, at jeg maae have megen Reſignation for at kunne giøre Dem det; thi endſkiønt min Bogſamling — ogſaa uden Deres Godhed — ikke lettelig vilde ſavne noget af Deres Arbeider: ſaa er det naturligviis langt fra at være mig det Samme, enten jeg har faaet det af den Bedſte, eller kiøbt det af en Bogtrykker, hvis Skrivpapir ligner altfor meget Trykpapir, og hvis Støvler knirker mig altfor utaaleligt, til at jeg ſkulde kalde ham den bedſte Bogtrykker. Giør forreſten, ſom De vil; og undſkyld om Deres Godhed har giort mig altfor driſtig, og min Snue mig altfor dum. Jeg har ingen Kragetæer eller Fiær, at undſkylde mit Kradſeri med, da jeg, baade til Dem og til Fr. Brun, har maattet ſkrive med en Ravnefiær, ſom ikke har anden Fortieneſte, end at jeg har faaet den af en ſmuk, elſkværdig Couſin. Men Trods Snue, Ravnefiær, og mere ſaadant, er og forbliver jeg dog den Bedſtes

hengivne

Veninde K. M. Rahbek.

16.
Fra Samme.

Bakkehuset d. 12. Jan. [1816.] Fredag Aften.

Kiæreſte Ingemann!

Hvorledes ſkal jeg i Aften finde de bedſte Ord til den Bedſte og lade den ſletteſte Kragefjær henkradſe disſe Ord paa Papiret? Thi ſandelig! naar man bliver ſaa længe med at takke, ſaa ſkulde ogſaa billig Takken være tilgavns. Men De var ikke den Bedſte, hvis De ei gierne tilgav mig og Krageſiæren alt, hvad vi trænge til at faae tilgivet; og vi gaae derfor trøſtige til vort Arbeide, hvormeget vi end erkiende vor Udueligheed. Heller ikke har der manglet andet til Takken, end de krageagtige Ord; thi den bedſte Tak, ſom Hiertet giemmer, har det dagligen — ſkiøndt i ſtørſte Taushed — bragt Dem, lige fra dette Aars førſte Dag, da jeg kom hiem igien, efter en kort Udflugt fra Bakken, og fandt, til min Glæde og Sorg, ſaa elſkværdige Spoer af den Bedſtes Beſøg her[1]). Men naar De takker mig for 1815, hvad kan jeg ſaa ſvare andet dertil, end: at De nok maae være den Bedſte — ſiden De nu engang er det — men dog ikke alt for god, hvilket De dog ikke kan nægte, De er, naar De reent forglemmer, hvem af os to det er, der ſkal takke den anden. Kunde jeg endda ſaameget, at jeg — ſom Grundtvig vil, jeg ſkal — kunde fortælle Dem de deilige Eventyr, min Fader fortalte mig i min Barndom: ſaa kunde jeg maaſkee dog erhverve mig lidt Adkomſt til Tak; men hvad kan jeg nu andet, end — beun-

[1]) Hvad Fru R. her takker for, er ſagtens Ingemanns „Hyrden af Toloſa", en Tragedie, hvilken udkom i December 1815, ſamme Maaned altſaa ſom „Reinald Underbarnet", men nærmere ved det nye Aar.

dre Deres Eventyr, og hente Sæbe og Vand til Deres Hænder, naar De i Uveir og Uføre føler Dem til paa Veien, for at bringe mig Eventyrene[1])? Dog mangler det mig sandelig ikke paa Villien til mere; og var ikke den forbistrede Ring (som jeg dog forresten, paa Deres Finger, anseer for en velsignet Ring) saa skulde De heller ikke faae saamegen Roe; men jeg skulde da bestorme Dem saa meget, at jeg vel skulde nøde Dem til, lidt oftere at lade mig vise Dem, hvor gierne jeg henter Sæbe og Vand til udvortes Renselse for den, jeg indvendig holder for saa reen. Og at jeg holder Dem for saa reen, som meget faa ere det, kunde blandt andre ogsaa Fru Brun sige Dem, da jeg i det Brev De var saa god at bringe hende, skrev i noget Hermelin-Spøg: the small, nice animal (De skal ikke forskrække Dem over, at Brevet indvendig var engelsk; thi det var ogsaa kun Spøg) whose mind is as white (pure) as his wintry skin. Dette er virkelig Sandhed, og jeg kan gierne lægge til, at hvis jeg ikke betragtede Dem saaledes: saa vilde jeg neppe overvinde alle de Vanskeligheder, som den Fornøielse at see Deres Blanca i Morgen Aften vil have for mig, der har været syg siden Nyeaarsdag, og som desuden veed, at jeg begaaer en utilgivelig Synd, ifald jeg seer Deres Blanca og ikke min Svogers[2]) „Hagbarth og Signe", som jeg jo har paa Nakken af mig strax efter[3]).

[1]) Hermed menes „Reinald Underbarnet, Trylleſpil i tre Eventyr", som Ing. formodentlig i December Aaret i Forvejen selv har overbragt Fru Rahbek, saaledes som det ifølge foregaaende Brev var lovet hende.

[2]) Oehlenschlaegers.

[3]) Ing.'s „Blanka", der var opført første Gang d. 3 Jan. 1816, skulde d. 13 Jan., Dagen efter dette Brevs Datum, opføres til Fordel for Forfatteren. Seks Dage efter, den 19de Jan., gik saa Oehl.'s „Hagbarth og Signe" første Gang.

Jeg maae dog ved denne Leilighed fortælle Dem, at Hanne Peterſen (Gartner Peterſens ældſte Datter) i Morges i et Brev indſkærpede mig, endelig at ſee Deres Stykke i Morgen; og tilføiede denne Trøſt: „for Svogeren vil der altid blive Raad". De ſeer altſaa, at det ikke er ſaa let en Sag for mig at giøre mig ſelv den Fornøielſe, ſom De venſkabelig vil unde mig. Men ſkal jeg ikke være Deres Godhed reent uværdig: ſaa maae jeg ogſaa viſe, at jeg for Deres Skyld gierne vil overvinde temmelig ſtore Hindringer. Forreſten maae De ikke troe, at jeg anſeer Sagen for ſaa vigtig for Dem, hvad enten jeg indfinder mig i Morgen Aften eller ei.

Her maatte jeg før afbryde, fordi jeg var blevet ganſke daarlig af at ſidde den korte Tid og ſkrive; og da det nu alt er Sengetid, ſaa ſeer jeg mig kun ſlet i Stand til at takke Dem for Hyrden (ſom jeg jo nok maae kalde Ingemanns Hyrde, naar jeg ikke oftere vil ſige Ingemanns Mundſkiænk[1])?) af Toloſa og for alt Godt fra 1815. Engang faaer vel ogſaa jeg Tunge til at udtale, hvad der lever i mig, og da ſkal jeg bedre og værdigere kunne takke Dem. Lad imidlertid Kragetegnene — for ikke at ſige: Kragetæerne — ikke mishage Dem, og und mig i Morgen Aften — hvis De bequemmelig kan det — den Lykke, at ſee i det mindſte et Glimt af det lille nydelige hvide Dyr!

Deres

hengivneſte Veninde, K. M. Rahbek.

---

[1]) Se Brevet Nr. 14, hvor der er ſkemtet med Ingemanns „Mundſkenk" i Dramaet „Røſten i Ørkenen" (November 1815).

17.

Fra Samme.

Bakkehuſet d. 3. Marts [1816.] Søndag Aften.

. . . . Undertiden forekommer det mig virkelig ſelv, ſom om jeg mærkede lidt til Bjørne-Naturen i mig; og naar jeg vil hævne Forræderi med Forræderi, hvad er dette ſaa andet, end den lille Bjørne-Unges Beſtræbelſe, naar den i Buggen brummer med ſpæd Stemme:

Jeg vil ogſaa afſted,
Jeg vil op, jeg vil med,
Jeg vil blande min Røſt med de hylende Vinde.

Men ogſaa for mig frembryder da Midnattens Stierne, og Forløsningen kommer[1]). Saaledes er der nu i dette Øieblik ikke det mindſte Bjørneagtige ved mig; men ſom en uſkyldig, lille Bocca-mèla[2]) — der vel engang imellem ſtiæler lidt Honning, dog kun for at give det til ſine Kiære — tænker jeg mildt og venligt paa det nydelige, hvide Dyr, ſom endnu beſtandig er den Bedſte, og ſkal vedblive at være dette i Bocca-mèlas Øine, ſaa længe han vedbliver, ſom hidtil, at bære ſig bedſt ad. Thi er det dog ikke nu reent galt med Skialdene? Og er det dog ikke forunderligt, at Grundtvig ikke kan ſee, at Jens Jaſkeſen[3]) (Baggeſen) ikke fortiener et ſaadant

[1]) Se „Reinald Underbarnet" S. 52. Bjørneungen, et forgjort Prindſebarn, ſtikker Hovedet ud af Buggen og „brummer med ſpæd Stemme: Jeg vil ogſaa afſted o. ſ. v." Til Faderen, den til Bjørn fortryllede Prinds, ſom raſer efter Reinalds Blod, men hvis Forløsningstime kommer med Midnatten, ſiger Alvilde: „Se Midnattens Stjerne frembryder, Forløsningen kommer".

[2]) Et lille Dyr af Ilderſlægten, ſom har hjemme i Italien (Sardinien). Navnet betyder „Honningmund".

[3]) Denne Navneforbrejelſe havde Camma Rahbek nok lært af Onkel Job (Mynſter), der flere Aar iforvejen havde kaldt Baggeſen ſaaledes.

Feidebrev[1])? Var der mindſte Redelighed i Perſonen, ſaa kunde viſt nok Kampen mellem ham og Grundtvig blive hæderlig og gavnlig; men ſaaledes ſom han er, ſaa kan der umuelig komme andet ud af den Strid, end at Jaſkeſen ved Grundtvigs Hielp indreder ſig i et uendeligt Virvar af ny Uredelighed, ſom der viſt nok behøves en Evighed til igien at rede ham ud af. Forreſten kan jeg ikke nægte, at iſær Slutningen af Feidebrevet er meget vakkert; og at jeg egentlig ikke har andet imod det, end at det er til den Jens Baggeſen, der vel ſtundum har det i ſin Magt at frembringe ſøde, uſkyldige Toner, men hvis hele Levnet nokſom har viiſt, at han ikke var uſkyldig, uden maaſkee dengang „hans hele Krop var kun en Alen lang".[2]) Men jeg vil nu ikke tale længer om den Sag, for ikke at vende tilbage til Bjørne-Naturen; thi ikke engang ſom Bjørn vilde jeg angribe en ſaadan Perſon, endſkiøndt Bjørnenes Vaaben dog maaſkee vilde frugte meer, end Skialdens. Det er ogſaa langt bedre, at jeg nu takker Dem for Deres ſidſte nydelige Beſøg, der fornøiede baade Egernet og Bocca-mèla ſaameget. Jeg tør ikke bede Dem komme ſnart igien — iſær ikke i denne bjørnagtige Oſtenvind, der reent cujonerer det ſtakkels ſardiniſke Dyr — thi jeg veed jo vel, hvad der med al Ret fængſler Dem til Khavn; men dette tør jeg dog, og kan med Sandhed, ſige: at næſt det nysnævnte kiære Fængſel, kan De viſt intet Sted være kiærere og mere velkommen, end hos Dyrene paa Bakkehuſet; og jeg tør end videre ſige, at diſſe ere ganſke gode Dyr. Men al Godhed uagtet, ſaa maae dog Bocca-mèla be-

[1]) I „Nyeſte Skilderie af Kiøbenhavn" 2den Marts 1816. Se herom Arentzen: Baggeſen og Oehlenſchläger V. S. 186—196.

[2]) Alluſion til Baggeſens: „Da jeg var lille".

kiende Dem, at hun synes, Adorationen[1]) med Dem nu begynder at gaae vel vidt, og at hun ikke indseer, hvorledes De under saadanne Omstændigheder kan blive ved at være den Bedste. Hele Ugen har hun maattet høre adorerende Lovtaler over Dem, hvoraf især Fr. Bruns vare meget vakre (det synes mig ogsaa, som den unge Grevinde[2]) sagde noget Smukt om Dem) og vist nok de paalideligste; thi hvad de unge Damer gaaer og snakker mig for om Dem, kan jeg alt for godt forklare mig af deres Forliebelse; og af slige vil jeg kun høre og protegere min vakre Cousines Kiærlighed; er det ikke Ret af mig? Men hvad er det for Sladder, som jeg maae høre baade mundtlig og skriftlig om, at Fru Brun har kiørt op og ned af St. Pedersstræde og spurgt om Wal-

[1]) I det forgangne Aar, 1815, havde Ingemanns Muse været overordentlig frugtbar, og dens Fostre havde gjort megen Lykke. I Begyndelsen af Aaret to Tragedier: Masaniello og Blanca, af hvilke den første kort efter opførtes, den anden oversattes paa Tydsk af en Kammerjunker (Levetzow) og var opført i 1816, kort før dette Brev nedskreves. Foruden disse to Stykker havde i 1815 „Røsten i Ørkenen" tiltalt de alvorligere Læsere og „Reinald Underbarnet" henrevet alle. Ingemann blev af Baggesen stærkt fremdraget paa Oehlenschlägers Bekostning, og han var derhos protegeret af den i den fornemme Verden toneangivende Fru Fr. Brun. Ingemann var derfor virkelig Genstand for en voxende Adoration baade hos det smukke Køn i Almindelighed og navnlig i den fornemme Verden. Ved en Forestilling af Masaniello, endnu i 1819, raabtes efter Stykket 3 Gange: „Leve Ingemann". Nogle unge Damer gik i Slotsgartner Petersens Have paa Frederiksberg. „Ved du hvad den Nellike hedder?" spurgte den ene, en af Gartnerens Døtre (Rikke). „Det er vel dig selv". „Nej", sagde Rikke, „det er efter et Mandfolk". „O", udbrød den anden, „saa er det Ingemann". „Ja, akkurat! og ligner den ham ikke? Men den skal ogsaa Lucie have til at male den af."

[2]) Datteren Ida, nylig gift med Greve Bombelles.

kendorphs Palais[1])? Og hvor underſtaaer Biſpen ſig i, at give en forfærdelig Beſkrivelſe af, hvorledes hun vilde have fundet Deres Værelſe, derſom hun var kommen ind til Dem? At Beſkrivelſen maae være forfærdelig, kan De vide deraf, at Mynſter ikke turde gientage den for mig. Det forundrer mig kun, at Fru Brun og Ida ikke ſagde mig et Ord om denne forulykkede Palais-Reiſe, da den jo dog ikke er foretaget ſiden i Forgaars, da de vare her. Julie er lidt ulykkelig om Deres brunſke Commerz; men mig behager den — ſom De let kan vide — ſaare vel. Jeg har beſtandig glemt, at jeg vilde ſpørge Dem, om Frøken Mandix nogenſinde har hørt Ida ſynge; har hun ikke det, ſaa ſynes mig vi ikke bør lade Grevinden reiſe til Dresden, før dette er ſkeet.

Mandag Morgen.

Jeg tør neppe i Dag ſee paa det forſkrækkelige Tøy, jeg i Aftes har vævet ſammen til Dem; men ſiger dog — ſom den lille Marat[2]) — lad gaae! og undſkylder mig det bedſte jeg kan med at forſikre Dem, at jeg har ſkrevet det under en Snue, der var — og er — ſaaledes beſkaffen, at den tilfulde undſkylder al Dumhed, man giør ſig ſkyldig i, ſaalænge man er belæsſet med den. Men under ſaadanne Omſtændigheder ſkulde jeg rigtig nok ikke plage det uſkyldige Hermelin, der vel kan begaae ſmaa Forræderier (ſom for Ex. Hønſe- og Bjørne-Forræderiet) men dog ellers aldrig plager Dyret fra Sar-

[1]) Ingemann var Alumnus paa Valkendorphs Kollegium i St. Pederſtræde. Men Fru Brun, der vilde giøre ſin Protegé et Beſøg, har ikke tænkt ſig noget mindre end et Palais i Forbindelſe med det adelige Navn „Valkendorph". Biſpen, ſom nævnes, er Fru Bruns Broder, Sjællands Biſkop, Dr. Münter.

[2]) Saaledes kaldtes N. C. Biering, Prokurator og Skribent.

dinien, tvertimod ſnarere qvæger og glæder det ſaa ofte med den ædleſte Honning. Dette burde jeg jo dog ogſaa takke Dem for ret tilgavns; men naar jeg dog aldrig ſeer mig iſtand dertil: vil De dog alligevel troe, at jeg takker Dem i mit Hierte, med en langt bedre Tak, end de bedſte Ord formaae at udtrykke? Jeg længes nu ret efter Vaaren — ſkiøndt den hos mig ikke bringer Liv og Munterhed tilbage, men ſnarere dræber dette — blot for at kunne flette Dem en Krands af Vaarens huldeſte Blomſterbørn, og dermed ſone min Brøde med den ulykſalige Krands, der nyelig var mig en ond Friſter; og naar Krandſen er tilveiebragt, ſender jeg den ikke til Walkendorphs Palais, men lige overfor[1]); thi jeg vil at den af den bedſte Piges Hænder, ſkal overleveres den bedſte Skiald, hvilket vel er et Forræderi imod Julie, men ikke imod Dem. Men nu ſkal min Fodpoſt afſted, og De ſlippe for mere Snue-Vaas. Lev nu vel, og hils hende der er ſaa god at lade mig hilſe, og tænk ſtedſe mildt og venligt paa Egernet og paa Deres

Bocca-mèla.

E. Skr.

Det er, ſom det var beſtemt De ikke maatte faae dette Snue-Vaas; thi neppe er jeg færdig dermed før jeg af lutter Haſtværk føler det ſaaledes til med Blæk, at det ligner en Svine-Poſt, jeg engang fik fra Oehlenſchläger; men da jeg ikke gierne lader mig cujonere ſender jeg Dem dog dette Svine-Brev.

---

[1]) Overfor Walkendorphs Kollegium boede Etatsraad Mandix, Faderen til Ingemanns Forlovede.

18.
Fra Samme.

[Mai 1816.] Onsdag Morgen

Bedste Forræder!

Vi ere i Hofdame-Logen.

Ved at sende Dem indlagte Parquet-Billet til i Aften, vil jeg være oprigtig nok til at tilstaae Dem, at dette skeer lidt med Hensyn til at have Nogen, der kunde hielpe mig — og formodentlig ogsaa Julie — til min Vogn i Aften; thi et Egern har vel Villie, men slet ikke Duelighed til Opvartning.

Af dette, maae De dog heller ikke troe, at Bjørnedronningen[1]) og jeg have udseet Dem til vor Laqvai; thi fordi jeg bekiender det Egennyttige, maae De ikke oversee det Godmodige i min Handling; men være overbeviist om, at den virkelig ogsaa — og fornemmelig — skeer i den Hensigt, mueligen at giøre Dem en Fornøielse med denne Billet; som ogsaa at jeg slet ikke tager Dem det ilde op, ifald De ikke har Lyst eller Leilighed til i Aften at opvarte mig og Bjørnedronningen. Mere har jeg ikke Tid at sige Dem, uden — hvad De kan vide af Dem selv — at jeg altid hilser den Bedstes Bedste med min bedste Hilsen.

Deres hengivne Veninde

K. M. R.

Jeg skal hilse Dem fra Fru Brun, som var her igaar med den spanske Digter[2]). Er det Dem mueligt, saa kom endelig ud til hende inden Mandag, da hun reiser

---

[1]) Fru Rahbeks Kusine, den her og oftere nævnte Julie (Drewsen).

[2]) Den unge J. L. Heiberg, der som kært Barn havde mange Navne, i den Fru Brunske Kreds l'enfant, paa Bakkehuset „den spanske Digter". Heiberg skrev efter spansk Mønster i 1816 sit romantiske Skuespil „Dristig vovet, halvt er vundet".

paa Landet. Baggesens Afskedsdigt til Ida[1]) er meget vakkert.

19.
Fra Samme.

Vakkehuset d. 28. Dec. [1816.]

Kiæreste Ingemann!

Jeg ønsker ret inderligt, at jeg havde det nydelige Hermelin — der endnu bestandig staaer ligesaa reent for mine Øine, som den første Gang jeg blev opmærksom paa dets sieldne Fortræffelighed — for mig, at jeg med levende Ord, istedet for Kragetegn, kunde takke saaledes for den kiære Julegave[2]) (der ziirlig indpakket, fra den gode Dons's Hænder, kom venligsmilende til mig den søde Jule-Aften) at mit Hiertes hele Taknemlighed maatte blive Dem synlig giennem min Tak. Jeg gientager, hvad De sidst ikke vilde høre: at det er mig ikke en ringe Trøst, at jeg dog kiender een Digter, hos hvem jeg kan hente Roser uden Torne. Og jeg tør ogsaa gierne paastaae, at den Egenskab hos Digteren, hvorved det

[1]) An Adelaide, Gräfinn von Bombelles, geborne Brun, bei ihrer Abreise nach Dresden. Mai 1816. Se Baggesen: Poetische Werke in deutscher Sprache V. p. 96. Efter en Afskrift, hvormed „en dansk Muse (o: Fru Rahbek) egenhændig bearede det lille tydske Afskedsdigt" gav Bagg. dette paa Dansk med Titel „Den døende Harpeklang" i „Danfana" Juniheftet 1816, hvorefter dette Digt er optaget i „Danske Værker", anden Udg. VI. S. 167. Den her og oftere omtalte Ida havde foruden i Baggesen ogsaa i den unge J. L. Heiberg en begeistret Tilbeder.

[2]) Da der hermed maa være ment Ingemanns Digtsamling „Julegave", der udkom i December 1816, er dette Brevs Affattelsestid hermed given.

bliver ham mueligt, at fryde saa mange Hierter med hans Rosers Skiønhed og Duft, uden at saare et eneste med deres Torne, er saa sielden og elskværdig, at man nok for hans egen Skyld kan have Grund til at bede ham bevare den fremdeles, uden at mistænkes for, at Bønnen er for Ens egen Skyld. Hvad mig angaaer, da kunde jeg vel have en Slags Grund til, uden Barmhiertighed at give alle Digterne en god Dag (det vil sige for saavidt de gaae her omkring paa Jorden, og bilde os ind, at de ere Mennesker, som vi Andre; thi saaledes som de staae ude paa min Hylde, hvor Egernet spærrer dem saa tæt sammen, at de Skjelmere*) ikke kunne røre eller bøie sig, har jeg intet imod dem) thi det var daarligt for mig, ifald jeg ikke skulde kunne undvære dem. Men nu vil jeg ikke opvarte Dem med mere Ondskab imod Digterne; desuden staaer ogsaa Langelænderen[1]) og venter paa disse Kragetegn. Jeg vil derfor kun skyndeligst bede Dem, at De endelig maae komme snart herud, at baade jeg og Egernet kan takke Dem ret af Hjertet, for al den Jule-Glæde, De har forskaffet os; og at jeg kan sige Dem hvilket forskrækkeligt Løfte, jeg nyelig har gjort Rikke Petersen, Deres forbistrede Ring angaaende. Men dette maae De ikke sige til Frøken Mandix, da jeg ikke vil staae som en Forræder for hendes elskværdige Dine.

Vil De hilse Dons — som jeg gierne skrev et Par Ord, naar jeg vidste, hvor han boede — hierteligst fra mig, og selv modtage de allerhierteligste Hilsner, fra Egernet, Deres Ven, og Bocca-mèla Deres Veninde.

K. M. Rahbek.

---

*) See Nyerups Characteristik af Christian den Fierde.

[1]) En ung Kostgænger i Rahbeks Huus paa den Tid.

20.
Fra **Samme**.

Torsdag Aften [1817] Kl. 9.

Kiæreſte Hermelin!

Endſkiøndt jeg ſidder i deutſche Gedichte[1]), (ſom jeg ſkal affkrive) til op over mine Øren, og endſkiøndt jeg har jaget en Penneknib i Enden af min høire Haands Pegefinger, ſaa jeg neppe kan holde Pennen, jeg ikke fik ſkaaren, fordi jeg ſkar mig, inden jeg fik Kniven ſlebet; og uagtet jeg til diſſe tvende foregaaende Ulykker, fik den tredie, at Egernet kom for tidlig hiem, inden jeg var bleven færdig med mit Affkriver-Arbeide: ſaa kan jeg dog ikke undlade, endnu i Aften at ſkrive et Par Ord til Dem, til Takſigelſe, Beklagelſe og Retfærdiggiørelſe. Jeg takker nemlig for Deres kiære Ondſkabs-Brev (hvis Størrelſe jeg beundrer), jeg beklager mere, end jeg i dette Øieblik har Ord til at udtrykke, at det mig tiltænkte Riimbrev, ſom ſikkert er faldet i Beekens[2]) R. vn. Ung. rs Kløer, derved er uigienkaldelig tabt; og jeg retfærdiggiør mig ved høitideligen at erklære, at jeg ikke har mindſte Faſtelavns-Mandags-Forræderi paa min Samvittighed. Troe endelig dette ſidſte, og, fremfor alt, troe, at Anledningen til at den norſke Løve[3]) holder Dem ſaa faſt, bedrøver mig meget; og at jeg ikke, om jeg end var en Herkules, og Løven den nemæiſke, vilde ødelægge denne, for at faae Dem løs; heller lod jeg mig ſelv holde, hvis jeg kunde være Dem til nogen Gavn hos den kiære Patient. Lad mit Bud endelig faae rigtig Beſked, om hendes Befindende!

[1]) Maaſke Oehlenſchlägers „Gedichte" 1817.

[2]) En Boghandler, der ogſaa var Forfatter.

[3]) Norſke Løve var Navnet paa en Gæſtgivergaard ved Veſtervold, i hvilken Etatsraad Mandix og nok ogſaa Ingemann boede.

Hvad den ſig omvendende — ikke den omvendte — Synder[1]) angaaer, da har jeg viſt ſelv for megen Deel i hans tilſyneladende Omvendelſe, til, at jeg ikke ſkulde vide, at han forleden Dag var et ædelt Menneſke fra Kl. 12 til 2. Jeg lod høre til ham i hans Sygdom, og det endog i de Dage, da andre ſkiældte ham ud for en Tyv og en Mørder; og — hvad der er endnu mere — jeg lykønſkte ham ſkriftlig paa hans Fødſelsdag d. 17. Febr.[2]), og jeg tvivler ſlet ikke om, at han virkelig har

[1]) Jens Baggeſen. Det efterfølgende viſer, at Brevet maa være ſkrevet i Begyndelſen af 1817, da Baggeſen af ſine Fjender, efter P. Hjorts Anviſning, ſigtedes for at have begaaet Tyveri ved Udgivelſen af „Tryllеharpen", og kaldtes Mørder, fordi Komponiſten Kuntzen døde umiddelbart efter en angribende Samtale med Baggeſen i Anledning af ſamme Stykke.

[2]) Fru R. maa her antages at have huſket feil, da Baggeſens Fødſelsdag efter alle Angivelſer ſkal have været d. 15de Februar. Som allerede Aug. Baggeſen ommelder i ſin Biografi af Faderen, er Jens Baggeſen forbigaaet i Daabsprotokollen for Korsør Menighed, i hvilken han er født. Den med en ſenere Haand (Baggeſens?) tilføjede Notits: „den 15. Februar Bagge Baggeſens Søn paa Slottet Jens Immanuel" angiver utvivlſomt, netop da det er en ſenere Tilſkrift, Fødſelsdagen og ikke Daabsdagen, hvilken ellers var den, der i Protokollen er anført for de indregiſtrerede Børn. Sognepræſten i Korsør. Hr. Paſtor Wad, af hvem Udg. velvilligſt har erholdt Udſkrift af Korsør Kirkebog, meddeler, at den anførte Tilſkrift er antegnet lige udfor Aarstallet 1764, og bemærker: „Efter den Stilling, de nævnte Ord indtage, er B. maaſkee ſnarere født 1763 end 64". Maa nu end Fødſelsdagen antages at ſtaa faſt ſom den 15. Febr., ſaa fremkommer derimod herved en ikke ubegrundet Tvivl, om B. er født 1763 eller 64; det ſynes nemlig ſandſynligere, at Antegningen er føjet til ſom Supplement til det Aar, hvori Fødſelen var foregaaet, altſaa efter 1763, lige udfor 1764, end med den Tanke, at den ſkulde gælde for det nye begyndte Aar. Curios er i al Fald hele denne Uſikkerhed. Baggeſen, der var ſig ſelv og ſin Tid en Gaade, og ſom i ſit Liv ſom

kysset mit Brev saa ofte, som Langelænderen (der er meget lykkelig over at have seet 5 Snuustobaksdaaser[1]) hos ham) beretter. Men har jeg da ikke gjort nok til hans Omvendelse? Og dog gjorde jeg gierne mere endnu; thi jeg kan ikke nægte, at jeg endnu har endeel Godhed tilbage for min gamle Jens; og at denne tiltager derved, at Andre ville styrte ham reent i Fordærvelse. Mynster har ogsaa været saa god at love mig, at han nok skal blive salig; men sagde mig dog tillige, at jeg ikke maatte vente, det vilde skee saa snart. Dette venter jeg da ikke heller; thi desværre, jeg har ikke Prams barnlige — for ikke at sige barnagtige Troe paa Omvendelsen. Men hvad jeg ikke har, det haaber jeg nok, Grundtvig kan opveie med en Troe, der kan flytte Bjerge.

Fredag Morgen.

Jeg forfærdes ved det blotte Syn af de Par Sider, jeg har smuurt sammen til Dem i Aftes, og har intet Haab om at de faa Ord, jeg nu i et Par Minuter kan skrive, ville blive bedre. Undskyld derfor endelig, at jeg stoler saameget paa Hermelinets Godhed, at jeg tør byde ham saadant Jux, der er næsten værre, end den pokkerste Kammerjunkers (Kammerjunker Brun Neergaard[2])) Breve, ogsaa i grammatikalsk Henseende, hvilket sidste er det uundskyldeligste; thi jeg veed jo altfor vel, at jeg,

---

i sine Digte altid svævede mellem Himmel og Jord, er officielt slet ikke født; hans Fødsel lader sig ikke authentisk bestemme, og Baggesen fra 1764 er maaske allerede en — Genganger fra 1763.

[1]) Det er bekendt, at Baggesen var forfalden til at snuse. Naar han skrev, havde han gerne 4 eller 5 Daaser om sig, hvoraf han vekselvis hentede sig en Pris.

[2]) Havde udgivet Breve fra Paris og Breve om den svenske Litteratur.

ligesaa lidet som bemeldte pokkerſte Kammerjunker tør trøſte mig med: Caesar est supra grammaticam [1]).

Men jeg ſkynder mig fra den umuelige Undſkyldning, og beder Dem have den Godhed at hilſe den kiære Patient ret inderligt fra hendes ubekiendte Veninde, der undſeer ſig ved i Dag at byde hende en lille Urtekoſt, der ligner et Faſtelavns-Riis; men ſom dog ikke ſtaaer i mindſte Forbindelſe med noget virkeligt eller indbildt Faſtelavns-Forræderi. Endnu maae jeg tilføie, at Egernet gierne modtager Viſen; og at han ſpørger Dem om videre Beſked paa Sommerværelſe-Commisſionen; og beder Dem endelig ikke forſømme Skindergade-Foreſtillingen [2]) paa Mandag, da det ikke er venteligt — ſiger han — at tiere faae Sligt at ſee.

Deres uhyre Fremſkridt i det mig ſaa kiære Sprog, glæder mig uſigeligt. Næſte Gang ſkriver jeg ogſaa Engelſk til Dem, enten De vil have det eller ei; men da jeg i Dag er en Gaas (hvo der dog ſom min Svoger Adam kunde være Ørn og Due tillige!) ſom er endnu værre end at være en Krage [3]) ſaa maatte jeg nødvendig ſkrive det jeg kalder Danſk, og der ogſaa imod mig

[1]) Cæſar ſtaar over Grammatiken.

[2]) Ifølge Werlauffs efterladte Optegnelſer ved Schiern i Hiſt. Tidsſkrift 4de Række 4de Bind 1873—74 S. 381 gaves Privatforeſtillinger i Skindergade, hvori mange anſete Embedsmænd deltoge. Konferentsraad Holm ſkal have været meſterlig ſom Jeronimus. Hans Udførelſe af „den indbildte Syge" overgik efter Rahbeks Dom alt hvad der ellers var ſet. Det er da maaſke denne Tjenſmaus, her i Brevet ſigtes til.

[3]) Fru Rahbek, der noget koketterende kalder ſin yderſt zirlige Skrift for Krageſkrift eller Kragetæer, ſig ſelv ſpøgende for en Krage og idag for en Gaas, raillerer herved over ſin „Svoger Adam" d: Oehlenſchläger, ſom i Digtet: „Den 1ſte Januar 1817 i Hamborg" havde ſkrevet:

er saa skikkeligt, at jeg ikke kan tvivle paa, at det jo maae være Dansk. Men hvad skal jeg gjøre med Beeken? Jeg brænder af Hævnlyst; og Egernet giver mig kun daarlig Trøst om Muligheden af at faae Brevet.

But now I must have done, only adding, that I can assure You upon my honor, that I am no traitor at all.

Yours

affectionate friend K. M. R.

21.

Fra N. Fogtmann[1]).

Herlufsholm ved Næstved d. 28. Jan. 1817.

Jeg takker Dem ret hjertelig for Deres Brev og Julegave. Begge have inderlig glædet mig, og jeg vilde gjerne betragte dem som et Beviis for Deres Venskab

---

(V. 6) „Mine Børn! Hiertelskte Tre!
Gode Gud! skal jeg dem trykke
Til mit Bryst, med Faderlykke?
Elskte Moder, græm Dig ei!
Fader kommer vist tilbage
Som en Ørn til kiære Mage,
Fra den lange Fieldevei.

(V. 7) Lad ham flyve som en Ørn!
Strække sine raske Vinger.
Sikkert de ham atter bringer
Til sin Viv, til sine Børn.
Som en Due fra min Ark
Iler jeg fra Syndflodhavet,
Bringer med mig Oliebladet,
Voxet af en fremmed Bark."

Se „Athene" Januarheftet 1817 og „En Reise, fortalt i Breve til mit Hjem" af Oehlenschläger I. 1817 S. 28—31.

[1]) Daværende Adjunkt ved Herlufsholms Skole; død som Biskop i Aalborg.

mod mig, hvilket vilde være mig saare dyrebart, hvis jeg paa nogen Maade var det værdigt. Imidlertid haaber jeg, ja seer af Deres Brev og Gave, at De erindrer mig med Velvillie, og den skal jeg sandelig stræbe ikke at være uværdig, overbeviist om, at jeg ved denne Stræben tillige vil vorde et bedre Menneske og komme Saligheden nærmere. Den himmelske Reenhed, som fremskinner i alle Deres Digte, som vidner om et reent Hjerte, rører mig altid stærkt; og maae jeg end, naar jeg stirrer derpaa, ofte slaae Øinene ned og føle min Ureenhed, saa er den mig dog kjær; næsten kjær som Englen, der staaer lys i hvide Klæder ved Christi Grav; thi den synes mig ogsaa raabe til mig: „tør din Taare af: han lever, som Dig Frelse gav; Du skal forklart ham møde.“ [1]) Visselig det er mig klart, naar jeg betragter Deres Skjaldeliv, hvorlunde Christi Troe renser Hjertet og opløfter Sindet; og jeg troer forvist, at denne Sandhed er bleven mange klarere og kjærere ved Deres Sange, og er det saa, da har De ved Guds Naade glædet og vederqvæget mangen Sjel. — Om de enkelte Digte vil jeg ikke tale; thi jeg er ikke Konstdommer; og det Indtryk, de gjøre paa mig, er det eneste jeg egentlig bekymrer mig om, og det har jeg oprigtig nævnet; men videre at udvikle det forstaaer

[1]) „Julegave“ 1816 S. 12: Opstandelsen (Paaskehymne):

„See, Englen ved den tomme Grav
Staaer lys i hvide Klæder:
„„Maria! tør din Taare af!
Han lever, som dig Frelse gav,
Han, for hvis Død du græder.
„„Han, som du søger, er ei her,
Han boer ei blandt de Døde;
See! Gravens Port oplukket er,
See! den Opstandne er dig nær,
Han skal forklart dig møde.““

jeg ikke. Vel synes mig stundom Deres Farver noget blege, og jeg troer, at Deres Aand udstammer fra den mildtflammende Stjerne med det blege Sølversky, hvilken De kalder Deres Fødselsstjerne[1]); men jeg veed ogsaa, at det Rene er hvidt, og at Lysets hvide Straale indslutter i sig alle Farver, og jeg føler, at en mild Varme udstrømmer fra Deres Tonevæld, og denne er sandelig bedre end den blussende Hede, som man vil mærke ved andres Straaleflud. Mueligt, at jeg en anden Gang brister mig til at sige et og andet om enkelte af Deres Digte i Julegaven, men nu er Indtrykket af det Heles Aand for levende til, at jeg skulde ville eller kunne dræbe det ved Sønderlemmelse.

Deres Forsvar for Løveridderen[2]) maa jeg lade staae; thi jeg mærker, at jeg ikke kan kuldkaste det; og jeg troer saameget mere, at De har Ret, som en aandrig og aandelig Mand her i Egnen, Præsten Tryde i Glumsøe, har forsvaret det næsten med de samme Grunde. Ogsaa mener jeg, at dette Digt er Deres meest fuldendte Tragødie; men endnu maae jeg sige, at det ikke ret behager mig formedelst det gysselige Indtryk, det gjør og efterlader, uden at gyde tilstrækkelig Lindring i det slagne Saar; men maaskee jeg feiler.

Med sand Fornøielse har jeg læst Deres skjønne Afskedssang til Oehlenschläger.[3]) Det maa glæde enhver, som agter og elsker ham og Dem, at see, at De, ublændet af glimrende Bifald[4]) og uforstyrret ved ubillig Daddel,

---

[1]) Slutningsdigtet i „Julegave", optaget i „Samlede Skrifter" anden Udg. 4de Afdeling 2 Bind. S. 237.

[2]) „Løveridderen" udkom i Juni 1816.

[3]) Trykt i December-Hæftet af „Athene" 1816, optagen i „Saml. Skr.", 2den Udg. 4de Afd. 2 B. S. 172.

[4]) Se Kr. Arentzen: Baggesen og Oehlenschläger VI. 243.

erkjender og bekjender, at De agter og elsker, og at Danmark bør agte og elske den gode Skjald. Ogsaa har jeg havt den Fornøielse at erfare, at flere virkelig følede Sangens Værd ogsaa fra den Side betragtet.

En anden Gang mere; thi at jeg nu ikke er oplagt til at skrive, kan De vist mærke paa de sidste Liniers slæbende Gang, hvilken De dog ikke maa tilskrive Kulde for Sagen, men hellere en vis Sløvhed, som undertiden overfalder mig meget ubeleilig.

De leve stedse vel!

Deres hengivne og forbundne

N. Fogtmann.

22.

Fra N. Søtoft.

Præst0 i April 1817.

Hædersmand!

Jeg føler stor Drift til at skrive Dem til, kjære Ingemann! og derfor gjør jeg det da uden Omsvøb. Det kan jo gjerne være, at jeg eengang har gjort en dum Streg[1]), men det er jo gjerne Poeternes Vane, hvad enten de ere store eller smaa: enten løber Følelsen eller Fantasien af med dem; men jeg frygter slet ikke for at min Følelse skal narre mig April naar jeg skriver Dem til; thi jeg har altid holdt Dem for en brav Karl: og jeg vilde ønske jeg kunde sige det Samme om alle de andre Digtere; hvilket jeg vistnok kan, naar jeg bliver tvunget dertil.

---

[1]) Der menes formodentlig: ved „Aandernes Maskerade“, som Søtoft havde udgivet 1816, og hvori ogsaa Ingemann var gjort til Genstand for Satire.

Naa! Raisonnement er noget skammeligt Noget; thi egentlig kan man ingen Ting vide med Vished om Dette eller Dette. Kun veed jeg, at man burde kortsagt henrette de halve Mennesker, men ikke ligemange af hvert Kjøn. Troer De ikke det? Der ere altfor mange af det Slags Dyr, som kaldes Folk: præsertim exstirpandum est genus Poetarum. Jeg har i den senere Tid udfunden — men uden Raisonnement — at Knuden stikker deri: Poeterne hade hinanden af Forfængelighed; og give Gud det endda var af Stolthed — men det er ikke saa. Jeg har over i to Aar seet dette og derfor foer jeg pludseligt ud af min egen Retning; thi jeg var gal paa dem alle.

Doch pocht es, brennt es lichterloh
Tief mir im Herzen;
Mir ists ich weiß nicht wie und wo.
Hoch flammen Liebeskertzen:
Doch bey der Strahlen holdem Licht
Wird mir mein Leben — nur Gedicht.

Farvel! Skal og kan Livet være andet end et Digt? Jeg har ifinde at levere en poetisk Anskuelse over hele Verdensdigtet, der ikke kan fuldendes førend alle Grundfarverne i Regnbuen have speilet sig deri og saaledes amalgameret sig at den lyse Straale, der er Moderen til alle, Sandhedens Lys nemlig, kan af deres Forening gjenfødes; hvilket der er endnu langt til efter min Formening, da jeg [ikke] endnu har fundet de 4re Farver i Livet — „saalænge Du seer min Bue paa Himlen skal Jorden osv." Dette synes mig at befæste min Mening om Regnbuen i Menneskeheden.

Lev vel! Jeg er Deres hengivne

Nicolai Søtoft.

23.
Fra **Samme.**

Præſtø i April 17.

Kjæreſte Ingemann!

Deres Brev har jeg modtaget; for at ſige Sandhed tilſtaaer jeg, at det baade glædede og gjorde mig lidt ondt; thi, uden at jeg her engang vil pege hen paa vores førſte Misforſtaaelſe, maa jeg ſige, at jeg er af den Tro, at De endnu ſeer mig lidt ſkjævt. Jeg holder ſaare meget af Dem, mere end De troer, og derfor bebyrder jeg Dem med Gjennemlæsningen af disſe Linier endnu. Men De ſiger, at jeg ikke har for høie Tanker om Dem ſom Digter; og, naar jeg nu vilde ſmigre Dem, ſaa kunde jeg ſvare: „nei det er ganſke Sandt; thi det kan man ikke have"; men, ſkjøndt jeg ikke fragaaer, at der i disſe Ord, i en vis Betydning, ligger en Deel Sandhed, ſaa vare de dog altfor panegyriſke i min Pen til at troes. Naar jeg alligevel ſkal ſige, i hvad Betydning jeg af Hjertet kunde mene hine Ord, ſaa er det i følgende: at De fra Gemyttets Side vistnok er ſaa digteriſk ſom Nogen, men at Dramaet ikke forekommer mig at være Deres Fag, og at De vistnok er alt for virkſom[1]), hvorved dog det er at mærke, at Deres Digterværkers Former nærme ſig desuagtet meer og meer Fuldkommenhed, alt ſom det ſynes mig at Fantaſien i det Enkelte yttrer ſig mindre levende. Dog dette er jo den gamle Viſe, og jeg er ikke nogen gammel Viis; derfor veed jeg ogſaa, at De ligeſaalidt vil tage dette fortrydeligt op, ſom Scenerne med

[1]) Efter i 1815 at have udgivet tre Tragedier, et bibelſk Drama og et Trylleſpil, udgav Ingemann i 1816 en Tragedie, Løveridderen, og ſin „Julegave."

Henrik og Euripides[1]). Jeg skulde og ikke heller have anført disse Yttringer, dersom De ikke selv havde slaaet, kjæreste Ingemann! paa denne Streng. Og dog! hvoraf sluttede De at jeg havde ringere Tanker om Dem som Digter, end Ret var? Af hine Scener dog vel ikke? Thi jeg viste Dem en Agtelse fremfor alle de andre, jeg vovede at antaste, og det paa flere Maader, ved at lade Perugio, som forestiller den romantiske Aand, kalde Dem allene en nærbeslægtet af sit Huus og bede Henrik ikke at saare Deres Hjerte; hvortil denne svarer, at han kun søger Hovedet, for at hjælpe Folk at føde — Minerva! Endvidere gav jeg Dem med velberaad Hu Navnet Euripides, fordi hos ham allerede den romantiske Aand findes; og mange Euripider gives ei heller i Verden. See dertil troede jeg ikke, at vise ringe Tanker om Dem, idet jeg opførte en Aristofans Skjæmt mod Euripides: det var jo ikke mine egne Ord, jeg brugte; men jeg localiserede blot hvad han havde sagt om hiin Digter: og dog vil De finde Scenen hos mig — hvor vred De end maatte i Begyndelsen være — meget formildet. Nu det forstaaer sig, at jeg vilde angribe Dem; men ikke fordi jeg ansaae Dem for en ringebegavet Aand, thi i Digtet til Dem staaer jo, at kun de Gode fortjene at komme i Skjærtsilden for at forklares. Alvorlig var derfor min Villie og dog tør jeg sige at den var reen, trods enkelte Sarkasmer, som let kunne snige sig ind og intet Forsvar fortjene, fordi de ere Snyltegjæster. Det er derfor ikke Sandt, hvad Grundtvig i sin Harm[2]) mener, at jeg ikke

---

[1]) I „Aandernes Maskerade", hvor Ingemann figurerer som Euripides.

[2]) Hermed sigtes formodentlig til det af Grundtvig i Marts-1817 i „Danne-Virke" 2det Binds 2det Hefte udgivne „Rimbrev til Inge-

agter Dem: har Fantasien ledet mig vild — velan! ham leder Følelsen fra Forvirring til Forvirring — og desværre! det er Selvfølelsen i misforstaaet Betydning, der leder ham til at misbruge sine Talenter i en lang Række af Aar. Skjøndt jeg nu ikke er fuldt saa gammel som han, saa skal jeg dog vogte mig for at lade min Fantasie løbe oftere med mig, og han faaer da at see til, hvorledes han vil forsvare sit Forsvar for Dem, efterdi det føres til Ringeagt for hans egen hellige Kaabe [1]).

Og paa den anden Side, hvor store Tanker har De vel om mig som Poet? Jeg tænker at mine om Dem vel ere hundredefold større, og at vi have Retten paa vor Side begge to; men hvorom Alting er, saa er det jo ligegyldigt paa begge Sider, hvorfor jeg ikke kunde lide, at De indflættede det lille Snert til mig i Deres Brev; thi naar jeg erklærer, at jeg holder Dem for et fortræffeligt Menneske, med hvem jeg ønsker af mit inderste Hjerte at staae i et godt og nøie Samfund baade her og hisset — see da troer jeg, kjære Sjel! at have sagt al den Hæder jeg kan. Alt det øvrige bliver da formelt, og et godt Menneske er det høieste hvortil baade Digtekunstens og Religionens Engel kan veilede os at blive. Jeg har engang grædt over et Brev om min forulykkede Knud den

---

mann", i hvilket han blandt andre yngre Digtere ogsaa tager Sotoft strængt i Skole. Se Arentzens „Baggesen og Oehlenschlæger" VI. S. 280—293.

[1]) I foran nævnte Rimbrev skriver Grundtvig:

„Mig vil de nappe, seer jeg, i min Kjole
og tænke dermed ret at drille Præsten.
Men de taer feil, de kjære Ugle-Unger!
thi Kjolen ligger der, hvor Kingo sjunger,
og mellem Drenge er jeg ikke Præsten,
men balancerer kun i Vesten."

hellige[1]), og jeg anſaae Dem for en Michael Angelo og var ſtolt nok til at anſee mig ſom en udannet Correggio; — jeg gik ſiden ud imellem alle Digternes Portrætter i en Billedſahl, hvor jeg fløi fra det ene Hjørne til det andet og dadlede Meget[2]) — kjed af den Verden er jeg vendt tilbage: her ſtaaer jeg da nu og bekymrer mig, om muligt endnu mindre om Verdens Domme end før, og allermindſt dog om Vredens Domme; men ere vi nu begge kommet til et Frelſens Ararat ſaa ville vi der bygge et Altar i Naturens ſtore Kirke og ſtaae ſom Offerpræſte med aabnede Hjerter indtil diſſe ſom Gravlillier[3]) ſpringe ud i Himlen, hvor Herren ſelv er Livets Sol!

Søtoft.

24.

Fra A. Olſen.

Bergen d. 20. April 1817.

I Høſt forrige Aar modtog jeg et Brev fra Dem, der var mig ſaa meget mere kjærkomment, ſom jeg deraf ſeer, at De endnu erindrer Dem en gammel Valkendorfianer, der paa Grund af et Slags Sjels Slægtſkab med Dem, ſøgte ſin ſandeſte Glæde i Deres Selſkab. . .

Af den Stridsaand, der i de 4 ſidſte Aar med Kæmpekraft har grebet om ſig i Danmarks Litteratur, er ogſaa udſpredt Frøe paa Norges fjerne Klipper. . Det

---

[1]) Udgivet, efter Forfatterens Død, i 1847 af D. G. Monrad.

[2]) Man faar af Ordene her Oplysning om, at det „Arbejde af Søtoft", ſom Ingemann i ſit „Tilbageblik paa min Forfattervirkſomhed" S. 31 nævner ſom Anledning til Søtofts Bitterhed imod ham, maa have været „Knud den hellige". Billedſalen, Søtoft fløj ud i for at dadle meget, er at forſtaa om „Aandernes Maſkerade".

[3]) Et Par Aar efter udgav Søtoft „Altarblade og Gravlillier".

Ubetydelige der forlader Norges Pressер, er for det Meste blot Piecer, hvis Hensigt er at skille saavel Forfatteren af dem som dem, mod hvilke de ere stilede, med al saavel borgerlig Agtelse som litterair, hvis de ere i Besiddelse af nogen Saadan. Saaledes har Forfatteren til den saa berygtede Bog Danmarks politiske Forbrydelser mod Norge (Pastor Wergeland[1]) i de groveste Udtryk søgt at forsvare sine historiske Data, og Professor Hersleb[2]), der har taget til Gjenmæle mod den, er overstænket med Skarn af ham i en libello, der ender med disse Linier: Saaledes ligger da det herslebske Product, som et kjærneløs, af Orme og bittert Støv opfyldt, knækket Rød, hvorefter man spytter!!! — Saaledes er Tonen. Grundtvig er man heroppe saare forbittret paa, især for hans Udladelser om Norge i Qvadet til Fredrich hiin 6te d. 28. Januar 1812[3]).

I den senere Tid har Danmark lidt et beklageligt Tab i Kunstens Rige. Stub[4]) hensov f. A., Kunzen[5]) og Foersom[6]) overlevede ham ei længe. Som Hamlet vil den danske Melpomene ei lettelig gjenfinde ham. Man

---

[1]) Nicolai Wergeland, Sognepræst til Eidsvold, den navnkundige Digter Henrik Wergelands Fader. Det her omtalte Skrift udkom 1816.

[2]) Prof. i Theol. Svend Brochmann Hersleb: Affordret Bevis for, at Skriftet „Sandfærdig Beretning om Danmarks politiske Forbrydelser mod Norge" fortjener enhver retsindig Normands Uvillie og Foragt. Christiania 1817.

[3]) Findes i „Kvædlinger eller Smaakvad" 1815 S. 275 med Motto: Amicus Socrates, amicus Plato, magis amica veritas.

[4]) Kratzenstein Stub, Maler.

[5]) Komponisten.

[6]) Shakespeares Oversætter og Fremstiller.

har ogsaa fortalt mig at Ryge har forladt Theatret — dog dette er vel ei Sandhed. . . . .

Lev vel og vedbliv at ynde

Deres hengivne

A. Olsen.

25.

Fra **Johannes Wilstrup.**[1])

Haabende, nu De læser dette, at jeg lever i Deres Erindring fra hiin Brevvexling i Novbr. 1812 (hvilken Tid jeg commandeerte Artilleriet paa Omø i Store Belt) griber jeg Pennen for at bevidne Dem, vor elskeligste Digter! min inderlige Høiagtelse og Tak! for de, ved Deres klartskuende Aand, os skjænkte, for det Skuespil-yndende- som Læselystne Publikum lige kostbare Værker. Jeg beder Dem, anse ikke disse Linier for Smigerens Toner; Nei! Deres begeistrede, paa Sandheds urokkelige Grund byggede Digte fandt Samklang i mit Indre. Ja! Held mig! Deres Værker fandt i mit Hjerte — for at bruge Oehlenschlägers Ord — den skjønne Møe **Erkjendelse!**

Hvor qvægende for Sind og Tanke, i Deres dramatiske som lyriske og episke Poesi over alt at finde den samme rige Stadfæstelse i Troen, Haabet og Kjærligheden i den paa hver Side aandende faste Tro paa Forløseren Jesus Christus! Ofte læser jeg for min Kone disse herlige Bøger og bestandig stiger hendes som min Beundring og Høiagtelse for deres Forfatter; vi beder da

[1]) Artilleri-Lieutenant; død i Kjøbenhavn 1856 som Toldkontroleur og Krigsassessor.

Gud give Dem Kraft til at ringeagte Smaahedsaanden, hvis verdslige Blik ei kan, eller endnu værre: ei vil fatte den høje Bane, hvori De saa herlig og sikker bevæger Dem.

En bedre Gave end den vi sidste Juul havde fra Dem[1]), kunde ikke skjænkes mig: Høitidssangene badede mine Kinder med veemodige og dog Glædens Taarer; og de paafølgende „Blandede Digte" læste og læste jeg med barnligskuende Øje og et af Frosind høitbankende Hjerte! — At yde Dem, elskelige Ingemann! min ustrømtede Tak, blev derfor en Gjeld mit Hjerte alt længe mindede mig om at betale.

Skjænk os endnu mange herlige Fostre af Deres faste Tro og Haab!!! Ja! det vil De vist; thi:

„Hvad der i Dig lever,
Hvad der for Dig svæver,
Hvad Du ahner, haaber, seer og troer,
Det Du lydt maa sjunge,
Røre Stræng og Tunge,
Mens Du gaaer en Flygtning over Jord!"

Saaledes sjunger Geniussen i Deres „Sorte Riddere", og mit Hjerte fandt i Tonerne Bekræftelse paa at mit Ønske: oftere at glædes ved Lyd fra Deres Harpe, bliver opfyldt.

Meget vilde det glæde mig mundtlig at tale Dem; hvorfore jeg beder De i en ledig Time vilde underrette mig, gjennem Fodposten, hvad Tid paa Dagen det er Dem beleilig at opofre nogle Øjeblikke til Samtale

---

[1]) „Julegave" 1816.

med en oprigtig Beundrer af Deres Muſa: en Ven De ei endnu i Virkeligheden kjender.

I Haab at De anſeer diſſe Linier for det de virkelig ere: **Sandhed**! underſkriver jeg mig med Høiagtelſe

Deres

Johannes Wilſtrup,
Lieutenant Ridder af Dannebrogen.

Charlottenborg i Kjøbenhavn d. 11te Maj 1817.

Til
Danmarks elſkeligſte Digter
Hr. B. S. Ingemann.

26.
Fra N. Søtoft.

Præſte i Terminen 17.

Kjære Ingemann!

Megen Tak for de glade Øieblikke, ſom jeg nød i Deres Selſkab under mit Ophold i Byen. Jeg har næſten intet hørt fra den litterære Verden ſiden min Hjemkomſt til denne lille By, hvor Videnſkaberne vilde, hvis de udjoges fra Hovedſtadens Mure, kunne finde det fortræffeligſte Tilflugtsſted, da den Mand maatte være lidt forrykt, der kunde falde paa at opſøge Muſerne i et Muſehul ſom dette. Det var nu rigtignok en Hyperbol; men den grunder ſig dog paa det ſandfærdige Adagium: der gaaer aldrig Røg af en Brand, uden at der jo er en Gniſt. — Det tydeligſte Bevis paa at Videnſkaberne gaae tilgrunde her (hvortil jeg bidrager min Deel, uden at roſe mig af det) er, at de eneſte poetiſke Linier, ſom ſkulde findes her i Byen, ere opſlagne paa Byporten og det endog paa den udvendige Side, ſaa at de ikke engang

kunne regnes med til Byens Eiendomme. De lyde saaledes:

„En rosenstreet Vei du finder her:
Oh find den overalt — vort Ønske er!"

Dersom jeg lyver, saa er jeg en Løgner, men det er en bogstavelig Sandhed, at de Bogstaver staae paa Porten, som derfor er min eneste poetiske Ven her — og dertil en dygtig Træmand paa to Been og med et Hængetræ, der nok skulde forestille Skuldrene, hvorpaa man kunde hænge sig for ikke at kjøre levende ind i de Dødes Stad og Forsamling. Atter en Hyperbol! Skader ikke! skader ikke! Livet er selv en Hyperbol, et Springover, — hvorfor da ikke de Dødes Stad.

Jeg haaber, at De nu har forladt Deres Lunoiske Kammer og boer hos det ædle kongelige Dyr Løven[1]). Dersom De nu bare hedde Daniel! Hvilket herligt poetisk Stof til at besynge Dem! Naar jeg lader noget Barn døbe, saa skal det have alle de mærkelige gammel- og nyhistoriske Navne, som findes kunne, for at give det Navneværdie, der ofte vil sige meget; og for at ende denne Sætning sandfærdig — denne Idee har jeg stjaalen fra Baggesens Theateradministration[2]). Deri kan ingen ær-

[1]) „Norske Løve", Navnet paa en Gæstgivergaard ved Vestervold, hvortil Ing. flyttede fra Balkendorfs Kollegium, efter, som det her ses, en kort Tid at have boet hos Carl Luno.

[2]) I sin „Theateradministratoriade, Theater-Krønike for 1799" siger Baggesen:

„Skam skulde dog alle de Fædre faae,
Der deres Børn lade døbe saa,
At Intet sig rimer paa deres Navne!
Af Daaben dog høstedes nogen Gavn,
Hvis med Formularen den Lov blev givet:
At hvert et Foster i Kjøbenhavn,

lig Mand fortænke mig at jeg ſtjæler fra min Fjende[1]) og ikke fra mine Venner. Hvad kan jeg for, at denne Tanke ikke er opſtaaet i mit Hoved: have den maatte jeg, for at bringe Mening i Sætningen: ergo var det en Nødſtjelning, og denne er tilladt, i det mindſte tillader jeg mig den heri.

Men nu lev vel! Tag ikke al denne Ordgyden vredelig op! Jeg har ſagt Dem, at Byen har ſkiftet ſine Forder fra Univerſitæters og Academiers og ligger ei tilfælleds men vel tilfeldts med Videnſkaberne. Jeg maa derfor ſynge med de Fugle, jeg er iblandt, og mit Naturel er fortræffeligt, ſom De behageligſt vil ſee, ſkikket til at boe her blandt Byens Mænd og Koner. Ogſaa iblandt Pigerne, ſom jeg ikke har ſeet mange af. Jeg ſynes at jeg er ſaa tilfreds med mig ſelv her; jeg har næſten Medynk med mig ſelv over min Tilfredshed med mig ſelv: jeg tænker nemlig her ved Søen paa den ſtakkels Narciſſus: derfor reiſer jeg ofte til Vordingborg, hvor jeg er mindre tilfreds med mig ſelv, men meget mere med Andre[2]).

Jeg er Deres hengivne

Søtoft.

Som vordede Kirkens Skjød indlivet,
Dog burde have et rimeligt Navn.
— — — — — — — — — —
Hvor mangen en Fader har ſkilt derved
Sin Søn fra al Udødelighed,
At han ham i Daaben et Navn lod faae,
Som ſelv ikke jeg kan rime paa,
Der dog kan rime paa ſelve Fanden
Saa godt ſom han ſelv eller nogen Anden."

[1]) S. hørte til det unge Oppoſitionsparti mod Baggeſen.

[2]) Søtoft blev gift med en Bagerdatter fra Vordingborg.

27.
Fra **Samme.**

Præſtø i Juli 1817.

Alle forlade de mig i denne Sommer, Alle drage de bort fra Sjælland, ret ſom om det kunde være udbrudte Rasphuusfanger. Møller[1]) er i Fyhn, Heiberg[2]) troer jeg lander i Holſteen, ogſaa De tager til mit Fødeland, Danmarks Canaan[3]), hvor Melk og Honning maaſkee engang i Moſe Dage har ogſaa rundet . . .

Jeg har ſeet Titlerne i Aviſen paa tre nysudgangne Fortællinger, og ſelv har jeg 6 à 7 færdige, hvoraf nogle rigtignok ikke ere meget større end Tommeliden, andre derimod have en Vext, ſom billigen berettiger dem til den Hæderstittel: mit Hjertes grønnende Haab (contraheret Grønſkollinger). Atter andre ligne „den Mädchen in Sachſen, welche am Baume wachſen", det vil ſige Træſyhiller. Men Herre Gud! Man er jo forpligtet endog til at elſke ſine egne Smaabørn, om de endog ere pukkelryggede, klumpne (paa Fødderne) og ſkjæløiede. De ſmaae ere jo uſkyldige heri. NB. Dette maa De undſkylde, at jeg fortæller Dem om mine Fortællinger, da det vel er muligt, at De aldrig faaer dem at læſe, iſær er jeg viis paa, at een af Grønſkollingerne aldrig kommer ud, da den ſnakker ſaa meget om en 6te Verdens Deel, hvor alt er ligeſom hos os, men paa en anden Maade.

Jeg kan ikke ſige Dem, hvad jeg ſøger hos den blaae

---

[1]) o: Poul Møller, Søtofts Ven.

[2]) o: J. L. Heiberg.

[3]) Søtoft var født paa Fyn (i Aſſens).

Blomſt[1]); jeg udvikler det for mig ſelv alt mere og mere, men en Idee lader ſig ikke udtømme ſaaledes ſom et fatteligt og fattigt Begreb. Der ſkal mere til; vi maa høiere frem, og jeg gad engang forelæſe Dem nogle af mine Fragmenter over Regnbuen, hvoraf eet er trykt. Men dette føler jeg ſandelig ganſke viſt, at vi umuligen kunne være Antipoder; thi da maatte Ideernes Verden være en Mikrokosmos; men det er ikke ſaa; tvertimod forſvinder jo der al Mikrologien; og den Kraft, ſom drager vore Hjerter til ſig, vil ogſaa paa Veien til ham, drage vore Hænder tilſammen imedens vi (underligen ofte) berede os paa det ſtore Hosſianna.

Men jeg ſlutter. Cura ut valeas! gaudeo.

Hengivneſt

Søtoft.

28.

Fra S. S. Blicher[2]).

Randlev den 19de Juli 1817.

En dyrebar Dag er mig denne, der bringer Deres Vennebrev, kjæreſte Ingemann! og Deres interreſſante Bornholmere[3]); jeg har virkelig — men lad min Kone ikke vide det! — forelſket mig i den ſøde Vanda, og traf jeg hende engang paa Vandet, troer jeg næſten jeg vovede et Salto mortale; liden Elna vil maaſkee blive jaloux, men jeg gad vide, om hun ikke maatte ſtaae tilbage for Havets

[1]) Symbol paa det evige Skønheds- og Lykſalighedsideal, „hin Underblomſt, ſom ei i Støvet groer", hvorom ogſaa Ing. ſang til ſin Ven Luno, ſe Brevet Nr. 2.

[2]) Præſten, den bekendte Digter Steen Steenſen Blicher; paa denne Tid Forpagter og gejſtlig Hjælper hos ſin Fader, Sognepræſten i Randlev.

[3]) Ingemanns „De Underjordiſke" udkom i Juni 1817.

Møe, ifald De selv skulle vælge? Med andre Ord: hjertelig Tak, min Ven, for hvert et Slag af Deres Harpe! Lad den kun lyde uforstyrret af Ugleskriget i Athenen[1])! og gjør som Öhlenschläger, der ærgrer sine Fiender sorte med Mesterstange. O! lave Stolthed! sejge Misundelse, som ingen Sidemand vil taale — Middelmaadighedens Mærke! Den sande Skjald gjør ingen Sammenligninger; han udøser sine Toner, og fryder sig i Troen, at ogsaa hans Sjæl er en Gjenklang af den evige Kjærligheds Røst. Hvo er større? hvo er størst? — daarlige Spørgsmaale! vi ere alle Smaae; Bøgen er høj, Egen er stærk; men seer man dem fra Skyen, ere de begge neppe synlige Spirer. Men for at komme tilbage til de Underjordiske: da vil enhver følsom Sjæl vide Dem Tak, fordi De befolker Jorden og Vandet med bedre Væsner, end Phantasiens Børn ellers pleje at være. Man gyser for Svartalfer, men troer villig paa de hvide; og een Vanda er bedre end alle de Havfruer tilsammen, der kun drukne deres ulykkelige Elskere.

Saavidt var jeg kommen, da jeg blev kaldet ud i Marken; min Stilling som Landmand, som Gartner, som Præceptor etc. etc. lader mig sjælden to Timer i Rad til overs, og jeg maae i bogstavelig Forstand stjæle mig om Natten til Musen. Jeg drives fort som Soldaten i sit Geleed, der paa sin forceerte Marsch kun sjælden faaer Lejlighed til i Forbigaaende at plukke en Blomst.

---

[1]) Allusion til Molbechs „Athene". Uglen var Athenes Fugl. I sit Rimbrev til Ingemann i Marts 1817 med et „Drenge-Lirum-Larum" til Motto siger Grundtvig: „Men de taer feil, de kjære Ugle-Unger." Se S. 58 Anm. 1.

Hvad Jacobi[1]) angaaer — om hvis samlede opuscula De tilmælder mig — da maae jeg tilstaae, at jeg kun kjender saare lidt til den gode Mand, og Videnskabs-selskabets Accoucheur-Forretning[2]) gjør mig heller ikke nysgjerrig. Derimod længes jeg saa meget mere efter Ohlenschlægers Fostbrødre, som jeg selv forlængst har skrevet et Stykke under samme Titel, det jeg dog har begravet strax efter Fødselen.

Naar Deres Tid nu tillader Dem det, og Deres Muse faaer sig et lille Blund, saa glæd mig med nogle Linier. Bevar mig i Deres Hjerte! jeg er nu og altid Deres

trofaste Broder

S. S. Blicher.

29.

Fra N. Fogtmann.

Høistærede Hr. Ingemann!

Jeg skammer mig ved, at jeg saa sjelden benytter den Tilladelse eller rettere Opfordring, jeg har fra Dem, til at skrive Dem til og yttre mine Tanker om et og andet, som kunde interessere os begge, og skaffe mig en Næring for min Aand, som trænger til Meddelelse, som

---

[1]) Filosofen Fr. H. Jacobis Betydning ligger fornemmelig i hans Fremhæven af den indre Selverfaring som Grundprincipet for alt religiøst Liv. Bekendt er hans Ytring om sig selv, at han var en Kristen med sit Hjerte og en Hedning med sin Forstand. Han levede 1743—1819; hans samlede Værker udkom i Leipzig i 1812 og følgende Aar.

[2]) Fortegnelsen over Videnskabernes Selskabs trykte Afhandlinger giver ingen Vejledning til Forstaaelsen af dette Udtryk.

andre Endelige, for ikke at miſte al Kraft og Liv; men min Stilling og mine daglige Forretninger ere af den Beſkaffenhed, at jeg har hverken Tid eller Lyſt til at ſkrive flere Breve, end ſom enten aflokkes eller aftvinges mig. En ſaadan Anledning har ogſaa fremkaldt diſſe Linier . . . .

Egentlig vilde jeg ved denne Leilighed ſige Dem mine Tanker om Deres ſidſte Eventyr, de Underjordiſke. Jeg har læſt dette Digt med megen Fornøielſe, og derhos havt den Fornøielſe at laane det til Adſkillige, ſom alle have deelt mine Følelſer ved dets Nydelſe. Jeg tør næſten ſige, at dette Digt er Deres heldigſte Arbeide. Thi det forener med den Reenhed og Fromhed, ſom fremlyſer klart og ſkjønt af alle Deres Værker, megen Kraft og Sandhed og Anvendelighed for Livet. Det forekommer mig nemlig, at Deres Digte for meget hæve ſig fra det Jordiſke og derfor ikke lægge den Bro mellem Jord og Himmel, hvilken Kunſten ſkal bygge. Det ſynes mig, at Deres Muſa vilde for ofte ſætte et ſvælgende Dyb mellem det Timelige og det Evige, paa Randen af hvilket Svælg de lode de Dødelige ſtaae med en utilfreds-ſtillet Higen, iſtedet for at føre dem paa Sangens Vinger i en ſtille Flugt alt her paa Jorden mod Himlen; vel ſaaledes, at Flugten og Længſlen ikke endtes eller ſtand-ſedes her, men dog paa en Maade tilfredsſtilledes, i det den nærmede ſig med ſikker og rolig Gang det viſſe, evige Maal. Men dette ſidſte ſynes det mig, at De ved de Underjordiſke har gjort godt igjen; thi der ſeer man, at Menneſkene ogſaa her kan leve i Guds Rige, og at jordiſk Glæde kan være, ja maa være, Begyndelſen til evig Salighed. Dette har meget glædet mig, ſaavel for Dem, ſom for Deres Læſere; thi jeg troer, at De ved

saadan Digten vil langt mere udbrede blandt Deres Brødre og hos Dem Selv den salige Fred, hvorefter De længes og hvortil De vil lede andre. Men denne Fred, som overgaaer al Forstand, er visselig ikke noget fra Menneskene; den kommer visselig til dem og boer hos dem, naar de bevare et reent og kraftigt Sind, ogsaa her paa Jorden, hvor Christus vil regjere til Dagenes Ende, og da tage os alle, som lode Troens Vinger voxe og Kjerlighedens kraftige Lue brænde i vore Sjele, til Saligheddens Hjem, hvor alt, ogsaa den ønskede Fred og Glæde, vil rigere og fuldkomnere omgive og fylde vort Væsen. Men hvo som ikke her var glad ved sin Gud og sit Liv, bliver det visselig ei heller hisset; thi den sande Glædes Betingelse, reen og kraftfuld Kjerlighed, er i Tid og Evighed den samme. — De optage ikke disse ubetydelige Bemærkninger ilde! Jeg haaber, at De Selv føler det samme, som jeg har sagt, og at det vil glæde Dem, at flere kunne føle med Dem; men skulde det ikke være Deres Mening, som jeg har yttret, da vil De dog indrømme, at denne Overbeviisning er gavnlig og glædelig, og saaledes alligevel glæde Dem derover.

Oehlenschlägers Roars Saga har jeg ogsaa læst med megen Interesse. Mig synes, at den indeholder megen sund Leveviisdom og ægte Menneske-Kundskab. Dens Polemik synes mig ædel og grundet for det meste.

Jeg har maattet paatage mig at skrive nogle Ord, som skal kaldes en Cantate, til Reformationsfesten her ved Skolen; men det bliver for det meste aandløse Ord, som ere sammenføiede efter opgivne Metra, for at synges til en fastsat Musik. Dette er omtrent ligesaa forkeert, som at skabe et Menneske for at passe til forud skaarne Klæder. Derfor haaber jeg ogsaa Tilgivelse af Muserne,

iſær da de ikke have viiſt eller ville viſe mig den mindſte Tjeneſte ved dette Arbeide.

De leve ſtedſe vel og tænke ſtundom paa Deres

hengivne Ven

N. Fogtmann.

Herlufsholm ved Neſtved den 1ſte Septbr. 1817.

30.

Fra S. S. Blicher.

Randlev pr. Horſens den 4de Septbr. 1817.

. . . . Hvad De ſiger om Digterne: at blant dem gjælder ingen Rangforordning, ere ogſaa mine Ord; og denne Sammenligning og Sammenſtillen og ſmaalige Underſøgen: hvo der er den ſtørſte minder mig om Diſciplenes Spørgsmaal til Jeſus: hvo er den ſtørſte i Himmeriges Rige? og Frelſerens Svar til dem; og Ohlenſchlægers Ord: Der er intet Smaat uden Hovmoden. Og Misundelſen — kunde han have lagt til — ſom er Hovmodens Datter. Ak! hvor lille er da ikke Baggeſen? Poeternes Spradebaſſe, Førſternes Vindſpiller, Grevindernes Skjødehund, Gedebukken i Digternes Have og Spyfluen i det æſtetiſke Fadebuur!

. . . . den 11te Septbr. Saavidt var jeg kommen, da jeg blev afbrudt og først nu har jeg fundet Lejlighed til at fuldende mit Brev; men ſaadan gaaer det: meget af hvad jeg dengang vilde have ſagt Dem, er nu borte; og er noget tilbage, er det der dog under en anden Skikkelſe. Vore Tanker ere ſom Skyerne; de ere af ſamme Beſtanddele, men hver Dag fremviſer dem i nye Former. — Det er ſandt nu mindes jeg een Idee, ſom jeg ſidſt kom fra: hvor De nemlig i Deres Brev anmærker, at De ſom et membrum disjectum ligger uden-

for Statens Corpus, da kan jeg ikke andet end at lyk-ønske Dem af et oprigtigt Broderhjerte, der ogsaa lønlig banker Friheden imøde — den Frihed, jeg maaskee ubesindig har forskjertset. „De er uden Stilling" — vel Dem! en Digter skal ingen Stilling have; han skal svæve som en Comet mellem Fixstjerner; hans Bane skal ikke være beregnet, hans Liv ikke inddeelt efter Klokkeslet. Hans Dag bliver til Nat, og hans Nat til Dag, alt som den evige Aands usynlige Pust berører hans Sjæls Strenge. Ja selv de sødeste Ægtemands- og Faderglæder ere ikke egentlig for Digteren — ja ofte en Hindring paa hans Vej; thi Phantasie og ikke Nydelse er hans Kost — Haab og ikke Virkelighed hans Nydelse.

Men — det er Tid at afbryde, at jeg ikke skal skrive en Afhandling istædet for et Brev. Lev da vel, min Ven! for denne Gang, og lad os vedtage: ikke for sjælden at opmuntre hverandre med saadan trohjertig Samtale, som vor Stilling, ihvordan den end bliver, dog altid vil levne os Tid til.

Bestandig Deres
S. S. Blicher.

31.
Fra **Samme.**

Randlev den 6te Januar 1818.

Et glædeligt Nytaar!

Ønskes Dem, min Ven! af et varmt Hjerte; og indbefatter jeg heri: mange søde Begejstringstimer, og Ligegyldighed mod Parnassets Pøbel. Hvorledes jeg kommer til dette sidste Ønske vil jeg sige Dem. Jeg fik forleden Dag det Indfald, at kjøbe Heibergs „Julespøg og Nyt-

aarsløjer“ [1]), ſom hidtil var mig ganſke ubekjendt. Ak! mit Fødeland! ſkal han være een af dine Digtere? Skal ſaadant et Miſkmaſk være blant dine Juleglæder? ſaadant Drengeſpøg med det allerhelligſte? Vers uden Poeſie, Kaadhed uden Vittighed, Spot uden Satire! At De er Hovedgjenſtanden for hans lille Barnepidſk kan hverken harme Dem eller Deres Venner; men at han ſpiller Bold med Gudsfrygt, Dyd og Poeſie, og at der gives et Publicum, ſom ynder denne ækle Sang — dette, gode Ingemann! har mægtig forøget min dybe Foragt for Nutidens Slægt. Men lad ham løbe! han og hans Art kommer og ſvinder ſom Svamp paa Bøgen.

Hvorledes lever De ellers, min Ven? hvad nynner De paa? jeg længes efter at ſee noget fra Dem . . . . Vor Ven Luno beder jeg hjerteligſt hilſe. Nu, Gud befalet! Glem ikke ſnart med nogle Linier at glæde

Deres trofaſte

S. S. Blicher.

32.

Fra **Samme**.

Randlev den 2den Febr. 1818.

Deres ſidſte Brev havde urigtig Adreſſe; derfor fik jeg det ſaa ſildigt, og derfor er jeg atter bange, at dette ikke ſkal træffe Dem endnu i Kbhvn. I ald Fald ſkal mine beſte Ønſker ledſage Dem! Rejs og nyd, hvad jeg forgjæves har haabet! Jeg maae lade mig nøje med Phantaſiens Smaatuer. Ak! De kan troe, ved Beretningen om Deres foreſtaaende Vandring [2]) følte jeg en

[1]) Komedien „Juleſpøg og Nytaarsløier“ udkom i December 1816. Se Arentzen: Baggeſen og Oehlenſchläger VI. 260—279.

[2]) Ingemanns Udenlandsreiſe fra Foraaret 1818 til Efteraaret 1819.

Uroligheb ſom Trækfuglene, naar deres Rejſetid kommer. Jeg har ſeet en tam Stork! naar Høſten kom, og dens Kammerater forſvandt, ſtrakte den Halſen, løb hid og did og flaggrede med de ſtækkede Vinger, — men naar den ſaa mærkede ſin Afmagt, ſtak den Hovedet under Vingen og ſørgede. — Et Venneſtykke udbeder jeg mig af Dem: vil De ikke ſkrive mig til fra Romeos og Juliettes Grav!

Nu Gud ledſage Dem! jeg er ikke ſtemt til at ſkrive mere. Farvel! kom friſk og glad tilbage!

Tænk imellem paa
Deres S. S. Blicher.

33.
Fra Frederikke Brun[1]).

[3 Foraaret 1818.]

Ich ſende Ihnen hier mein beſter Ingeman noch 3 Briefe: für Kiel, die Schweiz und Paris. Die übrigen für Italien werden Sie bei der trefflichen Mad. Sieveking gebohrnen [—] finden, welcher Sie auch durch ihren Sohn hier empfohlen ſind. Durch den nach Kiel werden Sie in einen Zirkel höchſtliebenswürdiger Frauen eingeführt, von denen Blanka ſicher gekannt iſt; — alle da wiſſen Däniſch.

Und ſo leben Sie ſo wohl, und reiſen ſo glücklich wie wir es wünſchen und Sie es verdienen: Sie bringen einen reinen Sinn mit, und ein offnes vorurtheilsfreies Gemüth; nur die Sprachen fehlen Ihnen, und Sie müſſen ſolche erobern. Wir alle grüßen Sie herzlichſt und wünſchen Ihnen die bittre Trennung glücklich über-

[1]) Digterinden, den i Fru Rahbeks Breve her foran oftere omtalte Fru Brun.

ſtanden zu haben — und dann guten Wind! Vergeſſen Sie nicht mir von Stutegardt in einem Briefe von Matthiſon ein Wörtchen einzulegen.

Fr. Brun.

34.

Fra N. Fogtmann.

Herlufsholm den 21de April 1818.

Høiædle Frøken [Mandix][1])!

Herr Ingemann gjorde mig den Glæde at ſkrive mig et Brev til et Par Dage før ſin Afreiſe til Tydſkland; men da jeg modtog Brevet, var han allerede underveis, og jeg kunde altſaa ikke ſkrive til ham ſelv; endſkjøndt jeg følte mig forbunden og inderlig dreven til at takke ham for det Venſkab, han ſtedſe viſte mig, og nu iſær for dette Brev, hvoraf jeg ſeer, at han vil tage Erindringen om mig med ſig til fjerne Lande; ligeſom jeg ogſaa vilde ønſke ham al Lykke paa denne Reiſe og megen Velſignelſe fra det Høie til at naae den Henſigt, Reiſen har. Denne Trang for mit Hjerte kan jeg ikke anderledes tilfredsſtille, end om jeg tør bede Dem, ædle Frøken, den elſkelige Skjalds værdige Elſkede, at De vil have den Godhed, naar De ſkriver til ham, at ſende ham min inderlige Tak for hans Venſkab og for hans Brev, og bringe ham mine varme Ønſker for hans Velgaaende paa denne Reiſe, paa alle hans Veie. De Chriſtnes Muſe, Guds hellige Aand, ſom her hjemme ſaa kraftig omſvævede ham, ledſage ham ogſaa paa denne Vandring! Beriget med Sydens ſtærkere Farver vende han ligeſaa from og reen i Sindet, ſom han uddrog, tilbage til Norden! Og de himmelſke

[1]) Dette Brev til Ingemanns Forlovede er undtagelsesvis medtaget, da det efter Indholdet er at betragte ſom ſkrevet til Ingemann.

Toner, der klang fra hans sølverne Harpe, lyde endnu stærkere og høiere for hans danske Brødre, naar han gives os igjen! Da vil hans Sang, hvad den allerede har gjort, opklare manges Blik og Liv og aabenbare Himlens Salighed for Jordens Børn! Dette er mit inderlige Ønske og mit glade Haab, og jeg beder, at De med et Par Ord vil meddele Herr Ingemann mine Yttringer deraf.

Med sand Høiagtelse og Ærbødighed

N. Fogtmann.

35.

Til Etatsraad **Mandix**.

Göttingen den 3die Mai 1818.

Fra denne Musernes Stad, som De formodentlig har gammel Kjærlighed til, maa jeg sende Dem en sønlig og hjertelig Hilsen. Det har ofte været en kjær Trang for mit Hjerte at sige Dem hvad De er mig og nu saalænge har været mig: en inderlig elsket Fader, som jeg skylder mere end Livet — som jeg med den varmeste Erkjendtlighed takker for mit Livs høieste Lykksalighed . . .

. . . Her i Göttingen havde jeg Adresse fra Münter[1]) til Hofraad Tüchsen; jeg traf ham ikke hjemme da jeg afleverede Brevet, men fik snart efter en Kontravisit og Indbydelse til Thee igaaraftes. Jeg vilde tage Skoe og Silkestrømper paa; men det mislykkedes som sædvanligt: thi de sorte Understrømper jeg til denne Stads havde kjøbt her, var for smaa og gik strax istykker — jeg gik da i Støvler; men Provsten[2]) var balklædt; og jeg

[1]) Biskop Dr. Münter.

[2]) Den fra den Rahbekske Kreds og som Digter bekendte Provst Fr. Schmidt, i hvis Selskab Ing. tiltraadte sin Udenlandsrejse. Fr.

morede mig ligesaagodt i Støvler som han i Skoe. Der var stift og kjedsommeligt og vi kom sultne derfra Kl. 10½, hvilket er Skik og Brug her. Tüchsen synes at være en fiin Hofmand, han holder ogsaa diplomatiske Forelæsninger.

. . . Af dansk Litteratur er her kun Lidet paa Bibliotheket: Kæmpeviserne, Holberg, noget af Ewald og det 1ste Bind af Baggesens samlede Skrifter (den forulykkede Udgave)[1]) var næsten Alt hvad der var. De anskaffe ingen dansk Forfatter her — sagde man — førend han har udgivet samlede Skrifter; det kunde maaskee være en Boghandlerspekulation, at give dem et saadant Titelblad med, naar man sendte Bøger ud i Verden.

. . . . Studentertonen her behager mig ikke; den synes noget raa og vild. Byen er for lille og de dannede Familier for faa, til at danne Studenterne til Humanitet ved selskabelig Familieomgang; de svire og sværme derfor paa egen Haand; og at her intet Theater er anseer jeg ogsaa for en væsentlig Mangel; det vilde forædle Forlystelserne og danne Smagen mere end Fægte- og Rideskolen . . .

Nu Tusind Levvel, hils alle gode Venner og behold mig i Deres kjærlige Erindring.

Deres
Ingemann.

Schmidts Dagbøger, udgivne af Hancke, Kbhvn. 1868, indeholde flere Træk af Ingemann i hans tidligere Periode.

[1]) Om Baggesens i Aaret 1800 begyndte, men mislykkede og derfor aldrig fortsatte Udgave af „Samtlige Værker" se Arentzen: Bagg. og Oehl. I. 218—20.

36.

Fra M. B. Nyegaard[1]).

Kjøbenhavn den 9de Mai 1818.

Kjære Ingemann!

Da De kaldte mig Ven overbeviiſte De mig tillige om, at Stolthed aldrig kan henrive mig: at jeg i Nydelſen af Livets Goder aldrig taber den Bevidſthed, at jeg kun kan ſtræbe at fortjene dem; thi hvor ſtolt maatte jeg ikke kunne blive, hvor høit Begreb maatte jeg ikke kunne faae om eget Værd, da den, der ſtod for mit Øie i lysomſtraalet Glorie, nedrakte mig — ſom fra en høiere Sphære — Vennehaand.

Min Ven! Derſom jeg kunde tolke Dem de Følelſer, jeg mangler Ord for, derſom jeg kunde ſkrive hvad jeg aldrig har kunnet ſige, da vilde De blive overbeviiſt om, hvor oprigtig min Stræben er, efter at blive Deres Venſkab værdig.

Det er en ſaa underfuld Kraft, liig Magnetens, der hendrager min Sjel til Dem; det er ſom laae der i mit Indre en uudviklet Kime, hvis ahnelſesfulde Higen efter det ideale Høie og Skjønne fører mig hen mod Dem, ſom en lyſende Stjerne i Aandens dæmrende Nat. Der er dog viſt dunkle Foreſtillinger, hulde Ahnelſer i Sjelen, ſom ingen Philoſophie opklarer her i Livet,

---

[1]) Prokurator, Godsejer, Medlem af de nørrejydſke Stænderforſamlinger i 1836 og 1840, Etatsraad. Født i ſamme Aar ſom Ing., 1789, var denne Mand, efter at han kort før Ing.'s Udenlandsrejſe havde gjort Bekendtſkab med ham, indtil ſin Død 1877, en uforandret Beundrer af Ingemanns Muſe, ligeſom han indtil Ing.'s Død ſtod i uafbrudt venſkabelig Korreſpondance med denne. En ny ſølvbeſlagen Merſkumspibe blev gerne ved Aarſkiftet ſendt Ing. fra Nyegaard ſom Udtryk for dette uforandrede Venſkabsforhold.

men som staae i en herlig Forbindelse med det Evige, med den høiere, lykkeligere Tilværelse, vi skue i Haabets salige Drømme. I denne rastløse, halvbevidste Stræben efter et fjernt, ukjendt, men i Foreſtillingen saa kjært og tiltrækkende Maal for den receptible Aand, fandt jeg en uskatteerlig qvægende Dvælepunct i Deres Skrivter: jeg saae hvad jeg før kun ahnede og ahnede hvad jeg før ei kunde drømme; jeg fik klarere Anskuelse af Livet i dets evige Vexel, i dets mange forskjellige Potentser, og mine egne Følelser — bundne til eller løsrevne fra Verden — gik over i en lysere Bevidsthed. Jeg havde aldrig før fundet Noget, der saa heelt tilfredsstillede mig, aldrig seet Forstand og Hjerte saa huldt forenede og aldrig seet skjønnere Udtryk af en herligere Aand.

Dertil kom, at jeg, svævende mellem Fortvivlelse og Haab, stod i Fare for at synke under en ublid Skjebne, hvis jeg ikke kunde idealisere en Følelse, der syntes mig at maatte skjules i min Barm, for at sønderslide den i frugtesløs Higen efter hvad den her aldrig kunde naae; og det var Deres Blanca[1]) og Balsora[2]), der lærte mig, at Kjærlighed ei til Besiddelse er bunden, men reen, idealsk fremstiller sig og fyldestgjør det længselfulde Hjerte. Jeg fandt saa sød en Trøst i denne Foreſtilling og den gjorde mig lykkeligere. Saaledes var jeg inderlig knyttet til Dem allerede længe før De værdigede mig Deres Bekjendtskab og Venskab. Modtag derfor mit Hjertes ustrømtede Tak; Tak for alle de glade Øieblikke De har skjænket mig og vil skjænke mig .... Jeg er altid i Tanken hos Dem og deler mine rolige Øieblikke mellem Dem og min bedste Veninde. Gid De kunde være Vidne

---

[1]) I Tragedien af samme Navn.

[2]) I „De sorte Riddere".

til min Lykke og ret levende sætte Dem ind i den, De vilde da saa inderlig deeltagende glæde Dem over to af de lykkeligste Menneskers lykkeligste Forening. Om 5 Uger venter jeg at være hos hende i Horsens og da vil det ringe for min Vens Øren. Paa Bryllupsdagen skal vi drikke Deres Skaal, og jeg tager mig da Ret til at sige Din Skaal, thi Du klinger mig saa venligt og fortroligt . . . .

Lev stedse saa lykkelig som det oprigtigen ønskes Dem af Deres stedse hengivne og trofaste Ven

M. B. Nyegaard.

37.

Til **Carl Lund.**

Strasborg d. 17de Juni 1818.

Brev fra Strasborg har jeg lovet Dig og naar jeg begynder Brevet her, har Du vel Intet imod at jeg ender det i Paris? Til imorgen ere vi indskrevne paa Diligencen, og om 5 Dage tænker jeg at være i Paris. Og nu først Hilsen og broderlig Haandslag — hvordan har Du levet saalænge? Jeg har nu i 2 Maaneder tumlet Tydskland igjennem baade tilvogns og tilfods, tit længtes bitterlig efter Lucie og Dig og det velsignede Danmark, men dog gudskelov ikke aleene seet og erfaret Meget: men ogsaa ret hjertelig glædet mig over meget Skjønt og Herligt. Tydskland er dog et fortreffeligt Land, og i nærværende Tidspunkt dobbelt interessant at gjennemreise. Folkene staae endnu efter den store Heltekamp opreiste mod enhver vilkaarlig Magt; de fordre lydelig hvad ingen fornuftig Fyrste vil nægte dem længer, og Bairens store Exempel har opfyldt alle med de gladeste Forventninger. Men jeg vil ikke kandestøberere, uagtet jeg har

ſtor Tilbøielighed dertil og paa den ſenere Tid ved mit udvortes Verdensliv har faaet langt mere Deeltagelſe for Landenes og Folkenes Skjæbne.

Paris d. 21. Juni 1818. Videre kom jeg ikke i Strasborg. Nu er jeg da ſom Du ſeer i Verdens ſtore Hovedſtad. Igaar Eftermiddag kom jeg hertil efter 5 Dages og 2 Nætters beſværlig Diligencefart; men jeg er nu ſaa temmelig vant til Strabads; naar vi ikke reiſe hele Natten maa vi dog ſom ofteſt op Kl. 2½ eller 3, og den gamle Adam maa finde ſig i at ſpæges. Men hvad vil Du nu helſt [høre om af] mine 2 Maaneders fata? beſynderlige Eventyr med forbifarende Skjønne, hvor „de brune Øine [tindre un]der nikkende Hat“ [1]), — nei min Broer! Du treffer flere ſmukke Piger i een Gade i Kjøbenhavn [end fra] Hamborg til Strasborg: Grimheden er ordentlig paafaldende; ſelv i de ſkjønneſte Exemplarer [læſer] man iſær Blandingen med de Franſke og den overvættes Liderlighed. I Byerne løbe [unge Drenge] efter de Reiſende og tilbyde dem Fruentimmer ved høilys Dag, — men nok om Beſtialiteten. Herligheden er gudſkelov langt større baade i Natur og Konſt, men ſmukke Egne lade ſig [vanſkelig] beſkrive, knap nok male, — og Malerier overſatte med Blækfarver blive kun matte. Dog ſaameget maa jeg ſige herom, at Rhinreiſen fra Frankfurt til Mainz og tilbage til Frankfurt over [—], hvor vi for det meſte gik ſom ordentlige Haandværksſvende med Randſel paa Nakken, var med alle ſine Strabadſer en ubetalelig Nydelſe; de [herlige]

[1]) Da Ing. i Efteraaret 1819 var kommen tilbage fra ſin Udenlandsrejſe, hilſede St. Blicher ham med ſit „Hedelærkens Velkommenhjem til Nattergalen“ (ſe Skilderiet for 1819 Nr. 95). I dette Digts 4de Vers ſtaar den her citerede Verslinie; men hvorledes den af Ing. kan være citeret 1818, maa foreløbig ſtaa hen ſom en Gaade.

Ruiner af gamle Ridderborge paa de ſteile Bjergſkraaninger, der hang ſom Ørnereder over vore Hoveder, og hvortil ofte ſkjønne og mærkværdige Oldtidsſagn og hiſtoriſke Minder vare knyttede — denne Række af ſtore Naturmalerier og romantiſke Syner var et ſandt Naturepos, ſom jeg haaber naar jeg engang kommer i Ro, at kunne viſe Dig i et mindre, poetiſk Perſpektiv . . .

. . . Med Smith[1]) kommer jeg godt tilrette, kun et Par Gange har vi været i Totterne ſammen; han er igrunden en brav honnet Mand, vel funderet med Kundſkaber og Sands for alt hvad der duer; naar han kun ikke vilde ſnorke om Natten og rime i daglig Tale; dermed har jeg forgjæves ſøgt at vænne ham af, [det er en] ordentlig Sygdom hos ham, han kan ikke ſe en Ært uden ſtrax at rime paa en F...., og han maatte hellere i Taushed rime derpaa a posteriori end ſtrax komme med et taktløſt [?] Bonmot. Han glemmer Alting. Jeg har endnu kun forliſt mit lille Piberør, men jeg kan ikke faae et ordentligt igjen i hele Tydſkland og Frankrig. Tobakken er ogſaa flet her, og din gode Conjac ſavner jeg tit. Viin er ellers her den ſædvanlige Drik og uden ½ Flaſke om Dagen kan ingen Hund leve i diſſe hede Lænder. Jeg har moret mig ved hvert berømt Viinbjerg at gjøre Ære af Landet og nyde dets Frugt: paa Rhinen drak vi gamle Fader Rhins Skaal og ſang: am Rhein, am Rhein, da wachſen unſre Reben, og ſaaledes har vi hilſet Hochheim, Rüdesheim, Johannisberg, Neckar og endelig ogſaa Champagne . . .

. . . Til Slutning et Par Ord om denne ſtore morſomme Galanteriebod: her er Mere at ſee end man har Øine til; de 700,000 pyntede Mennesker, ſom myldre her

[1]) Rejſekammeraten: Provſten og Digteren Fr. Schmidt.

mellem hverandre imellem lutter Gjøglerier og Forlyſtelſer, og ſom i Huſene fordobles af de prægtige Speilglasvægge, og ikke kan ſee ſig ſelv ofte nok — al denne Tummel og Lyſtighed trods den ydmygende Forfængelighed, gjør mig Paris til en pudſeerlig tragikomiſk Børneſkueplads, og jeg har ofte maattet tænke paa Abekattefolket i Niels Klim. Men jeg vil ſee Alt uden Fordom og ikke tale mere om Paris førend jeg har ſeet Mere af dens reellere Herlighed . . . . Jeg har ſtaaet under Ludvig d. 16des Schaffot paa place de la Concorde; han har haft ſit kongelige Slot (Tuillerierne) ligefor Øinene. Hans Blod er ſlidt af Stenene af de pariſiſke Dandſeſko. Og nu, lev vel, Du gamle tro Ven!

Din uforanderlige Ven

Ingemann.

38.

Til **Jamme.**

Milano d. 3die Auguſt 1818.

Kjære gode Luno!

. . . . Hvad jeg allerede har ſeet er allerede af uberegneligt Værd for mig, og hvad jeg endnu har i Vente haaber jeg ſkal overgaae det Altſammen. Du har bedet mig om Intet ſtort at producere paa Reiſen: det forbyder ſig af ſig ſelv, man kan ikke føde og undfange paa een Gang; gaaer det kun ikke i den aandelige ſom i den legemlige Verden at man tilſidſt bliver ſteril af for megen conceptio, — jeg vil ikke drive Lignelſen videre, den kan fortſættes ret komiſk. Men har Du ſeet, at jeg er i Italien: det er det yppigſte og vellyſtigſte Land under Solen; naar jeg blot gaaer ud paa min Altan kan jeg coquettere med 4 Italienerinder paa eengang;

den skalkagtigste af dem har fra Nabovinduet slaaet mig over Fingeren med sin Vifte, men imorgen reiser jeg og Eventyret paa Altanen har Intet at betyde. Til Rom skal Reisen ikke være synderlig farlig; imidlertid er dog for nogle Dage siden en Genueser blevet plyndret paa den Vei, jeg reiste forleden fra Cesto til Milano; vi havde sat os for ikke at reise sildig om Aftenen, men blev dog flere Gange nødt dertil. Kudsken var bange, jeg ventede ganske vist et Overfald og havde min lille Dolkestok paa rede Haand, men jeg haaber ikke at komme til at bruge den; thi Genueseren som blev plyndret havde forgjæves 3 Gensdarmer med sig; de Herrer Røvere vare 8 og han capitulerede; — om slige skriver jeg naturligvis Intet til Lucie. Om Naturskjønheder, Malerier og Bygninger, som er det Vigtigste for mig i Italien, kunde man skrive Folianter, hvis man havde Tid; men derom er skrevet og trykt saa Meget, at jeg tier bum stille. Hvad skal jeg da fortælle Dig? at jeg ikke forandrer Gemyt med Himmelegn, at jeg er den samme kjedelige Karl her som hjemme: men holder om muligt endnu mere af Dig og dem derhjemme end naar jeg sidder midt iblandt Eder — at Verden snart er mig et Paradis snart et Helvede og Menneskene enten Engle eller Djævle, at jeg endnu hverken har Charakteer eller Menneskekundskab, og at jeg duer til Ingenting — ude som hjemme — ja det er en smuk Historie.

Livorno 17de Septbr. 1818. Det er Løgn altsammen hvad jeg skrev i Milano; men jeg gidder ikke skrevet Brevet om derfor: jeg har baade Charakteer og Menneskekundskab, og duer til hvad det skal være idag, undtagen til at skrive noget ordentligt Brev; det gaaer nok ikke Dig bedre, men Du har ikke som jeg Reisens Hurlumhei og Climatets Hang til «far niente» at undskylde Dig

med. Naar jeg kommer hjem, som nok ikke vil vare længe, skal jeg give Dig mundtlig Erstatning for alle de Breve, jeg ikke har skrevet . . .

. . . Jeg er gudskelov saa rask som en Fisk, uagtet Pesten ikke er 200 Skridt fra mig, et fort Pestskib ligger ligefor mine Øine her ved Kysten. Tyrker, Grækere og Armenianere[1]) vrimle her paa Gaderne: det er en underlig Verden jeg farer omkring i — hver Dag nye Bekjendtskaber — mange brave Folk, endnu flere Spitsbuber; — Tydskerne holder jeg meest af næst Danske og Norske, som man næsten møder overalt; af storsnudede Engelsmænd vrimle alle Byer og Lande, Franskmændene som Frankrig „hab ich mit Löffeln gefressen", og Italienerne ere ikke mange Scudi værd imellem Brødre. Alle Ægtemænd ere da Hanrederе her, som Du veed de gjør dem en Ære deraf, og ere for nederdrægtige til at være jaloux. Naturen har jeg meest Respekt for, dernæst Konsten især fra de forrige Dage; den nyere gjør ikke stort Andet end efteraber de Mestere, hvis Begeistring og Genius den forgjæves leder om. Enten har vor Tidsalder ingen bildende Konst, eller den er saa fattig paa Ideer, at den bestandig maa fremstille hvad tusinde Gange langt bedre er fremstillet; er det allerede et stort Mirakkel at kunne naae Antikerne, hvor langt større at kunne gjøre noget Nyt og noget Bedre. Jeg glæder mig nu ret til at see Thorvaldsens og Canovas Arbeider: finder jeg der ingen nye original Billedhugger-Konst, saa er der ingen, saa har de Gamle opslugt den hele Natur, og vi har ikke andet at gjøre end udpille den i stumpeviis af dens Ruiner.

Florenz d. 27de Septbr. 1818. [Den brændende]

[1]) Fejlskrift for „Armeniere".

Sirocco er færdig at qvæle mig her, forresten har jeg det godt [og drukner] i Mesterstykker af de største Konstnere i Verden. Den medicæiske Venus er jeg paa en Maade blevet forelsket i, som kan sees af nogle Sonnetter[1]), jeg har skrevet til hende. Jeg reiser nok lige fra Rom til Neapel for at komme der mens jeg har Penge og det er godt Veir. Veien er meget usikker men det faaer ikke at hjelpe; naar jeg kommer levende tilbage til Rom, skal jeg lade Dig det vide . . . . Jeg er ingen stor Elsker af Pest ved Du, men nu da den største Hede er forbi, har det vel ingen Nød [i Rom]. Jeg kunde [ellers] næsten have Lyst til at fortælle Dig lutter Røverhistorier og Dødsfarer og gjøre Dig min Reise her ret farlig og frygtelig, for at faae Dig til at blive bange for mig og skrive mig til, at jeg dog endelig maatte tage mig iagt og ikke være saadan en forvoven Karl etc., men jeg ved nok det bider ikke paa Dig; imidlertid kan Du dog gjerne bryde Dig lidt om mig, skrive mig til, skaffe mig Penge, besørge mig Embede (Embedsindkomster mener jeg kun), løse Kongebrev til mig — eller om Intet andet: dog holde ret meget af mig og besørge indlagte Billet til Lucie saa snart muligt. Din Ven

B. S. Ingemann.

Lad Ingen see dette skammelige Brev! og skriv Du mig et bedre! Hils!

39.

Til M. B. Nygaard.

Bern d. 13de August 1818.

Kjære gode Ven! og lykkelige Ægtemand! Gud velsigne Dig og din unge Hustrue; jeg har ikke forglemt

[1]) Ing.'s Samlede Skrifter 2den Udg. IV. 4 Bd. S. 215—16.

Dig, fordi jeg har tiet saa længe; jeg har tænkt paa Dig paa din Bryllupsdag og i Taushed glædet mig over din Lykke. Kys din glade rødmende Brud fra mig (paa Haand eller Mund? — ja paa Munden — i saa lang Fraſtand vredes hun vel ikke derfor — et Digterkys ſom kommer flere hundrede Mile fra, tør den blufærdigſte Huſtrue vel modtage og jeg uden Dumdriſtighed ſende, allerhelſt gjennem Brudgommen ſelv). Huſkede Du ogſaa virkelig paa mig paa Bryllupsdagen og drak Dus med mig i Hjertet? Det er meer end jeg kan fordre af Brudgommen, og jeg tilgiver gjerne Vennen, om han ogſaa glemte den fjerne Landløber en heel Uge i ſin unge Bruds kjærlige Arme. — Og nu ret hjertelig Tak for dit kjære venlige Brev; hvad jeg har været og er for Dig — er meer end jeg nogenſinde har haabet. Det er mig en af de ſaligſte Glæder paa Jorden, naar Herren ſaaledes velſigner min Gjerning, at det kan glæde og vederqvæge en Sjæl, hvad der blot er en naturlig Trang for mit Hjerte at udtale. Flere Venner gav Gud mig ſaaledes og derfor ſkal jeg priſe ham i Evighed: ogſaa Du brave trofaſte Ven! er kommet mig kjærlig imøde og har kjendt mig førend Du ſaae mig: lad din Kjærlighed til mig ikke udſlukkes, naar Du i virkelig proſaiſk Nærværelſe ſeer mig uden Helligdagsklæder, ſom et ſaare almindeligt Menneſke, — den contraſterende Dobbelthed i mit Væſen tilhører, Gud ſkee Lov! kun denne Verden; men hvad der er Evigt i os Alle, det er og bliver jo; og derved vil vi holde faſt; lad ſaa Verden geſtalte ſin Part af os ſom den vil, og længenok ſpille Bold med vore Omgivelſer og Kroppe! Jeg har nu tumlet Tydſkland, Frankrig og Sveitz igjennem, og ſeet og hørt ſaa Meget, at det løber rundt i mit Hoved naar jeg tænker derpaa; til min L. har jeg efterhaanden ſkrevet det Vig-

tigſte, og anden Reiſebeſkrivelſe har jeg hverken Tid eller Ro til at tænke paa. —

Genf d. 17 Auguſt.

. . . Vil Du vide hvad jeg tager mig for paa Reiſen, ſaa kan jeg ikke ſvare Dig andet, end — at jeg reiſer; thi ſelv naar jeg engang imellem ligger ſtille nogle Dage, er der ſaa meget at ſee, at der neppe bliver Tid tilovers, at ſamle det Halve deraf; og den Ro, der er nødvendig til uforſtyrret at kunne hengive ſig til en enkelt Idee, for at udføre den — er det umuligt at finde paa en ſaadan Reiſe, hvor jeg i kort Tid gjennemfarer ſaa mange Lande, og det ene Indtryk beſtandig fortrænger det andet. Den Tomhed, eller maaſkee rettere Fuldſkab, ſom et ſaadant blot modtagende Liv nødvendig undertiden maa medføre, gjør mig desværre mangengang tungſindig, og Længſelen efter det kjære Fædreneland og de Sjæle, jeg der har ſaa kjær, ſtemmer mig ofte veemodig midt i de ſkjønneſte Naturomgivelſer; uden elſkende Mennesker er den ſkjønneſte Natur dog kun et ſmukt Legeme uden Sjæl, og hvor jeg ikke elſker lever og digter, der er jeg ſtedſe dog kun halvt. Men med alt det, og ſkjøndt Meget ikke ſeer ſaa ſmukt ud nærved ſom langtfra i den forgyldende Indbildning, ſaa priſer jeg mig i det Hele dog lykkelig, jeg kom til at reiſe; jeg oplever Meget, quod olim meminisse juvabit; og kommer jeg lykkelig tilbage, maa jeg bringe en Rigdom af Erindringer og herlige Billeder hjem med, ſom jeg kan have godt af hele mit Liv. —

. . . . Lev vel og glem ikke i Din nye lykkelige Stilling

Din Ven Ingemann.

40.

Fra Jens Møller.

Kbhvn. d. 14de Septbr. 1818.

Kjære Ingemann!

Skjøndt De endnu ikke har afbetalt den Gjeld, De frivilligen paadrog Dem ved Deres Afreise, idet De lovede mig et Brev fra Paris, vil jeg dog benytte denne gode Leilighed til at tale et Par Ord med Dem . . .

. . . Jeg kan foreſtille mig, hvilken Mine De gjør, naar De nu i Rom erfarer, at Thorvaldſen er paa Reiſen til Kbhvn., hvor vi altſaa ſkal ſee omſonſt den Mand, ſom De har reiſt 3—400 Mile for at lære at kjende. Ved Sorø Akademi er der hidindtil intet rørt[1]), ſaa jeg haaber at De for den Sags Skyld ei ſkal forkorte Deres Reiſe. Derimod kan der ſnarere blive Vacance i Kiel, da Götzſche[2]), ſom har opholdt ſig i Sjælland det Meſte af Sommeren, ſøger Præſtekald af alle Kræfter. Jeg ſkal i ethvert Tilfælde, ſom jeg har lovet, varetage Deres Intereſſe. Ohlenſchlæger har udgivet ſin Reiſe[3]) i to Dele: den har ſvage Sider, men er dog i det Hele en fornøielig Bog. Stor Lykke har den ikke gjort, fordi Folk nu engang vil, at alt hvad Ohl. leverer

[1]) Sorø Akademi, der fra 1782 var reorganiſeret ſom „et for Uadelige ſaa vel ſom for Adelige tilgængeligt Academie", var ſtandſet i ſin Virkſomhed ved Ildebranden 1813. Først ved de kongelige Reſolutioner af 9 Marts 1821 og 26 April 1822 beſtemtes, at Sorø Akademi baade ſkulde være „et Lære- og Opdragelſes-Inſtitut" og tillige give Adgang til den forberedende Univerſitetsdannelſe.

[2]) H. C. Götzſche, Lector i danſk Sprog og Litteratur ved Univerſitetet i Kiel, blev 1822 Sognepræſt for Finderup Menighed i Sjællands Stift.

[3]) „En Reiſe fortalt i Breve til mit Hjem" udkom i 2 Dele 1817—18.

skal være Kunstværker og Mesterstykker. Deraf har Baggesen strax benyttet sig til at begynde nye Angreb paa Ohl. i Breve til denne[1]), hvori han parodierer Reisens Indhold. Havde han endnu nogen Reputation tilbage, vilde han ved disse lumpne Breve spilde den. Han taler nu igjen om at reise til Paris, da han nok mærker at han i Kbhvn er allevegne tilovers. Ohl. har skrevet en ny dramatisk Idyl[2]), som skal være nydelig: jeg har endnu ikke hørt den. Den skal opføres, og foruden den originale Skuespil af Pram, Kruse (scil. Enken, en Tragoedie) Boye (Psalmernes og Körners Oversætter[3])) og Heiberg. Smaapoeten Prost er greben af Andr. Seidelin i Smaatyveri, og spæger sit Kjød i denne Tid ved at sidde 3 Gange 5 Dage paa Vand og Brød. Formodentlig bliver han derefter relegeret fra Universitetet[4]). — Guldberg har udgivet en heel Bog fuld af Epigrammer[5]): han

[1]) „Breve til A. Oehlenschläger i Anledning af hans Reise." Kbhvn. 1818.

[2]) „Den lille Hyrdedreng. En Idyl." Kbhvn. 1818.

[3]) C. J. Boye havde oversat udvalgte Sørgespil af Körner under Titlen Melpomene 1816, og ligeledes 1817, i Davidsharpen, udvalgte Psalmer.

[4]) H. C. G. Prost, navnlig bekendt for sine Theaterkritikker, mest i „Dagen" fra 1817, blev i September 1818 dømt til Fængsel paa Vand og Brød i 4 Gange 5 Dage for flere Bogtyverier.

[5]) „Den store Stad, en Samling Smaadigte" af Fredr. Høegh-Guldberg, Kbhvn. 1818. Prof Guldberg, som fra 1803 til 1810 havde været Lærer for Prindsesse Caroline og i de sidste 5 Aar havde haft Ophold ved Hoffet i Kiel, og som nu var Lærer i Dansk ved Artillericadet-Institutet i Kjøbenhavn, har i hin Samling, under Rubrikken „Indkig hist og her" S. 127 et Epigram med Overskrift »Pereat«, som begynder saaledes:

„Briste af Harm vil en Vis; fordi jeg tæller og mine
Venner i Publicum. — Briste af Harm vil en Vis,
briste af Harm en misundelig Vis; fordi man paa Gaden
seer sig og om efter mig. — Briste af Harm vil en Vis,

yttrer deri, at Øhlenſ. viſt vil briſte af Harme, naar han hører, at han (Gbg.) beſøges af fornemmere Herrer (han mener Kongen) end Øhl. — Grundtvig har ſkrevet nogle hjertelige Vers til Dem i Dannevirke[1]): men hans Advarſel, at vogte Dem for den hedenſke Kunſt, vil De neppe lægge meget paa Hjerte. Han er nu gift og lever vel. — Biſkop Hjort[2]) er død, og man formoder, at Clauſen[3]) bliver hans Eftermand. Jeg er under Forfølgelſe i denne Tid af Selſkabet for de ſkjønne Vidſk. fordi jeg har udgivet mit Priisſkrift over Dan. Ranzau, hvilket de gode Herrer havde forkaſtet paa Grund af — dets hiſtoriſke Gehalt. Jeg ſagde dem Sandheden i en prologus galeatus, og maa nu poenitere derfor. Man ſiger, at de have kjøbt J. K. Høſt til at ſkrive imod fem gale pluralis-Former i mit Skrift o. ſ. v.[4]) — Siig mig, hvad de italienſke Digtere dømme om Il Correggio di Oehl.[5])? Og forglem ikke at efterſpore, hvilke Overſættelſer eller Efterligninger Italienerne maatte

---

Harm af forſængeligſt Æt; thi høiere Herrer bære
mig med Beſøg, end ham . . ."

og ſlutter efter flere „briſte" med:

„Vil han briſte, nuvel! lad ham da briſte af Harm!"

Guldberg anthyder ſom Grund til ſin Uvillie mod Oehl., at denne havde ſat „Inſecter" paa hans „Blomſter", hvorved formodentlig ſigtes til Ytringer af Oehl. paa hans æſtetiſke Forelæsninger.

[1]) „Kjærmindeblad" til B. S. Ingemann i „Dannevirke" 4 B. 2 Hefte (1818). Se herom Kr. Arentzen: „Baggeſen og Oehlenſchläger" VII S. 255—63.

[2]) Biſkop i Ribe, Fader til Peder Hjort.

[3]) Stiftsprovſt H. G. Clauſen.

[4]) Se hertil Erslews Forfatterlexicon II. S. 392 og I. S. 128.

[5]) Oehlenſchlägers „Correggio" var overſat paa Italienſk af Legationsraad Olintho dal Borgo di Primo, Baron del Aſilo. Om en Anmeldelſe heraf i „Danſk Literaturtidende" 1815 ved Jens Møller ſe Arentzen: Baggeſen og Oehlenſchläger V. 93—94.

have af Holbergs Comedier? Overbringeren heraf, min Ven Prof. Brøndsted[1]), som i Foraaret mistede sin fortræffelige Kone, trænger til et fremmed Opholdssted, og bosætter sig nu i Rom for nogle Aar. Han har faaet Titel af kongl. Hofagent. Jeg har anbefalet Dem paa det bedste til hans venskabelige Omgang. Han kan blive Dem en ypperlig Cicerone.

Min Familie befinder sig vel og ønsker med mig, at De efter en lykkelig fuldendt Reise maa glad og sund see Deres Fædreneland igjen, hvor De savnes og hilses af

Deres

hengivne Ven

J. Møller.

Til

S. T. Hr. B. S. Ingemann.

41.

Fra C. Luno.

Neapolis d. 19de Septbr. 1818.

Elskede Broder! tænker Du ofte og med fordums Ømhed paa mig, eller glider mit Billede svagt og stundom forbi Dig og udslættes let af Verdenstummelen, Du lever i — jeg burde ikke tvivle mener Du — og dog, naar jeg erindrer mig sidste Vinter, da Tanken paa Reysen og Lucie saa udelukkende sysselsatte Dig, og Du tilsidst neppe fik Tid at sige din gamle Ven et eensomt Farvel, frygter jeg for den Tid kunde komme, ifald vore Veye adskildtes[2]), at jeg kun stod for Dig i en natlig Drøm, naar min Længsel maaskee kunde vække Dig. Troe mig kjære Bern-

---

[1]) Se Brevet Nr. 47.

[2]) Sammenlign hermed Anm. til Brevet Nr. 2a.

hard! jeg savner Dig ret af Hjertet, thi jeg elsker Dig inderlig; jeg har ofte med fuld Hjerte sadt mig hen for at skrive Dig til, men er hensiunken i Tanken om Dig, og mine Taarer har da gjort mig uskikket til at tale med Dig, indtil jeg enten er bleven forstyrret eller kaldet af Forretninger. Jeg skammer mig nu over min Svaghed og indseer at Du kun slet er tjent med et saadant Venskab — dog det første Brev efter en saa lang Skilsmisse har noget usigeligt rørende hos sig. . . . Hvor mangen Aften har jeg ikke søgt at erstatte mig Tabet af Dig og dine Breve i dine Bøger, og din Sang fra det Fjerne efter Matthison „Naar Aftnens sidste Straale blinker i Egelunden til Dig ned[1]) har været mig en venlig Trøst . . . Fabricius er død i disse Dage, og nu bliver jeg da vel igjen huusvild, jeg har derfor besluttet at kjøbe mig en Bondegaard ¼, ½ Miil fra Byen og boe der Vinter og Sommer, det stemmer og bedst med mit Humeur. Blandt andre Nyheder er og, at Prost[2]) er kastet ud af Gyld. Boghandling, hvorfra han i længere Tid under Chenille-Transport havde forøget sit Bibliothek. Winsløv[3]) har portraiteret ham ganske lebendig og sadt ham paa Østergade med en Stok i Haanden, hvorpaa staaer „Nor", fra hvem han i et Conditorie skal have stjaalet den; senere siger man han er arresteret, Prof. Brøndsted, med hvem dette Brev affendes gjennem Legat. Secr. og Archivarius Ponsaing i udenlandske Departement, vil vel bedre kunne underrette Dig om Sandheden heraf og hvad mere Nyt her er. I vor større litteraire Verden har der indtil nu været roligt; Lerche har vel

[1]) I „Digte" 2den Del 1812 S. 46.

[2]) Se foranstaaende Brev.

[3]) d: Skuespiller Carl Winsløv, hvem Prost havde nedrakket i sine famøse Teaterkritikker.

udgivet et Par Bind Digte, Mage til Do., men Greven bliver nok ligesaalidet bemærket som Kammerjunkeren[1]). Oehl. har udgivet 2den Deel af „En Reyse fortalt i Breve til mit Hjem af Oehl.", hvilket Baggesen corrigerer saaledes: En Reyse fortalt i Breve til mit Hjem af mig — han udgiver nemlig Breve til Oehl.[2]) i Anledning af denne Wdereise, som han kalder den; de ere ondskabsfuld pirrende paa sine Steder, men i det Hele til at læse sig i Søvn over; ved at stille sin egen Svartagtighed tilskue lader han denne spille Hovedrollen, og det egentlige critiske bliver Biesag — Misundelsen har berøvet ham sin Forstand. Oehlensch. arbeyder imidlertid paa at udgive Edda-Sangene[3]). Schorn har oversat „Egmont". Naar jeg henad Vinteren skriver igjen skal Du faae en Pose Theaternyt . . . . Vil Du ikke overdrage mig at føre Din Løveridder[4]) paa Theatret, jeg vil sørge for at den kommer uforfalsket og med sit declamatoriske Efterspil, — hvor vilde det glæde mig at man kunde tage imod Dig med den; jeg har ret havt Leylighed til at bemærke, hvor kjær Du er det danske Publicum, Dit Navn nævnes overalt med Kjærlighed og sjælden Deeltagelse. . . .

Alle mine hilse Dig kjærligst, store og smaae, skriv nu snart til Din ventende Broder, Du har jo nu ingen

---

[1]) H. G. F. Lerche havde 1815 udgivet „Digte"; var 1817 bleven Kammerjunker; i Febr. 1818 optoges hans Fader i Lehnsgrevestanden med hans ægte Descendenter. I samme Aar udgav saa Kammerjunkeren, der nu var bleven Greve, sine „Poetiske Smaaskrifter", hvortil her sigtes.

[2]) Se foranstaaende Brev.

[3]) Hermed menes aabenbart „Nordens Guder", der udkom i Juni 1819.

[4]) Løveridderen, Tragedie 1816, havde af Ing. været indsendt til Teaterdirektionen, men var af ham selv taget tilbage. Se Ing. Tilbageblik paa min Forfattervirksomhed S. 43 og 44.

anden, og jeg vil af ganske Hjerte stræbe at erstatte Dig det.

Din hengivne Broder Carl Luno.
ihast.

42.
Fra M. S. Nyegaard.

Kjøbenhavn den 20de September 1818.

Min Hjertensven! inderlig Tak for Dit kjære Brev fra Bern og Genf, og Tak for Din venlige Deeltagelse i min Lykke. Du kan tro, jeg er nu saa lykkelig som jeg kan blive her i Livet: min Skjebne er forenet med en kjærlig Engels; jeg kan ikke ønske mig en Ledsagerinde med herligere Aand og Følelse og mere Hengivenhed for mig; min huuslige og borgerlige Stilling er i alle Henseender behagelig og jeg har aandelig og legemlig Sundhed til at nyde alt dette Gode.

Nu maa Du vel spørge hvorledes jeg er tilmode? Jeg svarer Dig oprigtig: ubegribelig, forunderlig! Hidtil levede jeg i Haabets fortryllende Verden og vandrede ad blomsterstrøte Vei det skjønne Maal imøde der begrændsede mit høieste Ønske for dette Liv; den Verden, hvori dette Ønske skulde opfyldes blev mig netop kjær, fordi det skulde opfyldes i den, og det forekom mig at ingen Tilværelse var at foretrække den, hvori tvende Hjerters dybeste Følelser skulde sammensmelte i en fornuftig Bevidsthed. Men — (husk at det maaskee er den lykkeligste Dødelige der udtaler dette Men) nu er jeg ved Maalet; mit høieste Ønske her i Livet er opnaaet; min hele Sjel gjenlyder Tilfredshed, og min Fornuft siger mig at jeg har alt hvad jeg ønskede, og dog er der noget jeg veed ei hvad som jeg savner; noget, der saa selsomt minder mig

om det Ufuldkomne her og det Fuldkomnere hisset; jeg betragter Livet fra en anden Standpunkt: jeg seer ikke mere op efter det, men ud fra det; Verdenssystemerne harmonere ikke saa vel med mine Følelser; disse hige rastløse imod et andet Hjem, der indslutter endnu høiere Ønsker, hvilke ere oprundne af dunkle Ahnelser, som før laae hinsides hvad jeg høiest kunde attraa. Kuns for Dig tør jeg saaledes skrifte, uden at frygte for at blive miskjendt; thi Du seer vistnok grant hvad der fattes mig. Jeg selv troer at det er intet uden en Følge af den lyksalige Nødvendighed i vor Sjel: evig at skulle hige fremad, evig lade Ønskerne stige; naar derfor Verden intet høiere Lykkens Maal har, end det vi have naaet, maa Verden naturligviis tabe meget i sin Værd for os, i det vore herligere Ønsker stræbe ud fra den, ind i en høiere Sphære. — Det bliver dog en evig Sandhed, at Erindring og Forventning her ere skjønnere end Nydelsen, skjønt den er sød; hine indhylles i Phantasiens blændende Glorie, medens det nærværende Gode forstyrres ved en paatrængende Ængstlighed for at tabes. O! dersom Du vidste hvor ofte en bange Ahnelse: at Døden vil berøve mig den huldе Engel, der skaber min Lykke, stemmer mig veemodigt, da vilde Du bede med mig, at denne Ahnelse maatte forsvinde. — Jeg seer ret af Dit kjære Brev, at Dine Anskuelser af Livet stemme med mine og derfor er enhver Yttring af Dig mig saa kjærkommen. Du kan tro, jeg har i Tankerne fulgt Dig gjennem de skjønne Egne i Schweitz, Frankrig og Tydskland; jeg har glædet og glæder mig med Dig over den herlige Skat Du indsamler, nyder og opbevarer til Bearbeidning i et roligere Hjemliv; kuns frygter jeg at Du ikke faaer Tid til ret at nyde alt formedelst de fatale Penge, som jeg kan begribe Du har det temmelig knapt for. . . . Du maa

vænne Dig fra den Tanke, at der er noget Ubehageligt i, at faae Asſiſtance af Private; thi hvorfor ſkal man nægte dem den Glæde, der unægtelig er i, at virke for en ædel Henſigt, og hvorfor ſkal man ſelv ſkamme ſig ved at ſøge Midlerne til dette Øiemed, hvor de ſaaledes tilbydes. Jeg har desværre lidt ſaa mange Tab i den ſenere Tid og anvendt ſaa meget paa mit Etabliſſement, at min Caſſe er t[om,] ellers ſkulde den være til Din Tjeneſte.

. . . Dette Brev overleveres Dig ved Hr. Prof. Brøndſted der nu agter at opholde ſig et par Aar i Rom, efterat have miſtet ſin elſkværdige Kone her.

Lev ſtedſe lykkelig, tænk ofte venlig paa mig, ſkriv mig til ſaa tit Du kan og vnd altid

Din trofaſte Ven

M. B. Nyegaard.

P. sc. Hvad jeg iſær i denne Tid grubler over, er Forbindelſen imellem Følelſe og Fornuft, deres Kilder og Virkninger; naar Du faaer Tid, da ſiig mig Din Mening derom; jeg vilde ſaagjerne engang i det Rene dermed om muligt.

43.

Til Etatsraad **Mandix.**

Rom d. 3die Decbr. 1818.

. . . . Jeg har ikke ſkrevet Dem til ſiden fra Gøttingen, da jeg veed at min Cie fortæller Dem Alt hvad jeg ſeer og oplever, og hvor kjær en Fader jeg ærer og elſker i Dem, haaber jeg De ret inderlig er overbeviiſt om. Gud give Dem Sundhed og Styrke og mig Evne ſom Villie til at glæde Dem i Deres Alderdom og gjøre Deres og min elſkede Cie ſaa lykſalig, ſom det i dette

underlig halvdunkle Liv er muligt. Naar jeg tænker paa hvor Lidet jeg dog kun kan bidrage til de Menneskers Glæde og Lyksalighed, som min hele Sjæl hænger ved, og som jeg endnu stærkere føler mig knyttet til end selv ved Blodets hellige Baand, saa trøster og glæder det mig dog, at det ikke er til dette Liv alene jeg føler mig bundet til de elskede Sjæle med uopløselige Baand, men at hvad Gud saaledes har tilsammenføiet, kan hverken Tid og Adskillelse, og Evigheden selv ei adskille. Jeg er kommet langt bort fra dem, som mit Hjerte har kjærest, og hvad jeg haaber at vinde derved for mit Liv og min Bestemmelse, maa jeg dyrt betale med Savnet af de bedste og reneste Glæder, selv den, nærværende at kunne dele de Sorger og Prøvelser Gud tilskikker de Kjære derhjemme; men naar jeg her gaaer omkring blandt det gamle Roms Ruiner, er jeg dog ofte mere hjemme end her, og jeg haaber vist at Gud vil samle os alle sunde og glade igjen, naar denne Pillegrimsvandring er fuldendt . . . .

Deres Bernhard.

44.

Til **Poul Dons**[1]).

Rom d. 7de Januarii 1819.

Kjære gamle Dons!

Nu er det over 9 Maaneder siden jeg sagde Farvel til Dig og din Jette. De sidste Uger og Dage i Kjø-

---

[1]) Poul Dons, født i Kjøbenhavn 1783, samme Aar som Grundtvig, udfyldte i dennes Brydningsaar samme Plads i Forholdet til ham, som Carl Luno (se Anm. til Brevet Nr. 2a) til Ingemann. Over Lunos Liv kastedes der en Skygge 1819; Dons, en poetisk begavet, dyb Natur, blød af Gemyt, havde tidlig sluttet sig til

benhavn gik jeg med Afskeden i Hjertet, og det var mig langt tungere og vemodigere tilmode, end Du og mine andre fortroligste Venner kunde see paa mig. Da jeg gik ombord, skjulede Snefogen mig snart det kjære Fædrenelands Kyster; at jeg drog til Sommerens Land, syntes mig kun en liden Glæde, — naar jeg tænkte paa alle de kjære og trofaste Hjerter, jeg forlod, og at jeg dog nu drog som en Landflygtig ud i den vide Verden, uvist om jeg nogensinde mere skulde see dem, hvis Venskab og Kjærlighed dog ikke al Verdens Herlighed kunde erstatte mig. Men jeg vilde det jo selv, fordi jeg troede det var Godt og Guds Villie med mig, at jeg ogsaa skulde see hans Herlighed i den fremmede Verden, og endnu inderligere slutte mig til ham og det Hele idet jeg i Længsel og Savn endnu dybere end nogensinde før følte mig uadskillelig forenet med dem jeg forlod. Og Gud være lovet, jeg fortryder ikke at jeg reiste. Selv Fraværelsens Smerte har noget underligt Sødt og Opløftende, og det er ligesom Kjærligheden bliver aandigere og stærkere, jo flere Have og Bjerge Verden opdynger mellem mig og mine Elskede. Ogsaa Du kjære gamle Poul! veed jeg vist holder ikke mindre af mig nu end tilforn. Du holdt jo af mig før Du saae mig Ansigt til Ansigt, og den bedre Deel

---

Grundtvig, hvem han aldrig svigtede. 1821 faaer han sin Afsked fra sin bestedne Stilling som Kopist og Fuldmægtig i Enkekassen, og „fører fra den Tid som et Skyggeliv indtil sin Død i Skamstrup, den 8de April 1843". Men medens Ing. synes ligesom at have ladet Luno forblive i Skyggen, mindedes Grundtvig til det sidste sin henvisnede Ungdomsven og skrev ved hans Død et herligt Mindedigt over ham. Det nærmere herom findes i: Til Minde om Povel Dons, Grundtvigs og Ingemanns Ungdomsven, af Kr. Køster, ved L. Schrøder. Kbh. 1875, i hvilket Skrift dette Brev ogsaa er aftrykt.

af mig er Dig nær, er jeg end nok saa langt borte. Jeg haaber det er saa godt med dine Øine nu, at Du kan læse dette Brev selv; kan Du det ikke, saa bliv dog ikke mismodig og lad mig ikke have bedrøvet Dig; men tak Gud, at han har givet Dig et bedre Syn indvendig, og at Du med dit fromme gudhengivne Hjerte dog aldrig kan komme til at gaae i Mørke paa Jorden. Vil Du vide hvad jeg har seet og oplevet siden vi adskiltes, saa gaae engang imellem hen til min elskede Lucie, og lad hende fortælle Dig hvordan jeg har spadseret gjennem Rhinlandene som en Haandværkssvend med min Badsæk paa Ryggen, hvorledes jeg paa Rhinen har hørt Morgenklokkerne ringe paa begge Bredder, og er gaaet ind i Kirken paa Veien og har bedet for Eder Alle derhjemme; hvorledes jeg slet ikke er blevet nogen Franskmand i Paris, og hvorledes jeg som en ordentlig Pilgrim, med min lange Alpestav i Haanden har valfartet til Maria Einsideln besteget Rigi og Grimsel og over Klipper og Afgrunde er kommet sund og lykkelig over Napoleons Kæmpevei paa Simplon til det skjønne Italien. Fra Leonardo da Vincis Nadver i Mailand skal jeg hilse Dig, Du seer den næsten bedre i dit Kobber; thi Tiden har næsten aldeles ødelagt Originalen. Havde jeg havt Grundtvigs Lærdom og Sprogkundskab skulde jeg ikke blot have seet det ambrosianske Bibliothek; men maaskee fundet Skatte der, som Støvet tilhyller, og Uvidenheden ruger over som en misundelig Drage. De veed ikke engang selv, hvad de eie, og der skal Mægtiges Indskydelse til at faae mere at see end hvad de i Almindelighed som Curiositet forevise Reisende. At Leonardo da Vincis vidtløftige og lærde Manuskripter ikke endnu ere undersøgte og komne for Lyset der, er besynderligt. I Florenz har jeg beundret den medicæiske Venus, den herlige Niobe din Ma-

donna alla sedia og mange andre Mesterstykker, og i Rom, ja der har jeg nu i 3 Maaneder vandret mellem Constantins og Titus's Triumfbuer paa Helte og Hedenoldets store Grav og kan endnu neppe troe, at det virkelig er i Rom, jeg gaaer. «Qvid Romam in media qværis novus advena Romæ[1]), Et Romæ in Roma nil reperis media» siger en gammel Munkelatiner, og han har ikke saa meget Uret; hvad man søger her, finder man ikke straxt; man maa først blive hjemme her, og med Livius for sig glemme det nye Rom, inden man finder det Gamle. Jeg sendte Lucie i mit sidste Brev et lille Digt derover, som hun nok viser Dig, naar Du kommer der engang. — Om de romerske Oldsager, Ruiner og Konstværker vil jeg slet intet skrive, det kan Du læse bedre i mange Bøger, og den velske Aand i det Hele er der neppe Stort at tale om; et syrigt Øieblikkeliv uden synderlig Hensyn paa det Forgangne og Tilkommende, megen Fordærvelse og liden sand Gudsfrygt under bestandige Messer og glimrende Processioner, megen Uvidenhed mellem gode tillukte Bibliotheker, faa duelige Konstnere blandt de herligste Konstskatte og liden Poesie blandt tusinde Improvisatorer, see det er ikke Noget at være vidtløftig om. Dersom den Aand, som nu gjærer og rører sig i Tydskland, og som blandt de tydske Konstnere her ogsaa yttrer sig paafaldende i Tilbageskræben til de forrige Tiders Enfold og kraftig trohjertig Christendom, dersom den kun ikke forvildes og udarter, og dræber sig selv i sin Fødsel, kunde deri maaskee ligge Spiren til en forynget Blom-

[1]) Uagtsomhedsfejl for Roma. I Ingemanns „Reiselyre" 2den Del findes Ordene, uden Fejl, over Digtet „det nye og gamle Rom", som formodentlig er det „lille Digt", der straks nedenfor siges at være sendt Lucie i et Brev.

ſtervaar paa Verdens gamle Dage. Men derfor vil vi lade Ham ſørge, ſom har ſørget længſt for os Alle. Efter hvad jeg hører om Litteraturen og det aandelige Væſen i Danmark, ſaa er der jo ſom ſædvanlig Strid og Uro paafærde. Derſom det kun ikke ſpildte Kraften uden at opvække Livet, kunde Striden være god og ønſkelig. Hvad foretager Grundtvig ſig? jeg har med Glæde og hjertelig Deeltagelſe hørt, at han og hans elſkede Eliſa nu ere Mand og Huſtrue. Gud velſigne deres Dage! jeg glæder mig ret til at ſee dem igjen endnu lykkeligere end da jeg forlod dem; hils dem Begge ſaavelſom Moderen og de elſkelige Søſtre ret varmt og hjerteligt fra mig og ſiig til Grundtvig, at jeg ikke vil ſkrive ham til førend jeg kan fortælle ham noget Nyt; men hvad der er Nyt for mig er tidt Gammelt for ham, og han har, hjemme i ſin Stue, en bedre Overſigt baade over den gamle og nye Verden, end jeg fra Capitolium og Collis hortulorum. Indlagte Juletræ[1]) er ogſaa til ham, men Du maa love mig, naar Du har taget en Afſkrift til Dig ſelv og de faa udvalgte Venner, at bringe min elſkede Lucie min egen Afſkrift. Jeg ſender det kun til Dig, og det vil ikke kunne fortryde Dig, at jeg gjør Dig til et venligt Kjærlighedsbud mellem mig og min Elſkede, idet jeg omfavner Dig med hende under det ſtore Livstræ, hvorved den gjenfødte Frelſer forener alle fromme Sjæle i Gud og den evige Kjærlighed.

Den herlige og glædelige Julefeſt er dog ikke i Rom blevet høitideligholdt ſaa ſmukt og opbyggeligt ſom jeg ventede det. Landfolket kommer her ind og ſover Jule-

---

[1]) „Juletræet. Fra Rom til mine Elſkede hjemme" findes i „Reiſelyre" 2den Del i Digtkredſen „Jul i Rom"; i Samlede Skrifter 2den Udg. IV. 5te Bind S. 55.

nat i Kirken St. Maria Maggiore medens et Stykke af Christi Vugge bliver baaret i Processíon. Vi Danske, som nu ere 17 i Tallet, holdt hemmelig Gudstjeneste hos Thorvaldsen, hvor Provst Schmidt holdt [en] Julepræ-diken for os; det er nok førstegang at en dansk prote-stantisk Prædiken er holdt i Pavestaden. Det har ogsaa forarget nogle tydske [ ] Katholiker, som med Geistlig-heden her nu venter og troer at alle [de] Frafaldne skal tye tilbage til den katholske Kirkes Skjød; der er [ogsaa] virkelig Mange, som gaae over, meest Malere, og for at kunne [male] bedre Madonnaer troer jeg.

Min Lucie har vel sagt Dig at jeg d. 19de Novbr.[1]) erindrede gamle Povel Dons og tænkte mig midt iblandt Dig og Jette og alle de gamle Svende; hils dem Alle mange Gange fra mig, kys Jette og de velsignede Børn, Søsteren [ikke] at forglemme; og naar dine Øine kan taale det, og Du ret er [brav og] lystelig tilmode, som Du altid skal være, saa skriv mig et orden[tligt og] langt Brev til, og faae min Adresse at vide hos Mandix's!

Nu Gud velsigne og bevare Dig! naar jeg kommer hjem har [jeg] meget at fortælle Dig. Nu maa Du nøies med at vide at jeg [ret] ofte og kjærligt erindrer Dig og Dine og glæder mig til at samles med Dig og alle mine tro og gode Venner naar Landflygtighedsdagene ere forbi og jeg med Guds Hjelp kan sige at min Valfart ikke var forgjæves.

Din tro og hengivne Ven
B. S. Ingemann.

Et glædeligt og velsignet Nytaar; og Tak for hver Gang Du har tænkt paa mig i det Gamle!

[1]) Poul Dons' Fødselsdag.

45.

Fra J. F. Schouw.[1])

Neapel d. 9de Febr. 1819.

Kiære Ven!

. . . I Fondi havde jeg Uleilighed med Doganen[2]). Vor Veturin sagde os at vi kunde med en halv Piaster blive fri for al Visitation; jeg var villig til at give min Part; men da de øvrige ikke vilde give noget, og jeg ikke vilde give det Hele alleene, saa kom det til Visitation. De over den feilslagne Gevinst fortørnede Toldbetjentere grebe nu med megen Begierlighed fat paa mine Kasser med tørrede Planter og paastode at jeg havde givet en falsk Declaration, ved at erklære intet afgiftspligtigt at føre med mig, og som en Følge deraf, at Kasserne vare confiscerede. Da jeg svarede noget haardt til denne uretfærdige Beskyldning og paastod at see den Lov der bestemmer Told af tørrede Planter, blev den øverste af Betjenterne hidsig og forlangte førend vi skreed til videre Underhandling, at jeg skulde tage Hatten af, da han stod der i Kongens Navn; jeg indrømmede det, dog kun paa det Vilkaar at alle Tilstædeværende gjorde det samme; dette skeede og saae, da der var en 12 til 16 Mennesker i Stuen, saa komisk ud at mine Medreisende brast i Latter. Man var ikke istand til i Tariffen at vise mig tørrede Planter, men beraabte sig paa en Paragraf, der bød at af alle unævnte Artikler skulde svares visse Procent efter deres Værdi; — jeg indvendte da naturligviis at da ogsaa mine Klæder, Bøger o. s. v. maatte være afgifts-

---

[1]) Dette Brev har ingen Underskrift, da Slutningen er afskaaren; men det maa efter Haandskriften være fra Botanikeren Dr. Joachim Frederik Schouw.

[2]) Toldvæsenet.

pligtige og giorde ham det Spørgsmaal om han vidſte hvad Botanik var og han tilſtod oprigtigen ſin Uvidenhed i denne Henſeende og at han ikke kunde begribe, hvad jeg vilde med diſſe Planter i Papiir; hvorefter jeg ſlog ham med en ſprænglærd Forklaring paa hvad Botanik var og forſikkrede at der i Neapel nok var Folk ſom vidſte hvad Botanik var og i al Fald vilde ſkaffe mig mine Kaſſer tillige med Omkoſtninger for mit Tab. Nu begyndte han at give Kiøb, meente at Sagen vel kunde afgiøres venſkabeligen, og foreſlog at jeg kunde betale efter den nyſnævnte Artikel efter en Værdie ſom jeg ſelv kunde ſætte ſaa ringe jeg vilde, og giorde opmærkſom paa at jeg da erholdt et Beviis ſom ſikkrede mig for al videre Viſitation. Da Udgiften paa den Maade kun blev et Par Carliner[1]), ſom jeg naturligviis hellere vilde give end have Uleilighed med i Neapel at requirere mine Kaſſer fra Fondi, ſaa indvilligede jeg heri, men havde dog endnu en Diſpyt, i det de paaſtod, at Planter vare Manufakturvare, hvilke betalte en høiere Told; fra denne ſidſte Mening fik jeg dem imidlertid ſnart. Den hele Affaire opholdt os ſaalænge at vi førſt ſeent kom til vort Nattequarteer St. Agado, et enkelt Værtshuus; her vare før vi ankomne 6 Vogne med omtrent 30 Menneſker, hvoriblandt 14—16 Englænderinder, der udgjorde eet Selſkab og kun havde eet Mandfolk med; Du kan let begribe hvilken Hurlumhei der maatte være i det lille Værtshuus; de 26 Senge vare alle optagne iforvejen; førſt Kl. henved 10 blev der Plads til at vi kunde komme til at ſpiſe; der opkom ved Bordet en hæftig Diſpyt om Italienerinderne eller Englænderinderne (i Almindelighed) havde Fortrinet i Skiønhed, medens i det ene af de til-

[1]) Neapolitanſk Sølvmynt af ringe Værdi.

stødende tvende Værelser laae Englænderinder i det andet et par Italienerinder, som formodentligen have moret sig over Dispyten. Med alt det fik vi ingen Natteleje, men den tjenstagtige Vært overlod os omsider sin egen Madras, hvorpaa de tre af os lagde sig, den fierde tog sit Nattequarteer i Vognen.

46.
Til **Carl Luno**.

Rom d. 18de Febr. 1819.

Du gamle trofaste Ven! hvor kan Du troe at jeg ikke tænker ofte og venligt paa Dig som altid, fordi jeg var forstyrret af Reise- og Afskedstanker i de slemme sidste Dage vi saaes; om jeg ogsaa i de Dage havde skjeldt Dig Huden fuld, maatte Du dog have vidst, at det kom af Kjærlighed og Venskab Altsammen. Snarere maatte jeg faae Skrupler over Dig, da jeg næsten et heelt Aar ikke saae en Linie fra Dig — først for nogle Dage siden fik jeg Dit første Brev med Brøndsted; — sommetider har jeg ogsaa brugt Mund paa Dig: men jeg tænkte dog nok som det var — at Alting var hos Dig som det skulde, men Ordene kun ikke vilde herud og gaae med Posten i Convolut paa Udenlandsreiser; om Aftenen har Du jo dog savnet mig, naar Du drak din Conjaksnaps aleene, og jeg ikke kom og fortalte Dig alt hvad jeg ærgrede eller morede mig over i Verden eller i Bøger og Blade, og om Søndagen havde Du vist gjerne engang imellem sendt Carl til „Madam Mandix" for at sige at Ingemann ikke kom til Middag, og i Sommer havde Du vist ogsaa gjerne seet mig komme støvet og tørstig til Din Rolighed, som i gamle Dage til Throngaarden, og strax knækket Halsen paa en af de sorte Flasker. Det var dumt at jeg

ikke havde Ro til at see Din Rolighed inden jeg reiste; kommer Du nu ogsaa til at flytte fra Volden, eller endogsaa ud paa Landet for bestandig, hvordan skal jeg saa hitte Dig i Tankerne nu og i Virkeligheden naar jeg kommer hjem? Den Flytten paa Landet for bestandig er værre for mig end om Du — som jeg — reiste reent bort for en Tid. Hvad nytter det om man lever i samme Land eller Huus, naar man kun sjælden seer hinanden? Lad de Herremandsgriller fare, eller kjøb mig et Slot inærheden af Dit, saa skal vi endda nok komme ud af det.

D. 19de Februar. Nu seer jeg, at det er en Bondegaard Du vil kjøbe og 1/4 Miil fra Byen (ikke længer i det Høieste fra Kjøbenhavn end Bakkehuset — ikke sandt?) ellers kan jeg jo ikke blive hos Dig til den er 11 om Aftenen, og komme ind inden Porten[1]) lukkes. Tak for 2 Deel af Øh.'s Reise[2]): den har moret mig meget; saa aabenhjertig naiv og lystig en Reisende, som siger Løst og Fast hvad der falder ham ind, kan man ikke andet end holde af: den er jo i samme Smag som Hviids[3]) Dagbog, kun ulige interessantere, og carakteriserer saa ganske Øh. baade som genialsk og adamisk Person, at, er end Bogen intet Konstværk, saa er den maaskee noget bedre: et Naturprodukt.

. . . Du er dog vel i alle Maader den Gamle, jeg er det saa temmelig troer jeg, men det er vel galt? thi jeg er jo reist ud for at blive en Anden: det bliver der

---

[1]) De daværende Fæstningsporte i Volden om Hovedstaden lukkedes Klokken 12 Midnat.

[2]) See foran Brevene Nr. 40 og 41.

[3]) A. C. Hviid, fra 1781 Provst paa Regentsen, havde 1787 udgivet en Dagbog fra sin Reise i Aarene 1777—80 gennem Tyskland, Italien, Frankrige og Holland.

intet af med; jeg kan i det Høieste komme hjem med en anden Kjole, og om den er bedre end den gamle maa Tiden vise. Min aandelige Skrædder, den fremmede Verden, er en ganske skikkelig, tildeels pudserlig og lunefuld Person; han maa for det Meste give mig Alting paa Credit, som jeg først maa see af faae betalt ham, naar jeg kommer hjem. Med andre Ord: jeg bestiller ikke Meget; men saadan var det jo, Du helst vilde have det.

Angaaende Udbankningen eller Udfeiningen af de gamle Klæder, hvorom Du taler, saa har jeg dertil ingen stor Lyst. Lad Løveridderen[1]) ride Fanden i Vold og ikke over Theatret! før maatte Hyrden[2]) gaae derover; men lad os først see hvordan han teer sig i Tydskland! Det er mig ikke om at gjøre at bringe Meget paa Scenen, men at hvad der kommer der, kan blive der. Jeg har nu ved Tassos Grav i St. Onofrio Kloster lagt den sidste Haand paa hans Befrielse, og har nu Intet imod at han bryder ud af sit Fangenskab. Jeg sender med samme Post som dette Brev, de senere Rettelser og Forandringer i Digtet[3]), tilligemed en tro Tegning af hans Larve som staaer i Büsteform i St. Onofrio; dersom den behager Eder Andre saameget som mig — han seer rig-

---

[1]) Tragedie af Ingemann fra 1816, som Luno havde foreslaaet paany at søge opført ved Ing.'s Tilbagekomst. Ingemanns Ytring her findes af ham selv nærmere motiveret 1843 i Forerindring til 4de Bind af første Afdeling af hans „Samlede Skrifter." Se ogsaa Ing.'s „Tilbageblik paa mit Liv og min Forfattervirksomhed" S. 43—44.

[2]) „Hyrden af Toloſa" blev opført paa Teatret i 1821, men gik kun én Gang over Scenen; Aaret i Forvejen var Stykket blevet oversat paa Tysk.

[3]) „Tassos Befrielse", der udkom i Oktober 1819.

tignok lidt vild ud af Øinene, men saadan var han jo — saa ønsker jeg den stukket af Clemens foran Digtet med de Linier foran som jeg skrev i Klosteret og som jeg sender med. . . . „Det høie Spil" vil jeg gjemme til det engang kan komme ud med flere Smaating; det er for ubetydeligt til at gaae paa egne Been[1])

. . . Jeg sidder med en hamborgsk Reisehue paa Hovedet, med lodne Kalveskindstøfler og i min graa Kavai (thi her er koldt endnu og Varme har jeg ikke) ved mit Skriverbord paa høire Side af Vinduet. I Stuen staaer en Seng, en Dragekiste og en tyrkisk Sofa, som jeg ønsker Du laae paa. Paa Dragekisten staaer min Messinglampe ved Siden af din lille Kurveflaske, over Sengen hænger et Madonnabillede, og paa hver Stol ligger der lidt Tøi, Buxer, Sokker etc. Ja saadan har jeg det hjemme. Hector Estrup[2]) boer et Par Værelser fra mig, vi ere gode Venner — mellem os boe vore Vertinder, Signora Giovannina og Nanna[3]), med hvem vi øve os i Sproget i al Skikkelighed. Ligeoverfor mig vinker undertiden min Gjenboerske til mig og igaar viste hun mig sin Carnevalsmaske som Signal til et Eventyr, som ikke maa gaae synderlig videre her, for ikke at blive aldeles flaut. I mit Nabolaug boer Thorvaldsen og Freund, begge 2 brave Karle, som jeg holder meget af. Om Middagen samles jeg gjerne med Lund, Hjorth, Jensen, Estrup, Schmidt og Freund[4]) i Sciarra, hvor vi fordet-

---

[1]) „Det høie Spil" udkom i „Eventyr og Fortællinger" 1820.

[2]) Den senere Direktor for Sorø Akademi.

[3]) Omtalte i „Reiselyre" 2den Del i Digtet „Dagligt Romerliv".

[4]) Lund og Jensen ere de bekendte Malere, Hjorth er Peder Hjort, Schmidt Ingemanns Rejsekammerat og Freund Billedhuggeren, fra hvem her findes Brev til Ingemann under Nr. 60.

meſte ogſaa drikke vor Viin Kl. 9 om Aftenen og diſputere om Konſt etc. . . .

. . . I Thorvaldſens Artillié[1]) er det dobbelt Glæde at gaae ſom Danſk, han erkjendes og agtes her ogſaa overalt ſom den nordiſke Phidias. Canova beſtikker Øiet i Førſtningen, men taber i Længden, thi Aanden er der dog ikke og man ſeer det er Skin og Maneer. Den catholſke Cultus interesſerer mig høilig, Nonneindvielſer, Munke og Kloſtere ſeer jeg nu nærved, men ſtaaer dog ingen Fare for at blive katholſk. Poetiſk er Alting her — paa Poeſien nær. Sang og Muſik er ofte fortreffelig her, men vi har bedre Skueſpillere, bedre Smag og ſmukkere Skueſpil ſelv. Farcen her er det Bedſte, men Caſortis[2]) Meſter har jeg dog ikke ſeet endnu. . . .

. . . For Tusmørket maa jeg ordentlig vogte mig, at ikke Hjemveen ſkal faae Magt over mig. Men Livet her i Rom har været det lykkeligſte paa min hele Reiſe: nu adſkilles ſnart vort lille Danmark her og hver reiſer ſin Vei. Men vort Romerliv vil vi aldrig glemme. . . .

. . . Jeg har faaet [Lucies Billed], hun ſeer ſaa bleg og lidende paa mig. Gud lade ikke de Rædſelsdrømme opfyldes, ſom i Førſtningen af min Reiſe forfulgte mig ſom varſlende Plageaander. Du maa ellers ikke troe at jeg piner og plager mig ſelv med kjærlingeagtig Engſtelſe og Frygt for det Uundgaaelige, hvorved jeg ganſke maatte forfeile Reiſens Henſigt. Jeg giver mig ſelv og Alt hvad mig kjært er Gud i Vold og gaaer rolig den Gang, ſom jeg troer eene og aleene er hans Villie: ja jeg gaaer den endogſaa for det meſte ret munter og lyſtig og morer mig over det underlige og even-

[1]) Skal være „Atelier".

[2]) Berømt Pantomimedigter og mimiſk Skueſpiller.

tyrlige Liv, vi dog Alleſammen fører. Gud være lovet, at der er ſaa Meget jeg elſker baade i denne og den tilkommende Verden; naar kun Kjærligheden ikke forlader mig, er jeg aldrig forladt og eene, hvordan ſaa jeg ſelv og Verden tumler ſig om mig — og Kjærligheden ved jeg er evig. Gud være med Dig!

[Din B. S. Ingemann.]

Siig til Muhle[1]), at han ikke maa kaſte min Faders Signet bort, men forvare det vel til mig; thi det ſkal min førſte Søn[2]) have.

Idag (d. 22. Febr.) har jeg havt Brev fra min Lucie; nu er jeg glad og fornøiet igjen; Du veed ikke hvad Breve fra Hjemmet ere for Skatte udenlands — — ellers overvandt Du oftere Din Ulyſt til at ſkrive og ſladdrede et Par fortrolige Timer [med mig] imellem; men Saadant maa komme af ſig ſelv, og jeg vil ikke forſere Dig me[re end Du ſelv finder no]t.

[1]) Carl Adolph Muhle, Bogholder i den førøiſke Handels Kontor, Dilettant i Graverekunſten, gift med en Søſter til Carl Luno.

[2]) Ingemanns lange og lykkelige Ægteſkab blev barnløſt, og han følte det beſtandig ſom et bybt Savn.

47.

Fra P. O. Brondsted[1]).

Memorandum
for min kjære Landsmand Hr. Ingemann:

1) Hils i Napoli vor danske Chargé d'affaires Legationsraad Vogt venligst fra mig og siig ham at jeg ved Lejlighed tilskriver ham; idag var det mig ikke mueligt.

2) Desligeste den gamle Heigelin som boer udenfor Napoli paa sin dejlige Villa (paa capo di China) — ogsaa den yngre Heigelin (nu dansk Consul) kan De bringe et Stykke Hilsen, hvis han spørger om mig — enddog jeg, imellem os sagt, ænser ham mindre.

3) Opsøg endelig Sir William Gell, Forfatteren til Værkerne over Ithaca, over Trojas Topographie, Argolis etc. — siig ham at jeg med første skal skrive ham til men fik ikke Tid dertil idag; — siig ham at jeg længes overmaade efter at lære hans senere Arbejder over Eleysis og over Pompeji at kjende og beder at han vil sende mig dem med en sikker Lejlighed; jeg vil baade betale dem med Penge og gjengjelde Tjenesten ved, om nogen Tid, at sende ham sort paa hvidt af mig — beed ham, endeligen, fra mig: at han tager med Dem ud til Pompeji — Gell kan allerbedst orientere Dem i disse højst mærkværdige Ruiner.

4) Hav den Godhed at levere Brev og Pakke til Erkebiskoppen af Tarent egenhændigen; og besøg saa imellem den rare gamle Mand; jeg tænker han modtager Dem, som jeg har bedt om, med Velvillie.

---

[1]) Den berømte Arkæolog, senere Professor ved Københavns Universitet, var i 1818 udnævnt til kongelig Hofagent hos den pavelige Regering, og var i Januar 1819 ankommen til Rom i denne Egenskab.

5) Glem ikke, paa Deres Udflugter i Neapels paradiſiſke Egn, at beſøge Capri — Beligggenhed og Udſigt ere meget ſkjønne, ogſaa er Capri det eneſte Ejland i Italien ſom ligner en græſk Ø; — jeg noterer dette fordi det ſtundom har lidt Vanſkelighed at ſlippe over til Capri, og de fleſte Reiſende forſømme at ſee dette mærkelige Sted.

6) Lad Dem endelig ikke, af Snikſnak i Napoli om Røvere eller anden Hindring, afholde fra at drage til Pæſtum. Der allene i Italien faaer man et Begreb om et græſk Tempel i ædel doriſk Stiil.

Rejs ſaa med Gud!

Deres
hengivne Ven og Landsmand
Brøndſted.

Rom d. 24 Februar 1819.

48.
Fra **Carl Luno**.

Kbhvn. d. 6te Marts 1819.

Du har jo fra Lucie hørt det formodentlige Udfald af min Anſøgning for Dig om flere Penge, her har Du det virkelige — 400 Rdl. Sølv fra Fonden ad usus publicos og 200 Rdl. Sølv fra Univerſitetet, tilſammen 300 Specier. Efter Dit Udkaſt til mig i Aug. Maaned ſkulde Dine Penge holde Rom og Neapel ud for Dig; jeg har omtrent ſagt Kongen det ſamme, og bedet ham om ſaameget til, ſom Du behøvede for at opholde Dig i Wien og Dresden, hvorfra Du først ønſkede at vende hjem til næſte Vinter (Novbr. ell. Decbr.), thi baade behovede Du at gjøre Dig det tydſke Sprog aldeles eget, ſaa og hørte der Tid til at indgaae litteraire Forbindelſer

der kunne gavne Dig i Tiden. Du seer da heraf, at Du maa blive udenfor Kbhvns Porte til d. 1ste Novbr. i det mindste . . . . Det er sandt jeg troer og jeg fortalte Kongen, at Du ønskede at profitere af de tydske Theatre; herligt vilde det og være om Du tog Dig dette ad notam; thi den dramatiske Form er jo den meest fuldendte, og forsaavidt som den tillige er scenisk, den der skaffer meest Glæde; men den er tillige en Kunst, der ikke bliver Nogen egen, uden gjennem et agtsomt Øye og ved Studium og Øvelse. Den sande Musicus og Componist søger jo at gjøre sig det fuldkomneste Instrument eget; skulde det ikke gaae Digteren ligesaa? Nu min kjæreste Bernhard! hvorledes jeg lever? i Grunden slet, dog min stærke Følelse for Livets Skjønheder hjelper mig endnu hidtil til at glemme dets Gjenvordigheder; det er en besynderlig Verden vi leve i, mon den gode Gud og rigtig tænkte sig hvor ravgal og nichtswürdig den vilde komme til at see ud i Tiden? Dog Skriften lærer jo at den til enhver Tid har været saaledes, og det maa da vel stikke i vort indskrænkede Øye. Naar det ikke var for mine faa Kjæres Skyld, gjør jeg imidlertid ikke meer af den, end at jeg jo med Glæde var hvert Øyeblik villig til at forlade den; og saligt vilde det være om vi saadan tilsammen paa en net lille Baad kunne glide ud af den jo før jo heller; dog ønskede Du først at nyde Hjemkomstens Glæde før vi samledes hos Charon, vilde jeg og gjerne bie 1 Aars Tid efter Dig; men hermed frygter jeg og din Glæde er forbi, naar Du skal til at tænke paa at skaffe Mad og Drikke, Huus og Dyner og Alt hvad det er, saa bliver vist Din utaalmodige Aand catholsk i Hovedet, hvad den ikke alt er det i Hjertet. Jeg skulde vel sagtens trøste Dig, og snakke godt for Dig, men jeg er ikke stemt dertil — og sandt at sige seer Du derfor

saa sjelden Brev fra mig; jeg indeslutter Dig jevnlig i mine Bønner, tænker oftere og med Veemod paa Dig og vor Vandring sammen gjennem Livet, og takker inderlig Gud, som førte os sammen med Broderfølelse for hinanden. Du, som farer Verden rundt, seer og nyder saa meget skjønt, og som for Øyeblikket kun har Hjemvee at kæmpe imod, kunde dog gjerne tilgive mig min Taushed, og opmuntre mig ved din Overflod. —

Paa vort Theater opføres jevnlige Narrestreger, saaledes havde vi nylig vor Politiedirecteur propria persona paa Scenen, svingende sin Politiehat. Sagen var at Baggesens Trylleharpe ved hans Benefice[1]) blev udpebet fulde 3 Qvarteer i Træk saa uophørlig, at der ikke var en Seconds Ophold; til hans Fordeel talte et stort Blegdams Horn[2]) fra en Loge, besat med Klappere paa begge Sider, hvilke dog gandske overdøvedes; naragtig var det at see Orkesteret med opblæste Kinder og stærke Armbevægelser til Instrumenterne, uden at jeg, som dog stod dem nær, kunde høre een eeneste Lyd. Dandserne kom frem og gjorde Bevægelser[3]), men af Mangel paa

---

[1]) Baggesens „Trylleharpen, et originalt Syngespil" gik i 1817 ikkun d. 30 og 31 Januar over Scenen; den tredie Aftens Forestilling, som skulde være til Forfatterens Benefice, standsedes efter dennes eget Ønske paa Grund af den ved P. Hjorts Angreb paa Stykkets Originalitet i Publikum vakte overordentlige Bevægelse. Først efter at Baggesen havde vundet sin imod Hjort anlagte Sag (Maj 1818) og udgivet samtlige Sagens Akter i „Trylleharpens Historie", December 1818, opførtes Trylleharpen til Benefice for Forfatteren d. 24 Febr. 1819. Se herom Kr. Arentzens „Bagg. og Øhlenschl." VII. S. 371—74.

[2]) Det skal have været en Sø-Officer, som gennem en Raaber bragte Baggesen Marinens Hyldest.

[3]) Der var efter „Trylleharpen" ansat til Opførelse en „Entrée" o: et Ballet-Divertissement.

den egenlige Muſik maatte de efter 3 Forſøg gaae bort igjen til de 3 Qvt. vare forløbne. Folk arreſteredes endelig af Kaas[1]) i Logerne, nogle fik Slag af formegen Anſtrængelſe, ſelv hørte jeg Stadsphyſicus raade en lille tyk Mand ſom ſkreeg Bravo paa en Stillads ikke at anſtrænge ſig, da en Blodaare let kunde ſpringe — „lad løbe, lad løbe" raabte han og begyndte paa en friſk. Baggeſen ſelv præſiderede i Plautus[2]) hos Olſens[3]) Familie, Bruuns[4]) og Gutfelds[5]) havde og hver en Loge i 1ſte Etage. Straxʒ derpaa[6]) havde vi Ludlams Hule, og Partieaanden var ſtraxʒ i Bevægelſe for at pibe den ud, men ſelv en Snees ſkingrende Piber kunde dog ikke faae Overhaand[7]); Oehlenſchl. ſtod midt i Parkettet, og var et Par Gange i Begreb med at vilde gaae, men blev dog til Politiedir. ſom ſagt i Kongens Navn paabød Roligheb. En Anecdote hører herhid: Bournonville havde til Kongens Fødſelsdag componeret en Dands, ſom han foregav ſkulde holde Stykket, men imidlertid ikke behagede;

[1]) Det danſke Kancellis Præſident, Juſtitsminiſter og Politichef. Den tidligere ommeldte Politidirekteur heb Hvidberg.

[2]) I det daværende Teater vare paa Pillerne Billeder malede af Oldtidens ypperſte Skuespil-Digtere ſamt af nogle af vore nationale Digtere. „Plautus" vil her ſige: den Loge i 1ſte Etage, ſom ſtødte op til Pillen med Plautus's Billede.

[3]) Etatsraad, Notarius publicus og Medlem af Teaterdirektionen G. H. Olſen var en Ven af Baggeſen.

[4]) Konferentsraad Brun, gift med Digterinden Frederikke B. født Münter.

[5]) Provſt for Holmens Menighed (Rang med Biſkopper) Fr. Carl Gutfeld nød høj Anſeelſe ſom Smagsdommer ved Hoffet, navnlig hos Prinds Chriſtian.

[6]) ɔ: nogle Aftener efter, nemlig d. 27de Februar. — Ludlams Hule, Syngeſtykke af Oehlenſchläger med Muſik af Weyſe.

[7]) Se Arentzen: „Baggeſen og Oehl." VII. S. 377—78.

ligeledes havde han og ifinde at give noget Nyt til Baggesens Benefice, men beklagede sig at han ikke kunde blive færdig. „Vær De kun rolig", svarede B., „og giv os Dandsen fra 28 Januar, saa skaane vi Publicum en dobbelt Uleylighed." (Man kan, som Du veed, ikke misbillige Noget paa selve Høitidsdagen). Bag. siger man er reyst til Paris; Oehl. har udgivet en Comedie „Robinson i England", jeg brugte den i 3 Uger til Hjelp ved min Middagssøvn; Madme Z.[1]) havde et Partie deri, hun alt havde sat Pen til Papiret for at frabede sig, da Forfatteren just selv tog Stykket tilbage. Derimod udkommer med første „Thors Reyse til Jothunh.", som skal være af et andet Slags. Fra P. M.[2]) har jeg kun seet et lille Digt, i en Nytaarsgave fra Hauch[3]), kaldet „den gamle Elsker"; mig behagede det overordentlig, han leder som gammel Mand med graa Haar og Piben i den stumpede Tand sin Elskede op, banker paa, uden Pibe formodentlig, finder hende hos sine Børn, slutter hende med Ungdomsfyrighed i sine Arme, humper ned i Haven med hende, sanker Blomster og leger det bedste han kan og er saa fjantet af Glæde, at han lægger sig til at døe med hende; fra den moralske Side har han nok glemt baade Manden og Børnene, men det sande Comiske og Rørende, hvis Udtryk jeg ikke kan beskrive Dig, forfeilede ikke sin Virkning paa mig. I Parquettet saae jeg ham til Ludlams Hule staae og pege Fingre op af en pibende Loge. —

Nu jeg seer Enden gaaer det mig ligesom da jeg

---

[1]) Madame Zinck.

[2]) o: Poul Møller.

[3]) Iris, Nytaarsgave for 1819; Digtet er optaget i Efterladte Skrifter af Poul Møller 2den Udg. 1848. I. S. 22.

fulgte Dig ud, jeg havde spildt den tilbagelagte Tid, havde saameget at sige Dig, og kunde ikke faae et Ord frem; naar jeg kommer i den Materie, staae Taarerne mig strax i Øynene . . . .

[Gid] Du med samme Aand Du forlod os atter maa samles med os igjen.

Din Ven og Broder
Carl Luno.

49.
Til **Carl Luno.**

Rom d. 13de April 1819.

Hovedet i Veiret gamle tro Ven! det er endnu ikke Tid at være livstræt — naar pleier Du at hænge med Hovedet? Dit Brev om den ravgale og nichtswürdige Verden og den nette lille Baad, hvorpaa Du vilde glide ud af den jo før jo heller og tage mig med efter et Aars Tid, naar Huus- og Dyneforger gjorde mig gal i Hovedet, — det Brev har gjort mig melankolsk her i 2 Dage; men det skal Fanden være længer — nu er jeg lystig igjen, og med Baaden har det god Tid; inden Du seer dette Brev, har vi vel ogsaa Begge vexlet Humeur saa ofte, at vi hundrede Gange har været glade og vemodige, men hvad skader det? det giver Forandring i Spillet, og enten vi græde eller lee, er det dog en kostelig Ting med dette Liv, og jeg bander ikke denne Verden, den være saa ravgal som den vil — den er dog et stort poetisk Værk, og vi ville ikke forhutle os den selv ved at recensere den. Du er dog vel ikke blevet en gammel Mand? Du rider jo og farer om som sædvanlig, Du og Dine ere jo friske og vel, mig har Du jo

paa Hylden og i Hjertet, — men Du har maaskee ingen Penge til Viin og Conjak, — det var rigtignok en forbandet Historie, men derfor bestiller Du dog ikke den nette lille Baad — jo det er en net, den er jo hedensk ovenikjøbet, — og hvad rager den gamle Ulk Charon os christne Folk? nei saa følg Du heller med mig og lad os flyve til Himmels paa den raske Hippogryf, naar han engang har afskyllet Støvet i Kedrons Strømme, og svinger de lyse Cherubvinger mod det evige Lys . . .

. . . At gjøre mig det tydske Sprog eget det vil sige at skrive deri, har jeg slet ikke i Sinde. Af det Tvetullerie kommer der Intet ud, jeg vil leve og digte paa Dansk, og vil Andre tilegne sig det end Danske, saa er det deres Sag. Litteraire Forbindelser i Tydskland og Nytte af de fremmede Theatre etc. kan man sagtens snakke lidt om for et Syns Skyld. Igrunden giver jeg det Altsammen Døden og Djævlen — mellem os sagt. Jeg har nu i lang Tid ikke sat Pen til Papiiret: men i dets Sted levet saa poetisk et Liv, at jeg næsten er blevet gal deraf. Men det lader sig kun leve ikke beskrive, hidindtil har jeg troet at Sligt kun lod sig beskrive men ikke leve. See saadan har Vesuv og Capri og Sorrent og en Maaneds bestandige Omtumlen fra Paradiis til Paradiis, fra Afgrund til Afgrund, fra en fortryllet Øe og en romantisk Situation til en anden i Solhede og deilige Orangeskygger gjennem Svovldale og maanelyse Edener, i muntert og interessant Selskab — saaledes har et hidtil ubekjendt udvortes Liv henrevet mig, stundom voldsomt afbrudt ved Savnet af Dig og min Lucie, men ved denne Blanding i Følelserne des mere poetisk og drømmeagtigt, at jeg endnu gaaer omkring her i Rom som en Drømmer. Derfor skal Du ikke regne saa nøie Alt hvad jeg siger idag, imorgen taler jeg maaskee i en ganske anden Tone.

Rom d. 17de April 1819. — — —

Rom d. 20de April 1819. Idag tænker jeg dog at faae skrevet meer end Datoen. Nu blomstrer da Foraaret her i al sin Pragt og Riigdom og om nogle Dage naar Festerne ere forbi her i Anledning af den østerrigske Keisers[1]) Nærværelse, og naar den bügelske Familie er reist herfra, har jeg isinde at ligge en 14 Dage paa Landet for aleene og i Stilhed at nyde det italienske Foraar. Visse danske Damer, hvoriblandt de 2 ældste Døttre især interessere mig, har ikke libet bidraget til at gjøre mig Neapelsreisen eventyrlig og uforglemmelig[2]),

[1]) Den østerrigske Kejser Franz I med Gemalinde og Datter samt Fyrst Metternich aflagde Pave Pius VII et Hyldingsbesøg i Rom i Foraaret 1819. Om den gamle Paves Glæde over Besøget og hans Pengeforlegenhed ved de nødvendige Festiviteter kan erfares Fr. Nielsen: „Romerkirken i det 19de Hundredaar (Pavedømmet)" S. 210.

[2]) Med Fru Bügel (Enke efter den bekendte Matador i Handelsverdenen, Grosserer B., der oprettede Ringsted Kloster til et Fideikommis) og dennes 4 Døtre gjorde Ingemann Rejsen fra Rom til Neapel og tilbage til Rom, hvorfra saa Damerne rejste bort Dagen efter, at Ing. skrev ovenstaaende Linier. Til den fortrolige Udtalelse her afgiver „Reiseminder", optagne i „Reiselyre" 2den Del i Saml. Skr. 2den Udg. IV. 5 Bind S. 126—194, en udførlig Kommentar. De 2 ældste Døtre, som især havde fængslet Ingemann, vare den stille Johanne, la monaca, Nonnen kaldet, og den ildfulde Valborg. En tredie af Fru Bügels Døtre, Elise, drog til Berlin for at holde Bryllup og benævnedes derfor paa Rejsen la sposa, Bruden. Paa Capri smiskede en Vært i Skægget og mente at have et Brudepar i sit Hus, hvor Ing. da vel skulde være Brudgommen. Muligen har flere ment det samme; i al Fald har Fru Ingemann fortalt, at „mange dengang kom og fortalte hendes Familie, at Bernhard var bleven gift i Neapel". Den 21 April 1819 tog Ingemann ved Ponte Molle Afsked med dette ham uforglemmelige Rejseselskab. Kort efter døde Johanne Bügel i Carlsbad og la sposa Aaret efter sit Bryllup i Berlin.

men — det har tillige saaledes adspredt mig at jeg behøver Tid og Eensomhed til at samle mig igjen . . . . Paa min øvrige Reise vil jeg nu undgaae alt dansk Selskab, for ret at lade det Fremmede virke paa mig. Des mere og des oftere vil jeg derved komme til at længes efter Hjemmet, men det vil gjøre mig Hjemveien des interessantere.

Er der ingen Udsigter til at jeg kan faae det Nødvendige til at leve af naar jeg kommer hjem? I flere Aar vil jeg Intet kunne have at lade trykke — min Tasso bliver et Punktum for lang Tid. Til Theatret vil jeg hverken indsende Tasso eller noget Andet. Saalænge den litteraire Partie- og Lapseaand piber og støier hjemme, vil jeg ganske trække mig tilbage: og fordrer man at see Frugter af min Reise, kan jeg vise dem den, at jeg har lært at tie. — Idag er jeg lidt melankolsk som Du mærker, — det gaaer vel over igjen naar Vinden vender sig. Ustadigheden i Alt — dass man so Alles verschmerzen kann — som den tydske Hamlet[1]) siger — at man snart slaaer Nakken mod Stjernerne, snart kryber som en Snegl i sig selv og synes Alting Nul und nichtig, — see det kan undertiden indgive mig saadan en nobel Foragt for Menneskenaturen, at jeg kunde spytte mig selv og hele Verden i Øinene. Nu er jeg snart 30 Aar, saa bliver jeg vel forstandig skal vi see, og da leer jeg mig ihjel over mig selv haaber jeg. Om hvad jeg seer og hører i det fremmede Land vil jeg Intet sige Dig, for

Skrive dette Gudder over og holde Dig til den første Side!

[1]) Hvem Ingemann her tænker paa, kan være vanskeligt at afgøre. Nærmest føres Tanken dog hen paa Göthe (hvem Ing. som bekendt ikke elskede), da ingen jo har overgaaet denne i den Kunst at kunne „alles verschmerzen" o: sætte Smerterne (og den med Smerterne forbundne Skyldsbevidsthed) udenfor sig selv ved at objektivere sig dem i skønne digtede Skikkelser (Werther!).

inden Brevet kommer afsted, seer og hører jeg maaskee Alting ganske anderledes.

Rom d. 24de April 1819. Jeg har nu faaet Brev fra Lucie om at der trykkes paa [Tasso]; et Par Smaarettelser har jeg tilsendt hende, som maaskee [nu] komme for sildig. 70 Specier er et slet Honorar synes mig. Et Par hundrede eller 3 behøvede jeg — for at betale min Gjeld til Nygaard (til hvem Stykket jo paa en Maade er pantsat) og leve lystig for desuden et Par Maaneder i Tydskland; men dermed var jeg dog ligenær. — Nu er det altsaa rigtigst at betale Nygaard Honoraret; behøver jeg Noget siden laaner han mig vel igjen. Hos Freuchen har jeg aabnet et Laan af 30 Specier til Kjole og Buxer, vil Du give ham indlagte Seddel.

Nu Gud inderlig velsigne Dig, Du kjære trofaste Ven! og bliv ved at holde af mig som i gamle Dage.

Din uforanderlige Ven

Bernhard.

Lad Ingen see dette Brev!

50.

Fra **Jens Møller**.

Kjøbenhavn d. 1ste Mai 1819[1]).

Kjæreste Ven!

At De denne Gang kun faaer et kort Brev for Deres lange og interessante, skeer ei for at straffe Dem for Deres langvarige Taushed; thi „den Profit som kom seent etc." — men fordi jeg skriver ved Leilighed, der om $^1/_2$ Time skal være expederet, og jeg desuden i et

---

[1]) Ingemann modtog dette Brev først d. 22de April 1845, fra Brøndsteds Stervbo.

Brev til Prof. Brøndsted, af hvem De, som jeg haaber, modtager dette, har udtømt hele min Nyhedspose. Skjøndt jeg paa den anden Side ogsaa længes efter at De skal forlade Rom, siden jeg ikke før faaer at vide, hvad Indtryk denne hellige Stad har gjort paa Dem. Men hvad jeg endnu mere savner i Deres Brev, er Efterretning om Deres nærværende Digten: De taler kun om Deres Tragten; og denne er det min Pligt at sørge for, saalænge De er borte. Dette har jeg da ogsaa gjort, som De nedenfor vil erfare. Derfor spørger jeg: hvad digter De, siden De har fuldendt Deres Tasso? (seer De, saameget veed jeg dog af en liden Fugls Qviddren?) Har Synet af Massaniellos Fødeby givet Dem Stof til flere italienske Tragoedier; eller har Synet af Capitolium begeistret Dem til at skildre os Niclas [?] Rienzis herlige Opgang og dybe Fald i et af Middelalderens mærkværdigste Optrin?

Hvad nu Deres Tragten angaaer, da har jeg flittig talt med Directionsherrerne om Deres Ønske; og jeg er vis paa, at De kan vente en Læreſtol ved Sorø Academie, naar dette igjen opstaaer af sin Aske og lange Vinterdvale. Men da det gaaer saa yderst langsomt med alt, som Malling[1]) har under Hænder, troer jeg rigtignok, at De kommer tilbage inden Forslaget bliver færdigt, endsige Fuldbyrdelsen. Derfor er det godt, at De dog ikke hader det Tydske høiere end at De er villig til at kaste Nødanker for en Tid i Kiels Havn[2]), medens Deres Danskheds Haabsanker søger en passende Grund i Sølunds deiligste Egn. Ogsaa kan De haabe i Sorøe at faae vakkre Medarbeidere i adskillige Ungdomsvenner; jeg tænker

[1]) Første Medlem af Universitetsdirektionen.
[2]) Se Brevet Nr. 40.

man kan gjætte paa Estrup og Bredsdorf, foruden Secretær Molbech, som nylig har faaet Titel af Professor, og strax efter har forlovet sig med en Datter af Dispacheur Langberg, hvem Brøndsted maa kjende nøie. Før har det været Engelstofts[1]) Ønske at komme til det nye Academie som Rector og første Professor; om det er saa endnu, veed jeg ikke. Skulde De, mod Formodning, have forladt Rom og mangle de Supplementer, jeg har henviist Dem til hos Prof. B., saa maa jeg i det mindste meddele Dem den Nyhed af vore Blade, at Øhlenschlægers Tragoedie Sokrates (hvorom jeg ellers intet veed) skal være under Pressen[2]). Baggesen har nu tiet 1/2 Aar, men dog privatim forelæst en Parodie paa Øh.s Robinson. Dette Stykke er endnu ikke givet; Hyrdedrengen ei heller oftere end den første Tour rundt, skjøndt den gjorde megen Lykke. Jeanne d'Arc efter R.'s[3]) Overs. men

[1]) Professor og Medlem af Universitetsdirektionen.

[2]) Denne Ytring frapperer i høj Grad; thi Tragedien „Sokrates", som udkom i December 1835, er først forfattet i Vinteren 1834—35. Gaaden løses vel kun ved den Gisning, at Øhlenschläger muligen allerede 1819 kan være bragt paa den Tanke at gøre Sokrates's Død til Genstand for dramatisk Behandling, og at faa det vimse Rygte har ladet ham baade skrive en Tragedie med dette Navn og bringe den under Pressen — 16 Aar før det virkelig skete. Underligt nok har imidlertid den her omtalte „Nyhed af vore Blade" ikke hidtil været paaagtet. Den fremsatte Formodning bestyrkes iøvrigt ved en Meddelelse, Udgiveren i Anledning af dette Sted har erholdt fra Hr. Litterat F. Liebenberg, ifølge hvilken Nic. Søtoft i 1843, Aaret før sin Død, skal have ytret, at „han havde givet Oehlenschläger Ideen til hans Sokrates"; men i 1834—35 havde Søtoft næppe nogen Forbindelse med Oehl., hvorimod han vel i 1819 kan have meddelt denne nogle af de Ideer og dramatiske Projekter, der, som Brevet Nr. 53 udviser, i de Aar mylrede i hans urolige Hoved.

[3]) o: Rahbeks.

med mange Udeladelser, er spilt et Par Gange, med maadeligt Bifald. Mad. Andersen er Johanne, og skal ei være Rollen voxen[1]). Selv har jeg endnu ikke seet Stykket. Overhovedet har det været et Hungersaar paa Tragoedier, hvorfor jeg ogsaa kun har været 2 Gange paa Comoedie. Heibergs T. Brahe slap igjennem, men det var heller ikke meer. Den fornemme Verden vedbliver endnu at finde Ohl.s Reise flau, fordi Gutfeld[2]) og efter hans Anviisning Prinds Christian dømmer saaledes derom. Mig har den moret ligesom Dem. Men vi have Gud skee Lov heller ikke G.s Smag. Det forstaaer sig, at samme [Partie] finder at Robinson er en usel Comedie. Om det skjønne Vid. Selskabs sidste Fadæser[3]) har jeg underrettet Prof. B. Hos ham vil De nu ogsaa kunne læse vor ny Oversættelse af det N. T.[4]), som jeg veed interesserer Dem.

Min Familie befinder sig vel, og min Hustru beder mig ret flittigen at hilse Dem. Da hun læser Deres Skrifter endnu oftere end jeg, har hun tiere udvortes Anledning til at tænke paa Dem; men De veed, at jeg ikke behøver nogen saadan for idelig at mindes Dem med Glæde, som

Deres sande Ven
J. Møller.

---

[1]) Denne Skuespillerinde blev, som bekendt, protegeret af Rahbek.

[2]) Se foran S. 117 Anm. 5.

[3]) Se foran Brevet Nr. 40.

[4]) Af den ifølge kongelig Befaling nedsatte Kommission til at udarbejde en ny dansk Oversættelse af det Ny Testamente havde J. Møller været et fremtrædende Medlem.

51.

Til **Carl Luno.**

Dresden d. 29de Septbr. 1819.

. . . Gud holde ſin Haand over os og dem vi har kjære! jeg vil haabe Alting er godt naar Du faaer dette Brev, men enten Du er glad eller bedrøvet, maa nu dette Brev erindre Dig om, at Du har en Ven i de Fremmedes Land, ſom i Glæde og Smerte er Dig tro og inderlig hengiven. Naar jeg ſiger Dig dette, ſom Du over i 10 Aar har vidſt, bliver jeg ſelv ſaa bevæget derover, at jeg er nær ved at græde ſom et Barn. Naar vi er ſammen ſiger jeg Dig det kun ſjælden, men Du veed det jo dog nok — og heller ikke nu behøvedes nogen Venſkabsforſikring mellem os; men jeg føler Trang til at gjentage Dig hvad vi begge ret vel veed. Du har dog vel ikke troet mig lunken, og meent jeg kunde glemme gamle Venner for den nye og fremmede Verden — fordi vor Brevvexling er blevet et ſmukt Forſæt, ſom røg i Luften? Selv de faa Gange jeg har ſkrevet Dig til paa Reiſen har jeg været forvirret, forſtemt og formodentlig kjedelig; men det gjør Altſammen Intet til Sagen. Nu kommer jeg ſnart hjem, ſaa ſkal Du ſee jeg er den Gamle. Maatte jeg kun ogſaa treffe Alting hjemme ved det Gamle. Jeg kommer ſelv en heel Deel tyndere hjem end jeg reiſte ud — men jeg var jo ogſaa for tyk og upoetiſk geſtaltet, og har jeg løbet Proſaen af mig, er det jo Godt . . .

. . . [Lille] Carl maa Du viſe paa det ſtore Landkort hvor jeg er og har været, at han kan fortælle mig det, naar jeg kommer hjem; jeg holder dog meget af den Dreng og vilde ønſke jeg engang kunde faae Mage til ham — i Florenz ſtaaer han paa Gallerietrappen i en antik Amor; der har jeg klappet ham paa Kinden og

havde gjerne taget ham med mig hjem, saa havde jeg havt Ogo[1]) naar Carl var voxet op til Hr. Lakier. — Hvorledes jeg har tumlet om i Italien siden sidst jeg skrev og været nær ved at drukne i det adriatiske Hav, — hvorledes det parisiske Wien har behaget mig og hvad jeg der har bestilt, har vel min Lucie fortalt Dig. En Maaneds Ophold i det tydske Florenz[2]) er nu min sidste Hvile paa min Trækfuglfart, her hviler jeg endnu engang paa hesperiske Laurbær mellem Rafaeler og glødende Correggier — og saa gaaer det temmelig lige mod Nord, thi Leipzig og Berlin skal ikke holde mig længe fangen. — Tak for Din Uleilighed med min Tasso; nu er den vel i Publicums Hænder[3]); holder man endnu lidt af mig, saa vil vel dette mit kjereste Digt heller ikke være uvelkomment. Fürst[4]) arbeider paa en tydsk Oversættelse deraf i Wien; men jeg tvivler paa det kan udkomme der, for den ængstelige og uliberale Censur. Dog dette sidste skal Du ikke sige til Nogen, at man ikke ogsaa skal falde paa hjemme, at finde Anstødssteene og forvovne Yttringer, hvor en krænket og forvirret Digteraand udtaler sig frit, uden smaalige Hensyn til de Myretuer den sparker op i. Det har ærgret mig at Kjøbenhavnerne har efterabet den tydske Pøbel med Jødeforfølgelse: denne forkeerte og mis-

[1]) Formodentlig Drengens barnlige Benævnelse af sig selv.

[2]) o: Dresden.

[3]) Tasso udkom først i Oktober.

[4]) Dansk Litterat, der opholdt sig i Wien. I et Brev til Ingemann af 12te Novbr. 1819 skriver Fürst om denne Sag: „Ved nu nøiere at have studeret Stykket (Tasso) finder jeg, at det er høist fortreffeligt og sikkert vil gjøre Opsigt i Tydskland . . . Du kan stole paa, at jeg i ethvert Tilfælde vil fuldende Oversættelsen . . . Imidlertid skal jeg ikke undlade at bekiendtgiøre Tilværelsen af dette Værk for det tydske Publikum i mine Opsatser i Wiener-Jahrbücher der Litteratur."

ledede Yttring af Tidsaanden, hvor Egoismen har været for lav til at fatte den, vil ſtandſe og tilbagerykke hvad Stort og Herligt der var ifærd med at udvikle ſig. Skade for vor Tidsalder: den gik frugtſommelig med et Underbarn, men aborterer frygter jeg, og Embryoner og Misfoſtre blive Frugten af ſaamange Menneſkealderes Beſtræbelſer. I Øſterrig har jeg lært at paaſkjønne Liberaliteten hjemme; vi er dog endnu et af de lykkeligſte Folk — Preusſen reiſte jeg gjerne reent forbi — men Nok om disſe Ting; Folkenes og Rigernes Skjæbne er ikke i deres Haand, ſom ſynes at lege dermed, og hvordan Legen ſaa endes, vil den gode Aand dog ſeire tilſidſt. Vor Ubetydelighed i Udlandet er mig ofte nedſlaaende; men maaler jeg os i Forhold til andre Nationer bliver dog det lille Danmark en ædel Perle i Europas Diadem — gid den kun ikke falder hende af Lokken, mens den Skjønne tumles paa Dybet, og inden Bæſtet, hun maa klynge ſig til, forvandler ſig til en frelſende Guddom. — Nu har I da Thorwaldſen i Kjøbenhavn; hils ham fra mig hvis Du ſeer ham . . . Jeg tænker man nobiliterer ham og Sligt; naar kun disſe Pergamenter, Baand og Stjerner, ſom Belſebub har givet Fyrſterne i Haand for at gjøre de ſtørſte Aander til Ranglebørn, naar kun dette Helvedslapperie, ſom dog jo umulig kan adle nogen Konſtner — ikke tilſidſt bliver ham Meer end Legetøi! Da det nu imidlertid engang hører med til Verdens Narre-coſtume, var det klogt af Vedkommende, om de engang imellem lod virkelig Fortjeneſte ſætte det i Credit. Den bedſte Maade man kunde hædre Thorvaldſen paa hjemme var dog viſt om man beſtilte nogle af hans bedſte Værker; det vilde ſikkre ham en aandelig Indflydelſe i Fædrenelandet, hvor han endnu kun har et tomt Navn, og

hvor ingen Begeiſtring kan være for ham, ſaalænge det kun er Aviisberetninger, ſom forkynde hans Konſtnerværd.

Jeg er nu fuldkommen enig med mig ſelv om aldrig at ville (om jeg ogſaa kunde) optræde ſom tydſk Digter. Enhver Skribent ſkylder ſit Fædrenelands Litteratur hvad han frembringer, og bliver en Litteratur engang ſaa riig, at den fortjener Fremmedes Opmærkſomhed, maa den ved ſin egen Vægt gjøre ſig gjeldende. Saaledes gaaer det nu med den ſpanſke men ſaalænge vore Digtere for at udbrede deres Navn og Virkſomhed fornægte deres Sprog og Nationalitet[1]) — vil det Danſke vedblive at anſees for en fordærvet tydſk Dialekt, ſom Ingen behøver at bekymre ſig om, og det vil tilſidſt gaae os ſom Bøhmerne, ſom i denne Doppelthed i Sprog er gaaet tilgrunde ſom Nation. og kun i Almuetale og Almueſkrifter har en Levning af deres Modersmaal tilbage. Jeg forlanger intet ſtørre Publicum end det danſke, og det behøver jeg ikke engang; egentlig maa det være mig nok at eie et Sprog jeg kan udtale mig i, om ogſaa Ingen forſtod det uden jeg ſelv — „og et Par gode Venner" mener Du vel? ja det ſkal jeg da heller ikke nægte, uden al Meddelelſe vilde det være eenſomt ſelv midt i den meeſt poetiſke Verden, og havde man kun Træerne at tale til, maatte man vel ſom Janus hos Meſter Stygotius ſpørge: hvad ſvarede ſaa Træerne, Herre?[2])

Aften ſilde. Jeg kommer fra den ſmukke Terraſſe ved Elben, hvor jeg har ſpadſeret i Maaneſkin med Dahl og Camrath; vi ſaae Wallenſteins Lager ſammen og blev ret krigeriſk begeiſtrede ved den herlige Slutningsſang; imorgen ſkal vi ud at ſee paa Vinhøſten og drikke Viin=

[1]) Denne Bemærkning træffer baade Baggeſen og Øhlenſchläger.
[2]) Holbergs Jacob von Tyboe 1 Akt 6 Scene.

mooſt . . . . En beſynderlig Skjæbne ſamler mig i Udlandet med flere af mine forrige Modſtandere: P. Hjorth forligte jeg mig med i Rom; vi boede endogſaa ſammen til Slutning, og her treffer jeg Toft, ſom jeg daglig ſeer uden at tænke paa de gamle Narreſtreger[1]). Heiberg er i Paris. I Wien gjorde jeg Bekjendtſkab med Grillparzer[2]) og her har jeg truffet Tieck og Theodor Hell (Winkler), ſom har modtaget mig med megen Forekommenhed. Tieck gaaer nedbøiet af Gigt og Sygdom, ſom Evald engang; det er tungt at ſee den herlige Aand krybe om i ſaa nedtrykt en Tilſtand. Werner[3]) er jeg desværre ſeilet forbi paa det [adriatiſke] Hav. I Berlin tænker jeg at treffe Hoffmann[4]).

Dresden d. 30 Septbr. Med Theatrene og deres Perſonaler i Tydſkland gjør jeg mig ſaa temmelig bekjendt, og — jeg har endnu ikke ganſke forſvoret at befatte mig med vores. Er der ingen Slags Poſt man kan putte mig ind i, naar jeg kommer hjem? Sanders[5]) Embede (hans Indkomſter mener jeg) kunde jo være ret paſſende?

Hils . . . og alle gode Venner! Gud velſigne Dig! vær friſk og vel tilmode og lad os glæde os til et ret langt og lykkeligt Samliv[6]).

Din Ven
B. S. Ingemann.

---

[1]) G. N. Toft havde ſom ung Student et Par Aar iforvejen paa en upaaſſende og uvittig Maade ſpoget med Navnet „Ingemann". Se Kr. Arentzen: „Bagg. og Oehl." VI. 284.

[2]) Dramatiſk Digter, født i Wien og død ſammeſteds 1872.

[3]) Zacharias Werner, Forfatter af den romantiſke Skole.

[4]) Den bekendte Forfatter af Fortællinger og Eventyr.

[5]) Profeſſor Sander, ſom havde holdt Forelæsninger ved Univerſitetet i Deklamerekunſt, Pædagogik og det tyſke Sprog, var nylig død.

[6]) Diſſe Ord, hvormed Brevvekslingen mellem Ingemann og Luno

Hils Steen Blicker meget fra mig og ſiig ham, at jeg kom ikke til Romeos og Gjulias Grav, derfor har jeg ikke ſkrevet.

52.
Fra **Sotoft.**

Kjære Ingemann!

Vær hjertelig velkommen tilbage til vort Fædreland, der har draget Dem fra Romantzias Trylleegne, ſom mit Øie aldrig ſkal ſee. Naar jeg ſiger Fædrelandet, ſaa forſtaaer jeg naturligviis derved de kjære Minder, ſom De i Deres ſidſte Brev til mig omtalede og ſom Hjertet nok kjender, uden at jeg ſkulle have Behov at nævne dem. Hvad har De ſeet, hvad hørt? hvad lært? hvad fornummet? hvad følt og ahnet? — Saadanne Spørgsmaale ville allevegne møde Dem, og jeg vil derfor ingenlunde trætte Dem med Svar herpaa, ſaameget mere ſom Hovedindholdet af Svaret a priori kan være mig bekjendt: jeg taler ikke om Detail. Den religiøſe Følelſe, den dybe Længſel, den høie Anſkuelſe af det Ideale og Guddomsfulde behøvede jo ikke at ſkjærpes eller forøges i Deres Hjerte. Livsfylde maaſkee og et Blik paa det Materielle, der er Ideens nødvendige Betingelſe, naar den ſkal fremtræde ſom Wirkelighed med Wirken — kunde maaſkee vindes: og Øiet kunde ſtyrkes i ſit Syn ved Formernes Fremtræden, ligeſom da for den lykkelige Adam Herren i Paradiſet lod Dyrſlægterne vandre forbi. Men ſom denne i Beundringen af deres Tal og Skjønhed, maatte dog

---

ſlutter, kom til at ſtaa i en ſørgelig Modſætning til Virkeligheden. Se foran Brevet Nr. 2a med Anmærkning.

savne Noget — saaledes maatte ogsaa Deres Hjerte savne Mandinden. De staaer nu atter glad og karsk og frelst ved hendes Side. Jeg kan føle og dele Deres Glæde, efterson jeg ogsaa er saa lykkelig at finde mit bedste jordiske Held i mit Hjem; og med mig lykønsker min Hustru Dem oprigtigst og hengivenst. Endnu have vi to, som droge os tilbage i Ensomheden, ikke seet det Ønske opfyldt, som De vel forstaaer maatte være os kjært og dyrebart; men Mennesket kan ikke i alle Ting være lykkelig! — Jeg har i Sommer en Tid lang kæmpet med Døden og var nærved Himlens Porte, men nu er jeg saa vel, som jeg i lang Tid har været. Den stakkels Lemmings[1]) Brud!

Jeg tænker, at Skjæbnen endnu engang skulde føre os sammen paa Jorden; men om end ikke saa skulde skee, da lad Afstanden imellem os ikke ogsaa blive en Anledning til vore Hjerters Adskillelse; men, naar De engang imellem trættes ved det Materielle i Digtning — da send en Fjær af Phantasiens Winge over til os og lad os fornemme Wennens Hilsen, naar vi i vor Enlighed have ihukommet ham med Hengivenhed. Og dette gjøre vi ofte! Lad dette være Dem en Manelse og Paamindelse i den Wrimmel, hvori De lever, og, hvor Man saa let baade overseer den Enkelte og glemmer den, som ikke synlig træder op blandt Skaren!

Jeg har forsøgt at slaae Davids-Harpen, der stod

[1]) Teologisk Kandidat, Dr. phil., og en meget lovende Videnskabsmand, navnlig begejstret for Studiet af de orientalske Sprog. Paa Hjemvejen fra en Udenlandsrejse døde han i Madrid 28 Oktober 1819. Ingemann, som havde været sammen med Lemming i Paris, omtaler ham i „Reiselyre" 1ste Del i Digtet „Paris" (Saml. Skr. 2 Udg. IV. 4 B. S. 85) og har helliget hans Minde en Sonnet „Til min Ven Lemming" (Sammesteds S. 88).

forſtemt iblandt os: nogle faa Toner tænker jeg, De om føie Tid ſkal fornemme fra den: det er endnu ingen Harmonie! Men det er Sandhed og Kjerlighed.

Deres oprigtige Ven

Søtoft.

Windeby Præſtegaard ved Nakſkou d. 4/12 1819.

Jeg veed ikke Deres Bolig og addresſerer derfor dette Brev til Hr. Profeſſor J. Møller, ſom viſt veed det og maaſkee ſeer Dem hos ſig.

53.
Fra **Samme.**

Windeby Præſtegaard[1]) i Febr. 1820.

Salve, salve amicissime frater in Apolline atque Christo! Denne Hilſen i et fremmed Maal kan fra Formens Side ikke være Dem fremmed, da De kommer fra Latien, og fra Indholdets Side endnu mindre; thi ikke blot den erkjendte Sanger er Sanger og ikke blot den indviede Præſt er Præſt: det er jo hverken Lauren eller Kjortelen ſom ſkaber Manden, derom ere vi længſt overbeviiſte og enige. Deres ſidſte Brev har glædet mig meget: jeg ſeer deraf, at Deres Sindsſtemning er munter og, at De har truffet Wenner i et Land, hvor jeg altid har ønſket mig hjemme — fra Kunſtens Side, i Tydſtland; altid har ogſaa Sternbald[2]) været Dem een af de kjæreſte Bøger, og medrette, naar den bare var fuldendt. De kjender jo nu dens Forfatter og elſker ham? De har viſt ſpurgt om Fortſættelſen? kommer den[3])? Nu har jo

[1]) Søtoft var 30 Juli 1817 bleven reſiderende Kapellan til Kjøbeløv og Windeby paa Lolland.

[2]) L. Tieck: Franz Sternbalds Wanderungen.

[3]) I 1843 ſkriver Tieck i en „Nachrede" til forannævnte Digtning i

Tieck oplevet meget siden Udgivelsen af første Dele. Eller er den maaskee kommen? Thi jeg lever i Tyrkiet og erfarer kun Lidet af hvad der skeer nu. At Tieck er en god Mand har jeg altid været inderlig overbeviist om, og Man maa sige, hvad Man vil, han har dog mere Gemyt og Genialitæt end de fleste andre tydske Forfattere, at sige Digtere. Schiller var vist en stor Aand med Gemyt, men ægte Genialitæt synes mig aldrig at aande af hans Arbeider, og hos Goethe synes Frivolitæt, Fripostighed og iscerdeleshed en Marmorkulde at have seiret over Gemyttet. Dog er det muligt, at jeg i begge Dele tager feil; men mine Helte blive ingen af disse to store Mænd; Goethes Tasso f. Ex. er fiin og formet, men kold; og jeg mener, at De har gjort vel i at tage den Traad op, som slap ham af Hænderne. Jeg har læst Deres befriede Sanger med megen Fornøielse og blev iscerdeleshed i Slutningen baade overrasket og rystet: men som De end ikke har beregnet denne Helt for Scenen, — naar, o Ven! vil dog Publicum kunne modtage saadanne Gaver med Taknemmelighed? Jeg ønskede meget at bringe et græsk Stykke paa den danske Scene. Men, hvorledes skulde dette skee? Dog! Man har jo taalt Mülners Brøde[1]) — eia! hvad kan da hindre Sofokles'es Fortjenester fra at skinne for Folket? Maaskee Chorene? Men en god Musik vilde hæve denne Hindring! De ubekjendte Fabler? Men Man seer jo idelig franske og andre fremmede Syjetter. Det gjelder kun om en god

den samlede Udgave af hans Skrifter: „So weit hatte ich vor 46 Jahren dies Jugendwerk geführt." Fuldført blev den ikke.

[1]) Müllner: „Die Schuld" oversattes af C. J. Boye og opførtes i 1817. Se Kr. Ar.: „Bagg. og Oehl." VI. 256.

Overſætter, og denne har vi endnu ikke. Fibiger[1]) er fra Sprogets Side ſaa elendig, at jeg maa tage den græſke Text til Hjælp for hos ham at forſtaae mit Modersmaal. Poul Møller var maaſkee Manden, naar han kun var mere beſindig, alvorlig og dyb. Jeg vil forſøge mig, men først prøve nogle ſmaa Stykker, ſom f. Ex. en omarbeidet Niobe efter Schlegel og en Laocoon af mig ſelv: derſom ſaadanne Smaaarbeider finde Adgang, ſaa vil let den græſke Tragiker gaae over vor Scene; hvo vilde ikke da interesſere ſig for Ifigenia af Euripides — et af de herligſte Arbeider, for ikke at tale om den nokſom berømte Sofokles. Jeg har forelæſt min Kone Ifigenia og baade hun og jeg maatte fælde Taarer over denne Pige: den Kulde man har tillagt Grækeren anſeer jeg for Kulde hos Nordboen og ſelv denne Kulde kun for en udvortes Froſt, der vel har kjølnet Hovedisſen, men ikke har rammet de Ting, ſom bevares i Hjertekammeret. Jeg har ſaa mange Planer, ogſaa med Gozzi[2]), ja ſtundom ſelv med Calderone[3]), men man maatte egentlig være en Forening, der ſøgde for Alvor at fortrænge det abſolut Betydningsløſe og Skadelige, for deels af egne Arbeider, deels af Fortidens og fremmede Landes at ſætte bedre i Steden; —

[1]) Overlærer ved Nykjøbing Kathedralſkole; havde overſat tre af Sofokles's Tragedier: Filoktetes, Oedipos og Antigone.

[2]) Den bekendte Forfatter af Maſkekomedier, født 1722 i Venezia, død 1804.

[3]) Calderon (ikke Calderone), den berømte ſpanſke Forfatter af romantiſke Dramer (1600—87). Paa denne Forf. er Søtoft ventelig bleven opmærkſom ved J. L. Heibergs, den „ſpanſke" Digters (ſe Brevet Nr. 18), Efterligning af det ſpanſke Drama i „Driſtig vovet halv er vundet", 1817, ſom og ved dennes Diſputats ſamme Aar: De poëseos dramaticae genere hispanico, et præsertim de Petro Calderone de la Barca, principe Dramaticorum.

men da maatte Theatercenſorerne ikke rette ſig efter Publicums Smag, men det Skjønnes Bud.

Hvormeget udrettede ikke ſaaledes hos Publicum de to Mænd Schiller og Goethe i Weimar? Men naturligviis, man maa vaage og arbeide. Dog, jeg maa ſlutte. Jeg veed ikke, om De har modtaget en Tragødie Leonardo og Blandine[1]) fra mig: maaſkee vil De ſtøde Dem over enkelte Steder, men det Hele maa De ikke være vred paa; thi det er dog jo Kjerlighed. Lad mig ſnart høre fra Dem, og bliv endnu — Præſt.

Det ønſker Deres hengivne Wen

Søtoft.

54.

Fra S. S. Blicher.

Thorning[2]) ved Viborg d. 3die April 1820.

Dit ſidſte Brev modtog jeg ved min Moders Liigkiſte. Da mine ſex Børn ſtode omkring den tauſe Bedſtemoder — ikke grædende, ikke bedrøvede, men glade over at hendes Sjæl nu var i Himlen — o min Ingemann! da foer ſom en Solſtraale gjennem min mørke Aand Frelſerens Ord: „Derſom I ikke blive ſom Børn igjen, komme I ingenlunde ind i Himmerige. — Min Røgter er 80 Aar; jeg hører ham ofte ved Midnatstid ſynge i ſin Seng — Digter! Du føler hvad det

---

[1]) Denne Tragedie udkom, efter at være antagen til Opførelſe paa Teatret, i April 1821. Det her omtalte Exemplar maa altſaa have været i Manuſkript.

[2]) Blicher var i Efteraaret 1819 bleven Sognepræſt for Thorning og Lysgaard Menigheder.

betyder!!! Hvad er en Concert af blomſtrende Ynglinger og Piger mod Oldingens Sang? Han ligger ved Siden af ſin Ligkiſte og ſynger — ak jeg maae rødme over mig ſelv, at Sorgen nogenſinde har faaet Magt med mig.

Dette ſkrev jeg for 2 Maaneder ſiden; men jeg vilde bie til jeg med det ſamme kunde ſende Dig ilagte — endelig blev den da trykket, her har Du den[1]) — ſiig mig Din Mening, og ſkjænk mig nogle Planter til min Mindehave[2]).

For et Par Aar ſiden ſendte jeg 2 Comedier til Theatercenſorerne: „Avisfrieriet" og „Aagerkarlen". Vil Du ikke viſe mig den Tjeneſte at faae dem tilbage og ſende mig dem; thi de blive viſt ikke antagne. . . .

Din trofaſte

S. S. Blicher.

55.

Fra **Samme.**

Thorning ved Viborg d. 31. Julii 1820.

Hjertelſkede Ven!

Hvor ſmertede det mig, at jeg ikke kunde mødes med Dig i Vilſted! . . . . Jeg maae ſaa ofte fornægte mig ſelv, ſaa jeg er temmelig vant til Skuffelſer; eet dog falder mig tungt, det er at fornægte min Muſe, men ogſaa dette er maaſkee Herrens Villie. Jeg ſkal tjene ham fremfor alle Ting — jeg ſkal tjene mine betroede Sognebørn paa mangehaande Maader — jeg ſkal tjene Kongen, der har paalagt Geiſtligheden ſaa mange heterogene civile Beſtillinger — jeg ſkal tjene Ceres for ej at ſulte ihjel,

---

[1]) Maa have været Komedien „Generalprøven i Kragehul".

[2]) 1823 udgav Blicher „Bautaſtene".

Pomona og mange andre Væsner; saa kan Du nok vide hvordan det gaaer med Poesien: jeg har i de sidste 6 Maaneder ikke sat to Linier sammen — kort, jeg er revet lidt af Leed. Gud veed om jeg skal sættes i Leed igjen her og hvor snart? . . .

. . . Endnu engang Tak for Din Tasso! jeg har læst den andengang med uformindsket Glæde, thi Vemods Glæde er een af mine beste. Gud velsigne opholde og styrke Din Aand!

S. S. Blicher.

Det er dog uforsvarligt af Theatercensorerne at kaste Avisfrieriet reent bort! rigtignok var det ikke i N. T. Bruuns[1]) nysselige, lette, tvetydige Smag; men derfor har de dog ikke Lov til at bruge det til Fidibusser; vil Du ikke ved Lejlighed bede Rahbek[2]) lede lidt om det!

56.
Fra Sotoft.

Nov. 1820.

Det har været mig saare ubehageligt ikke at kunne staae paa mine egne Been; men da jeg har brudt det ene, som De vel har hørt, saa er det naturligt at jeg maa betjene mig af Andres: quod igitur in causa est, hvorfor jeg idag tager mig den Frihed at tilskrive Dem, under den Forudsætning, at De som salig Hølty[3]) er en tjenstfærdig Mand item at intet Kunstnid eller noget andet Slags Had er os imellem. Hensigten af min nær-

---

[1]) N. T. Bruun var ansat som Oversætter ved det kongelige Teater.
[2]) Medlem af Teaterdirektionen.
[3]) Lyrisk-elegisk Digter, død 28 Aar gammel i Hannover 1776.

værende Skrivelſe er da i Korthed ſaaledes fremſat: Det har ikke under min Sygdom manglet mig paa Venner og Løfter, men jeg har havt Grund til at tænke paa hiint Horatii quid tanto dignum hiatu hicce proferre potest promissor[1])? Med Henſyn til min antagne Tragoedie er dette ſaaledes Tilfælde, at mig i langædelig Tid Løfte var givet af en Ovaſiven om Beſørgelſen huius opullæ[2]); men til Opfyldelſen ſee vi Intet og da ſom bekjendt patientia omnia vincit, ſaa er det vel intet Under om den omſider har overvunden mig — hominem pedibus ægrum. Tantum!

Nu ſaa er det da herved at jeg er begjerende af Deres Tjenſtvillighed at De ville have den Uleilighed, ſaaſom jeg formedelſt min Sygdom ikke ſelv formaaer at være tilſtede i Byen, at foreſpørge hos Brynnich eller hvem Dem godt tykkes, om De vil afkjøbe mig Manuſkriptet til min Tragødie[3]): hvis de ville — da hvad Honorar de byde . . . Jeg har ofte i den ſenere Tid forbandet Muſen, ſom volder mig ſaa megen Bekymring og Smerte. Ingen er en elendigere Perſon end en Poet iblandt lutter Fæe, si ita dicere fas est, ſom det ſagte[4]) ikke er i vort rare Fædreland. Her ſidder eller ligger jeg ſom en eenlig Satan og tænker paa Loths Huſtrue og Niobe; hvad der ſkal blive ſaa af hele Menneſkeheden og dens Hiſtorie gruer jeg ved at have ſect. Hvad om hvert Blad blev brændt paa hver Tunge og hver Tunge ſvøbt omkring Kirketaarnet? Det kunde ſee ud ſom Romernes

---

[1]) Ars poetica v. 138. Verſet hedder korrekt: Quid dignum tanto feret hic promissor hiatu?

[2]) Skal være: opellae.

[3]) Leonardo og Blandine.

[4]) Forældet Form for det nu almindeligere „ſagtens".

Rostra[1]) og jeg tænker ikke ret mange Personer vilde her dicere pro rostris[2]). Men — Man skal ikke sige Alt hvad Man mener, opinatur, troer, credit, veed, scit, at Man ikke skal blive tømt før Tiden: der er langt til Bunds og vi ere alle Krukker i Danaidernes Hænder: vi fylde forgjæves med vore Taarer — hvilket? Ja det veed vi ikke, ellers skulde det aldrig fortryde mig at græde med saa stærkt som Nogen, aliquis. — Tantum! tantum! tantum! Ikke et Ord mere, at ikke en Havmand fra Dybet skal ryste sine grædende Lokker, at ikke en Storm fra Dybet skal knuse Fredens blide Blomst, som staaer — paa Klippen og stirrer — i Dybet — og seer Himlen og sig selv derudi. Her er et Thema, som jeg vil variere hele mit Liv, naar jeg mener det alvorligt med Livet, som der skal baade Liv og Alvor til. Freudvoll und leidvoll gedankenvoll seyn — langen und bangen in schwebender Pein — himmelhoch jauchzend zum Tode betrübt — glücklich allein ist die Seele die liebt[3]), og det under enhver Form. Man maa tage fat paa Livet som en Polyp griber sit arme Bytte, si quid video, og aldrig slippe det igjen; men dertil hører en Kraft — en Kraft, som Polyppen har og sagtens kan have da den, uden Billede, er rodfæstet i Klippen. Partialt har jeg i 6 Uger været død og jeg har følt, hvad det er at være balsomeret; jeg gyste over mig selv — levende død — uden Følelse guul som en Mumie. Jeg siger som han i Sommernatsdrømmen: „jeg er kjed af denne Maane; gid den vilde skifte[4])!" — lever iøvrigt vel paa den sublunariske Jord!

[1]) Den offentlige Talerstol i det gamle Rom.

[2]) o: holde et politisk Foredrag.

[3]) Clärchens Sang i 3die Akt af Goethes „Egmont".

[4]) Midsummer-Nights Dream, Act 5, Scene I: »I am aweary of

Hører jeg næſte Poſt fra Dem? Jeg venter det! Tiden løber ſom en Tuſindbeen uden Hoved og Hale. Hvis jeg ikke hører fra Dem, agter jeg Dem død og magtesløs at være ad tempus.

Deres oprigtige

S.

57.

Fra **Samme**.

[Henimod Udgangen af 1820].

Tak for Deres Skrivelſe og al Deres Uleilighed[1]). Ja viſt har og maatte mit Humeur lide. Det er ikke udvortes Lidelſer, ſom kan ſlaae en Mand til Jorden alene; men komme indre til — og paa ſamme Tid oeconomiſke — ſaa falder Man nolens volens, derſom Man ikke er en Stoiker; thi Chriſtendommen forhærder os ikke mod Lidelſer og Slag; — ſaavel ſom Homeers Guder, græd Guddommen Chriſtus ſelv og fandt ſit Maal af Lidelſer for fuldt. Gjorde han ikke? Behøvede *han* ikke en Engels Trøſt? — ſkjød han ikke Dødsbægeret i Angſt fra ſig? — at Livets Bæger er for et følende Hjerte ofte bittrere end Dødens, iſær da Menneſket mangler Guddomskraft. Men hvad jeg lider indvortes, hvad der fra min ulykkelige Barndom forfølger mig, det er min Hemmelighed, der afpræger ſig imod min Villie i Værk og Væſen: vel er det ſaa, at Barnet ikke raader over ſine Wilkaar og Forbindelſer — men disſe virke mægtige paa

this moon; would, he would change!» Søtoft fejler ved at lægge Replikken i en Mandsperſons Mund; den ſiges af Hippolyta, Amazonernes Dronning.

[1]) Med at ſkaffe en Forlægger til S.'s Tragedie Leonardo og Blaudine.

ham: og hvad Under vel, om Man ſtundom, naar Sorgen banker paa, forbarmer ſig og lukker den ind i Hjertet: i ſin ſorte Kappe gjemmer den maaſkee en Skat for os — i det mindſte er dens Banditdolk forgyldt og demantbeſat, ſaa at den lokker, men ſtrækker ei. Og hvad Under fremdeles, naar Sorgen da ſtormer derinde, at Menneſket ikke da ſom en Poſeidon kan ſtille det oprørte og oprøriſke Hav? I Drømmen, i Livets Drøm alene er Ro: *μικρα γαρ τα του θανατου μυστηρια ὑπνος* ſiger Euripides[1]) ret: altſaa Drøm og Død — det er en fælſom Tilværelſe — og jo mere jeg ſtirrer paa den — jo flere Syner jeg ſeer -- jo bangere og tilmed blindere bliver jeg. Men hvad jeg da tyer til er Themaet: glücklich allein iſt die Seele die liebt; thi Haab og Tro — jeg ſiger det for Alvor — ere endelige Ting, der altſaa ingen Realitæt har for Sjelen: nei! ſlet ingen: Kjerligheden alene er baade uendelig og evig, og naar den er vorden fuldkommen — ſaa affalder jo eo ipso de paabundne Sjelens Vinger, Tro og Haab; thi hvad mon der paa Forklarelſens Dag ſkulde troes eller haabes, naar det Forbigangne og det Tilkommende er ſmeltet ſammen med det Nærværende? — Intet! Altſaa temporær Værdi have de; godt — mine Krykker har det ogſaa, men jeg ſeer dem gjerne borte fra mine Øine; jeg kaſter dem, ſaa ſnart jeg kan, om jeg end ſkal halte lidt; — dog, lad os ikke være intollerante, hverken mod Mænd eller Ideer. Jeg vil da tie og tage fat paa Hverdagslivet.

Kjære Ven, De mener neppe med Ordene om den helvedbefarne Fauſtus[2]): jeg veed det altfor vel, at det

---

[1]) Ordene, ſom ſkulle findes hos Komedieſkriveren Mneſimakos, udſige, at Søvnen i blidere Skikkelſe afbilder Dødens Hemmeligheder.

[2]) Sigter til noget, Ing. maa have udtalt i et Brev til Søtoft.

var Dem umuligt at indeſlutte Dem i Deres digteriſke Eden uden at aabne Porten for Adams Børn, der arbeide i Anſigtets Sved udenfor: Deres Syner og Glæder ſkulle deles med Brødrene: og De har ikke en Gang Lov til ſom den utro Tjener at nedgrave Deres Pund eller ſætte Deres Lys under en Skjeppe: jeg har den ſamme Tro de facultatibus meis qualibuscunque: her er da, foruden den derved erhvervende lovlige Agtelſe, en reen Kilde, ſom rinder ogſaa i mig: jeg ønſkede ſaa inderligt at Alle følte ſkjønt for Kjerligheden, og den har De viſt ſeet jeg med ſælſomme Former har ſtræbt at lade fremſtaae i alle mine poſitive Producter: den bryder frem, om end paa anden Viis end Deres egen. Kort ſagt, jeg digter ikke for mig og Hyacinthe[1]) alene — men for Verden, om den vil annamme Røſten: Tro og Haab vil jeg ikke intollerant paatvinge Nogen — men uden Kjerlighed er Menneſket efter Paulus et lydende Malm og en tom Bjelde (1 Cor. 13 cap.). „Havde jeg end al prophetiſk Gave, vidſte alle Hemmeligheder (nemlig Religionens) — og havde jeg end al Tro, men ei Kjerlighed — da var jeg — Intet" etc. etc. — Men dette var endnu ei Hverdagslivet: det koſter mig altid Kamp at tage fat derpaa. Hæc ordiamur tandem[2])!

. . . . . Lev vel og derſom De ſkulde ſynes at jeg er gal — nu jeg vil det ikke nægte — men hele Werden har ſamme Skade. . . . .

Deres altid forbundne og hengivne

Ven

S.

---

[1]) „Hyacinthe, erotiſt Digt i 18 Sonnetter", i Thieles „Roſenblade" 1818.

[2]) Saa lad os da nu endelig begynde derpaa.

58.

Fra Schack Staffeldt.[1])

Christiansfeld d. 27 December 1820.

Tillad mig, kjære Herr Ingemann og elskværdige Digter, ved denne Tilskrivt at bøde paa Forsømmelsen af en Afskedstagen fra Dem ved min Afreise fra Kbhvn. Skulde jeg have glemt Dem? Ingenlunde! Skulde jeg have tilsideset Dem? Endnu mindre! Gaadens Opløsning hedder Verdenspraxis. En Embedsmand, som jeg, er egentlig ufri og staaer i saa mange Forhold til den virkelige og intet mindre end idealske Verden, der tillige er stræng og hævngjerrig, at han for Øjeblikket aldeles maae opofre sig for den og kun kan vedligeholde et indvortes Samfund med den usynlige Aandens Kirke her i Tiden. Saaledes er det skeet, at jeg ikke har seet Dem før min Bortreise, skjøndt De i Deres Værker selv i de sidste Øjeblikke have været tilstæde hos mig. Jeg har nemlig anskaffet mig alle og de skulle lyse i min Slesvigske møjsommelige Ensomhed, hvor jeg næsten tør befrygte, at blive udandsk, hvad Sprog og Poesie angaaer.

De tillade mig ved denne Leilighed en Expectoration i Anledning af Svanes et Comp. Skrivt imod Oehlenschlaeger[2]), hvilket udkom et Par Dage forinden min

[1]) Den bekendte Digter, som dengang var Amtmand over Gottorf Amt og Overdirector for Staden Slesvig. Her døde han i December 1826. Nærværende Brev findes optaget i F. L. Liebenbergs Schack Staffeldts Levnet II. 436—37, men med korrigeret Ortografi.

[2]) Det Skrift, her sigtes til: „Bevis for, at Adam Oehlenschläger er gaaet fra Sands og Samling (December 1820)" er udgivet af Algreen Ussing alene, men, som det var alle bekendt, under

Bortreiſe. Samme har ret bedrøvet, ja næſten ydmyget mig, thi hvad Værd kan Forfatternes overvættes Roes vel have, naar deres Daddel er ligeſaa overvættes? Det kan ikke være min Henſigt, at forſvare denne Digters Program og han vil nok ſelv give det til Priis; men det er dog ubilligt og uſkjønbt, at give Homer nogle Knæp paa Næſen i det Øjeblik, han ſover. Svane har mangengang beſøgt mig i Kbhvn. og jeg har i ham fundet et godt Hoved med et lidenſkabeligt Hjerte, men han har aldrig yttret ſig mod mig om dette Angreb, thi ellers havde jeg fraraadt, ja maaſkee fravridſtet ham det. Mit Navn ſkal vorde helligholdet og Oehlenſchlaeger er gaaet fra Sands og Samling! Jeg troer at vide, hvad jeg ſom Digter gjelder, ſkjønbt jeg aldrig har yttret det, men jeg veed ogſaa, hvad andre Digtere gjelde og jeg kjender ingen Rang i det Skjønnes Rige, hvor alt kun kan være ſkjønbt. Saaledes ſom der ikke gives ½, ¼ eller en anden Brøk af Sandhed, ſaaledes er ogſaa det Skjønne ſkjønbt, intet meer eller mindre, og man er Digter eller ikke Digter. Gud forbyde et Univerſalmonarchie i Kunſten: dens Rige

---

Samvirken med den purunge Marius Svane, ſammen med hvem Uſſing i Maj ſamme Aar havde offentliggjort et af begge i Forening forfattet „filoſofiſk-poetiſk Forſøg", kaldet „Natur og Kunſt", hvorved de havde æſket men ikke opnaaet Univerſitetets æſtetiſke Prisbelønning. I Cenſuren over denne Afhandling havde Oehlenſchläger deltaget. Rettet mod ham var derfor det Motto, hvormed Afhandlingen udſendtes i Publikum, nemlig: „Schack Staffeldt! helliget vorde Dit Navn!" En yderligere Hevn ſøgte nu Uſſing (& Komp.) at vinde over Oehl. ved ſit her af Schack Staffeldt med Bedrøvelſe og Harme omtalte Skrift „Bevis for o. ſ. v.", hvortil Anledningen var et af Oehl. i November 1820 paa daarligt Latin udgivet Univerſitetsprogram. — Om ſamtidiges Bedømmelſe af dette Angreb paa Oehl. ſe Arentzen: „Bagg. og Oehl." VII. S. 430.

er saa stort, at vi alle kunne rummes i samme og hver enkelt, der maatte fristes til at ansee sig for den ypperste, spørge sig blot, om han kunde være hvad han er eller troer at være, uden Forbindelse med sine Forgjængere og Samtidige. Ligesaa let vilde eet Menneske kunne indfatte Oceanet i sin Haand, som med sin Aand omfatte det Skjønnes grændseløse Rige.

De beholde mig, De, skjønne Sjæles og blide Hjerters elskværdige Tolk! i Deres venskabelige og — ifald jeg ikke ønsker for meget — i Deres poetiske Erindring. Ogsaa jeg saae engang [Muse]ns guddommelige Aasyn: glemme det, kan jeg aldrig; men [male?] det kan jeg neppe meer! Lev vel, for at le[ve] guddommeligt, det er at sige, for at digte, thi Digte[kunst] er en fortsat, ja en forbedret, Skabelse!

Schack Staffeldt.

Christiansfeld d. 27de December 1820.

59.

Fra Søtoft.

[3 Januar 1821.]

Kjære Ingemann!

. . . Disse sorte Winternætter trykke mig skrækkeligt: af Skrinet er jeg krøbet — men til Helbredelse er der kun slet Udsigt; jeg kan efter 15 Ugers Forløb endnu for Smerter ingen Brug giøre af mit Been — hm! der er meget at lide herneden og den Sunde seer ikke Livets frygtelige Natside, paa hvilken kun Stjerneskud glimter — indtil Aandernes store Time kommer og med denne den dybeste Fred. Gudskeelov at vi leve kun een Gang og Gudskeelov at denne ene Gang kun er saa kort og at

omnes una manet nox
estque calcanda semel via leti[1]),

og at, naar Werden opgaaer i Elementernes Flamme, — saa brænder Mindet om dens Hiſtorie med. Bravo! — Nei! jeg vil lukke mine Øine! thi diſſe Forvandlinger af Tingene give intet faſt Fæſte! — Engang havde jeg det gyldne Paladium Tilfredshed: Verden røber[2]) os saameget.

Endnu engang Tak for Deres gode Willie og al Uleilighed og lev saa i det nye Aar saa lykkelig ſom De ſelv ønſker det: et bedre Ønſke kan jeg ikke give Dem med paa Weien. Endnu engang, Levvel! o Rafael ſlaa høit din gyldne Harpe.

Deres

Søtoft.

60.

Fra H. E. Freund[3]).

[Fra Begyndelſen af 1822[4])].

Kjere gode Broder Ingeman!

Ver ei vred paa mig fordi jeg lige til i Dag har ladet Dit kjere Brev af 20 Aug. 1819 ubeſvaret.

---

[1]) Horatii Od. lib. I carm. 28 v. 15—16, med en liden Forandring.

[2]) Enten en Uagtſomhedsfejl for „røver", eller muligt en aandrig Legen med Ordene.

[3]) Billedhuggeren Hermann E. Freund, født i Nærheden af Bremen 15 Oktober 1786, død i Kjøbenhavn 30 Juni 1840. Fra 1817 til 1828 opholdt han ſig i Rom, hvor Ingemann, der havde ſkrevet et Digt til ham ved hans Afrejſe fra København (Saml. Skr. 2den Udg. IV. 6te Bind S. 153), levede med ham i Vinteren 1818—19.

[4]) Før dette Aar kan Brevet ikke være ſkrevet, da Thorvaldſens Chri-

Din Byſte har jeg for længe ſiden endet med Held der mangler intet ande en en Leilighed ſaa vander den til Danmark. Ingeman i Marmor var lit egenſindig jeg ved ikke um Du giver ham ret. Den første Dag jeg begynte ſaa vælget jeg et ſtort og ſmuk Marmorblok og det blev beſtim at Du og Fyrſt Metternich ſkulde dele den. Jeg kan ikke negte at jeg tænkte lit underlig um Dit Naboſkab af denne Hofman og Styrer af det [øſterrigſke] Rige og nu med det Stakkels Italien. Vad ſkeer da jeg har arbeidet 1. 2. 3 Dage ſaa er hele Hovet-Maſſen der, og Ingeman alt Kiendelig men over det og fra det venſtre Øye gor ned over hele den venſtre Kin en ſtor ſort Stribe. Da jeg nu ikke vilde at Du ſaaledes ſkulde ſtaa i Marmor og grœde til Evigtid, ſaa befalede jeg Hofmanden at han ſkulde fortrœke og inrømme Dig hele Marmorblokken. Vor med Du ſærdeles var forneuet og grœd ikke mere ſom før, kun en eneſte Perle af denne Taareſtrøm er Kiendelig men den er falden ned og findes paa den venſtre Pandebule lid hen til Tindingen. Jeg udførte Din Byſte imedens Thorvaldſen var i København, da han kom tilbage kunde han ikke nok roſe den for dens gode udførrelſe i Marmor ſom glœder mig for Din Skyld. Dog maa Du ikke tro at den er ſleben og polert ſom man almindelig forſtaar under got udførrelſe, Nei Du kan ſee nor Du ret neue ſeer til vær Meiſelhib ver Rasperſtreu. Foran paa Byſten paa den forderſte Flade ſtaar Dit Naun Ingemann uden vidre ſom jeg haaber Du er forneuet med.

De 2 første Dele af Dine Reiſe Lyrrer har jeg læſt og med ſand Glœde dvœler jeg ofte ved hjælp af denne

---

ſtue, Petrus og Paulus, ſom her omtales ſom fuldendte, først fuldendtes i Januar 1822.

Bog ved denne Tid som Landsmandskab tilbragte denne Vinter i Rom og isandhed den beste Vinter jeg har levet. Din Tegnung i vis træk jeg stusende mig kente selv har jeg læst det var Din Ville Broder Ingemann[1]).

Siden denne Tid vi skiltes ad ved Pontemolle er mange Vandraaber rullet hen under den til Havet, mange Venner og Landsmæn har jeg fulgt derhen og set de vente mig og Rom Ryggen. Jeg har søgt men ledet forgæves bland de Siste efter Dig Broder Ingeman. Bedrøvet er jeg værgang vendet tilbage til Rom og inslutt mig i mig selv for ommugelige at være mig selv nok men og forgæves. Naar saa atter Efteraaret kommer og med det Venner fra Norden saa begynder jeg atter vor jeg slap sist. Jeg ved det er forgæves dog vil jeg heller søge en ikke søge thi Haabet er saa søt.

I Kunstverden her i Rom kunde og borde være mere Liv og Begeistring for mig lader det at verken den Ene eller Anden Del af Parterne ret er gjennemtrængt og overbevist om sin Menings Rigtighed, Saa og Publikum er for Døsig og Sløv og udeltagen at Alt kunde faa mere Liv og fullendhed.

Thorvaldsen er den mest virksomme af Alle og ud-

[1]) Ved disse Ord, hvis sidste Del er uforstaaelig, sigtes formodentlig til den Skildring af Kunstneren Ovintius Messis, som Ing. har udkastet i „Reiselyre" (Saml. Skr. 2den Udg. IV. 4de B. S. 216) under „Florenz". De enkelte Træk i Skildringen af denne Maler, der ligesom Freund først havde øvet Vulkans Kunst, ere sandsynligvis hentede fra Freunds Person, hvorfor denne har kunnet „studsende genkende sig selv i Vennens Tegning." I Stykket „De første Dage i Rom" (Sammesteds 5te Bind S. 5 og 6) sammenlignes Freund udtrykkelig med Ovintus (skal være Ovintius) Messis. „Vor Freund, som Ovintus Messis, staaer i hans" (ɔ: Thorvaldsens) „Værksted fro."

breder i sin Cirkel mere Liv jeg tror nesten en Alle di Ander tilsammen tagen. Hans senere Arbeider som er i Græsk Stil viser inu en betydelig fremskrit i Kunsten og omskjønt eiendomlig vander han dog paa samme Vei som de Græske Kunstner for mer en 2000 Aar. I hans senere store Figure som Christus Peder og St. Paulus og 10 à 12 Figure der er modelleret af hans Skolare efter hans Skitser har han vist vormeget han og er istand til at give i denne Still og især di 3 første C. P. P. som ganske er fullendet af ham selv, di er udført med saadanne en renhed og skiønhed i Formen og Kraft og Storhed i Karakteren saa di har forskaffet Thorv. megen bifald og di som før nægtede hans Dugligheid paa denne Vei tier, om di vil vaave at løfte deres Stemme atter tvivler jeg meget om i det mindst vil ingen af denne Mening gjøre ham det efter eller beder og Kunsten har altsaa vunde ved Thorv[aldsens] Christelige Værker og Danmark vil vise hans Værker den kommende Tidsalder og nævne hans Naun voraf den med rette kan være Stolt af.

Mere om Thorvaldsen hvad han bestiller og har bestil vil Mule meddelle Dig som jeg beder Du vil læse med overbærrelse som og disse Lienjer der komme Dig til Haanden paa samme Maade. Hvad mit egne Stræben og Anskuelse i Kunsten angaar daa vil jeg ønske Du i de Ting som jeg har udført og som jeg agter med Gudshjelp at udføre i Fremtiden beder vil forstaa og læse som det Sprog jeg egenlig giver mig Umage for at dyrke en i disse Linier der kun svag og nepe Kiendelig bringe Dig Din Ven som Kunstner. Jeg er og var inu mer raa og haard som Kunstner lig en Sten med skarpe og hvasse Kannte. Klogeligen bragte jeg denne Sten i Thorvaldsens store Værksted for at blødgjøre den saameget som behøves og saalænge man arbeide paa at bortage Kan-

terne og Udvæxterne af denne Sten uden at røre ved Kiernen bliver den vor den er og lader sig ikke bringe derfra. For nærværende Tid [beskie]ftiger jeg mig med Efangliſterne til Slotskerken, give Gud at diſſe 4 vilde blive hvad jeg havde tiltænk hine 12. —

. . . Kop[1]) hilſer paa det Venligſt han arbeider paa et Billede der Forreſtiller vor Judas forraader Chriſtus. Brøndſet[2]) arbeider paa ſit Værk over Grækenland af alle Kræfter, han lader ſtikk meget i Kaaber af de Antike Ting han ſelv eier til Prydelſe for denne Bog. Thorvaldſen hilſer Dig hjerteligen[3]) og mange mange Tak for Bogen ſom Kop bragte ham. Hils Alle — Din Kjerſt mange Gang — Du ſelv Broder Ingeman være hilſet paa det hengivnſte af

Din trofaſte Ven
H. E. Freund.

---

[1]) Maleren Koop havde malet Ingemann. Stukket af Flindt findes dette Billede foran i „Reiſelyre" 1 Del.

[2]) Arkæologen, Profeſſor Brøndſted.

[3]) Ingemann havde levet med Thorvaldſen først en Vinter i Rom og umiddelbart efter ſin Hjemkomſt atter i København, hvor Thorv. opholdt ſig fra Efteraaret 1819 til Auguſt 1820. Da Thorvaldſen forlod København, fulgte Ing., Theodor Schorn og Præſten Rothe (Waldemar?) ſamt nogle flere ham til Roeskilde Kro, hvor de ſpiſte og toge Afſked med ham. En af Schorn forfattet Sang blev ſungen, men ſungen elendig, da de alle vare meget bevægede. Lucie Mandix, Ingemanns Forlovede, ſtod i Kirſebærgangen ved Veſterport for at ſe Thorvaldſen endnu engang. Han ſtod af Vognen for at ſige hende Farvel. (Efter et Brev fra Fru Grüner til Loviſe Bergſøe).

61.

Fra **Ove Malling**.[1])

Jeg har med megen Fornøjelſe læſt de Syv Morgenſange, ſom De, høiſtærede Hr. Lector[2]), har villet forfatte til Brug for Eleverne i Sorøe[3]). Den hiertelige religiøſe Tone, ſom udmærker dem alle finder jeg ſaa aldeles opbyggelig og derved til Beſtemmelſen henſigtſvarende, og den forøger min Høiagtelſe og mit Venſkab for Forfatteren. Aleene nogle faae Udtrykke har jeg troet at kunne fortiene Deres nærmere Grandſkning; og herom har jeg yttret mig i hoslagte Note. Til en Mand af Deres Tænkemaade og Deres Beſkedenhed har jeg troet at kunne yttre mig aabenhiertigen. Jeg henſtiller aldeles til Dem hvorvidt De dertil vil tage Henſyn eller ikke. At mine Colleger i Directionen ere eenige med mig, har jeg Grund til at formode men det officielle Brev om Sangene burde derom intet berøre.

Jeg er Dem aldtid
en oprigtig Ven
Malling.

Kiøbenhavn d. 23 Novbr. 1822.

Til
Hr. Lector Ingermann!

---

[1]) Geheimeconferenceraad, første og ſtyrende Medlem i Univerſitetsdirectionen.

[2]) Ingemann var 23 Juli 1822 udnævnt til Lector ved Sorø Academi; Academiets Skole tog Begyndelſe d. 4de Oktober ſ. A., efter at Aabningshøitideligheden havde fundet Sted Dagen i Forvejen, den 3die Oktober.

[3]) De her omtalte Sange udkom 1822 med Titel: „Morgenpſalmer til Brug for Eleverne i Sorøe Academies Skole."

P. S. Naar Sangene ere trykte vil et Exemplar deraf være mig dobbelt kiert naar jeg maae modtage det fra Deres egen Haand.

62.

Fra Paſtor Schack[1]).

Søndag Morgen d. 19de Januar 1823.

En hellig Morgenſoel opſtaaer —
Med Høitids Glands den ſtille gaaer
Henover Søe og Skove etc.

Fra hiin Sjæl og Hjerte opløftende Pſalme[2]) kommer jeg fra mit Huuſes Morgen-Andagt og mine Følelſer byde mig at ſige den Mand Min Takſigelſe, hvem vi ſkylde, at vi paa ſaa værdig en Maade kan priſe vor Gud.

Under mange og forſkjellige Skikkelſer, i hvilke Deres Aand har viiſt ſig, var De os længe kjær, kjæreſt „ſom den Hellige Døbers fromme Sanger[3])". At vi nu kan love Gud, ſom evig vaager, mens Verdner ſlumre under ham; at vi naar Søndagsſolen den opſtaaer — kan ſtige med vor Andagt over Søe og Skove til vor elſkede Søn[4]) og Broder — og hjemkalde ham med hans fromme gudelige Følelſer i vor ſtille Kreds: — See unge

[1]) Sognepræſt til Sengeløſe, i Nærheden af København, ſenere Sognepræſt for Vor Frelſers Menighed paa Kriſtianshavn; død 1844.

[2]) Morgenſangen for Søndagen, i Morgenpſalmer for Eleverne i Sorøe Academies Skole.

[3]) Hentydning til Ingemanns bibelſke Drama „Roſten i Ørkenen" (1815).

[4]) Sønnen Tage, nyſoptagen Elev paa Sors Akademi.

Mand[1]), derfor have vi, næst Gud, der begavede Dem saa rundelig og herlig, Dem at takke,

Tre Morgenpsalmer, den ene skjønnere end den anden, har min Tage alt tilstillet os afskrevet i hans Breve, thi han er en meget flittig Brevskriver — og han har lovet os 4 endnu, for at gjøre hans Breve dobbelt kjære.

Bliv ved Hellige Sanger! at indsjunge vore, Dem og de mange Gjæve, betroede Børn, de gudelige Følelser, hvoraf De og Deres Sange besjæler — og Hvo, der var reen, maae blive reen.

Reen, from, Sandheden og Dyden troe, saaledes modtog De min kjære Søn, saaledes krøver jeg ham tilbage[2]).

Dette Udbrud af mit Hjertes Følelse har kun det eneste Øjemeed, at bevidne Dem Min erkjendtlige Taknemlighed og Høiagtelse.

C. Schack.

Sengeløse Præstegaard anf. D. 1823.

Velbyrdige Hr. Lector Ingemann!

63.

Fra **Jens Møller.**

Kbhvn. d. 8de Febr. 1823.

Høistærede, kjære Ven!

Jeg har med Erkjendtlighed modtaget og med hjertelig Glæde læst Deres deilige Morgenpsalmer. Jeg lover mig megen Velsignelse af disses Brug og af Deres Sko-

---

[1]) Ingemann, som i 12 Aar havde været Nationens yndede og fejrede Digter, var dengang henved 34 Aar gammel. Den velærværdige Brevskriver var 41 Aar.

[2]) Han blev krøvet tilbage inden Aarets Udgang.

les ſmukke Skik, hver Morgen at holde Lovſang. Jeg har i denne Anledning ladet nogle pia desideria indflyde i en Anmeldelſe, ſom jeg har ſkrevet til Literaturtidenden[1]) ſaavel af Deres Pſalmer ſom af Lector Eſtrups Program, for hvis Tilſendelſe De ville bringe ham min Tak, idet De tillige aflægger min Hilſen til ham, ſom til DHrr. Tauber, Fogtmann og Molbech.

I Literaturen er der endnu Stilſtand. Dog er i disſe Dage udkommet førſte Deel af Dr. Mynſters Poſtil og Harms's Vinterpoſtil, ſom jeg har revideret, vil om faa Dage blive færdig. . . . Øhlenſchlæger har 2—300 Tilhørere, naar han læſer over Holberg. Da iblandt disſe en Skrædderſvend — ein ſogenannter Baron Kiſs[2]) — havde indſneget ſig, og han af Studenterne ved Bortgangen forfulgtes med Sneebolte til Frue Skole, hvor han trak ſig tilbage indenfor Skolens Mure uden dog at bevæge ſine Forfølgere til Retirade, ſendte Rector Niſſen Bud efter Politiet, ſom kom men opførte ſig med Beſkedenhed, ſaa at min Rectormyndighed ikke blev ſat paa nogen haard Prøve. Kun maa jeg efter den Tid have Pedellen Ørum — min høire Haand og uundværlige Hjelper til Scepterets Førelſe — nærværende, for at melde mig om nye Spektakler ſkulde udbryde. See, ſaa ſtore Bevægelſer kan Æſthetiken forvolde, efterat ogſaa Skrædderne ere blevne poetiſke!

---

[1]) Litt. Tid. 1823 Nr. 6.

[2]) Denne Perſon, hvis rette Navn nok var Holbæk, ſaaes endnu for en Snes Aar ſiden paa Kjøbenhavns Gader, jevnlig forfulgt af Gadedrenge. Det forlorne Baronnavn beholdt han til det ſidſte. Naalen brugte han nok ikke meget; derimod høkrede han med gamle Bøger, hvorfor han ſaaes paa alle Bogauktioner.

Lev nu vel og rolig med al Deres Poesie samt med Deres kjære Hustrue, som jeg beder hjerteligen hilset.

Deres hengivne Ven

J. Møller.

64.

Fra Hornsyld[1]).

Jeg har læst Deres Morgenpsalmer til Brug for Eleverne i Sorøe Academies Skole, Høistærede! jeg har ikke allene læst, men sjunget dem med særdeles Fornøjelse. Vel kjender jeg Dem ikke personlig, men jeg har i lang Tid kjendt Deres Aand, jeg har beundret Deres sorte Riddere, Masaniello etc., meest Røsten i Ørken. Det jeg især har elsket Dem for er den religiøse Tendents, den christelige Aand, som meer og mindre stærk fremlyser af Deres Værker, den lyse, klare, venlige Gudhengivne Aand, som skuer Gud i Alt, som omgiver den, som synger saa skjønt: Og hvad vi see og hvad vi høre, Hvad Sjælen fatter af Din Aand — Lad det til Dig, vor Gud, os føre! Vor Salighed er i Din Haand. Indslut al Verden i Din Favn! Bønhør os Gud, i Jesu Navn!

Disse Psalmer og endnu mere Deres herlige Aftensang[2]), den af en blid, kjerlig, salig Aand udstrømmede Freds-Psalme: Fred hviler over Land og Bye o. s. v. Slut Fred i Hjertet med hver Sjæl, som her Dig ei forstaaer — — Fred med hvert Hjerte fjern og nær, Som uden Roe mon slaae. Fred med de Faae, som mig har

---

[1]) Den dengang 65aarige pastor eremitus Jens Hornsyld, bekendt ved sit Skrift: „Præsten Hornsyld og hans Confirmantere".

[2]) Aftensang, 1823, i Samlede Skrifter 2den Udg. IV. 6te Bind S. 93.

kjær, Og dem jeg aldrig saae — Og nu det meest Himmelske „Fred med hver Aand, som hader mig, Den skal mig elske vist, Naar samlet i Guds Himmerig, Vi ham lovprise hist". Den hele Sang tonede saa blidelig, kjærlig, himmelsk i min Sjel at jeg maatte finde en Tone for den og jeg fandt den Mel: Op alle som paa Jorden boer. Disse Psalmer og Sange gjøre, at jeg maae bevidne Dem min hjerteligste Tak og Glæde; men, da man ikke bør komme tomhændet til Seeren, især, naar man bør formode at man er Seeren gandske ubekjendt, saa sender jeg Dem det Bedste, jeg har, en Bog[1]) som jeg med rette kan kalde mit andet Jeg; thi den er udflydt af mit Væsen, dannet og fostret af Bibelen, mangeaarige Erfaringer og Studium. Læs den, ædle Mand, læs den med Opmærksomhed og heel igjennem, og jeg haaber, at De vil finde, at en med Dem beslægtet, om end ikke Broderaand taler i den.

Gud vække ofte Deres Aand til christelig Sang! Han bevare og styrke i Dem Ydmyghed og et ægte christeligt Sindelag, og velsigne Deres og Alles Virksomhed til Hans Ære.

ærbødigst

Hornsyld.

Aarhuus d. 11. Marts 1823.

[1]) Maa være „Præsten Hornsyld og hans Confirmantere", hvilket Skrift var udkommet Aaret i Forvejen, 1822.

65.
Fra S. S. Blicher.

Thorning d. 24 Marts 1823.

Min hjertelskede Ven!

Aviserne have sagt mig, at Du er Lector i Sorøe, og Rygtet har sagt mig, at Du er gift; er det saa, da ville Du herved modtage min broderlige Lykønskning, og formælde en ligedan for Din Hustrue, endskjøndt hun vel er den uskyldige Aarsag i at Du har gjort saa lang en Pause i Brevvexlingen med din uforanderlige jydske Ven. Vist er det, at Kjerlighed gaaer over Venskab, men undertrykker den ikke, allermindst i et Hjerte saa rigt som Dit. Nu min Ven! glæd mig snart med et Brev! ellers kunde jeg faae i Sinde, at blive lidt harmfuld paa den, der saaledes lister min Ingemann fra mig. Og — bliv ikke vred! — Du synger ikke mere? Er det med Dig som med Nattergalen, der holder op naar Vaaren er forbi — naar den har „etableret" sig? Det være langt fra! Gjør hellere som Lærken[1]), der synger hele Aaret igjennem — Vinteren med! Eller tier Du — som hun — naar der er alt for stor Larm og Skvalder af de andre Fugle? Aa hvad! lad dem synge og fornøje sig selv! Naar de blive kede af det, saa holde de nok op. Men tager jeg fejl, som var mueligt, da jeg ikke her faaer det halve at see af hvad som udkommer, da overbeviis mig ved Kjendsgjerninger! — Hvad bestiller Øhl. og Grundtvig? jeg seer heller aldrig noget fra dem; lurer I allesammen? speculere I paa en Dunciade? Mads og Las og Peer og Poul og alle de andre Dosindigtere gjør mere Spektakel end mine 7 Børn, naar de støje allervørst; men I ere

[1]) Blicher havde, 1819, i sit „Velkommen hjem" sammenliguet sig selv med Lærken, Ingemann med Nattergalen.

ganſke rolige, — nu det kommer vel, det venter jeg og flere end jeg.

Jeg har hørt tale om en Aftenpſalme[1]) af Dig; den beder jeg om, naar Du ſkriver mig til.

Nu afbryder jeg, at Du ikke ſkal komme i alt for ſtor Gjæld til mig, og forſikrer Dig, ſkjøndt til Overflod — at jeg er Din

trofaſte
Blicher.

66.

Fra Prinds **Chriſtian Frederik**[2]).

Hr. Lector Ingemann! Det er paa Løverdag min Kones Fødſelsdag[3]) og det er førſte gang hun feirer den paa Sorgenfri; mit Ønſke var at en til Højtiden paſſende Sang maatte affynges og til hvem ſkulde jeg i den Anledning hellere henvende mig end til Dem der endnu ſidſtleden paa en ſaa rørende Maade har digtet de ſmukke Stropher til den elſkede Fyrſtinde. Der kan viſt ikke ſiges for meget til Hendes Roes, men Hendes Beſkedenhed er liige ſaa ſtor ſom Hendes øvrige Dyder ere ophøjede.

De ville have den Godhed at ſende mig et Exemplar af Sangen til Sorgenfri og et andet til Bibliothekar Heger i Kiøbenhavn for at han ſtrax kan beſørge Trykningen. Mit Ønſke er at den i Verſemaal maae paſſes til Danevang ſaaledes at ſamme Muſik af Bay kan anvendes.

[1]) Se Anm. til foregaaende Brev.
[2]) Den ſenere Kong Chriſtian d. 8de.
[3]) d. 28de Juni.

Fortryd ej paa den Ulejlighed jeg volder Dem, hvilken meget vil erkiendes af Deres

velvilligste

Chriſtian Frederik.

Sorgenfri d. 24 Juni 1821[1]).

Jeg glemmer ikke den ſidſte behagelige Dag i Sorøe, og beder Dem at hilſe Directeur Tauber.

67.

Fra **Carl Heger**[2]).

Kbh. d. 1 Julii 1823.

Jeg har den Ære hermed at ſende Høiſtærede et Expl. af Deres Sang til Prindſeſſen, hvoraf De vil erfare, at jeg modtog den betids nok for at faae den trykt, og tillige at Correcturen blev ordentlig beſørget. Efter Prindſens Befaling ſkal den indrykkes i Skilderiet[3]).

[1]) Prindſen har tydeligt dateret Brevet fra 1821, men det maa være gjort i Distraktion, da Ingemann, ſom her tituleres Lector, først i 1822 udnævntes til Lector, og Sorø Akademis Skole, ſom ved Efterſkriften er forudſat i fuld Gang, først aabnedes i Oktober 1822. Aarstallet 1821 er fejl iſtedenfor 1823, i hvilket Aar Prinds Chriſtian med Gemalinde d. 18de og 19de Juni havde beſøgt Sorø og beſet Skolen, ved hvilken Lejlighed Ing. havde forfattet en Velkomſtſang, ſom er den, der i Brevet ſigtes til ved de „ſidſtleden" digtede rørende Strofer til Fyrſtinden.

Om ſelve den her forlangte Fødſelsdags-Sang, til hvis Forfattelſe der efter den Tids Poſtgang kun har været givet Digteren en meget knap Tidsfriſt, ſe næſte Brev.

[2]) Johan Carl Heger, Camma Rahbeks Broder, Bibliotekar ved Prinds Chriſtian Frederiks Bibliotek til ſin Død 1836.

[3]) Sangen til Prindſeſſe Caroline Amalie paa hendes Fødſelsdag d. 28de Juni 1823 (ſe foranſtaaende Brev) findes i „Nyeſte Skilderie af Kjøbenhavn" for 1 Juli i nævnte Aar, og er optagen i „Saml. Skrifter" 2den Udg. IV. 6te Bind S. 120.

Maaſkee Hs. H. ſkriver til Dem i Dag, men hvis ei, ſaa kan jeg foreløbig bevidne Dem, at Prindſen var uſigelig tilfreds med Sangen og ret ſiæleglad over den; ligeſom ogſaa Enhver, der læſte den, har fundet den overordentlig deilig, ſaa at jeg kan forſikkre Dem, De ikke har giort noget utaknemmeligt Arbeide, da De digtede den.

Den blev affungen i Skoven Kl. 11 om Aftenen i en feſtlig ſmykket og illumineret Dandſeſal, ſom ſamme Dag var bleven opført. Til fuldt Orcheſter, anført af Bay, blev den ſungen af de Samme, der i Vinter i en af Prindſens Koncerter ſang Deres Danevang. Det Hele blev til ſtor Glæde for Herſkaberne og alle Tilſtedeværende udført ſaa ſkiønt ſom muligt.

Dette har jeg ikke villet undlade til Høiſtæredes behagelige Efterretning at tilmelde Dem.

Deres ærbødige

C. Heger.

68.

Fra M. B. Nygaard.

Kjøbenhavn d. 11te Oktober 1823.

Jeg takker Dig ret inderlig kjære, gode Ingemann! for Dit venſkabelige Brev af 31 Aug., og jeg har paa min nu tilendebragte Reiſe mange Gange takket Dig for de mig givne Anviisninger, i Særdeleshed for den til Digteren Tieck. Jeg beſøgte ham i hans Familiekreds og da jeg bragte en Hilſen fra Dig ſtimlede de alle omkring mig og ſpurgte nøie om Dit Befindende med en Venlighed, ſom naar hjertelige Menneſker faar Budſkab fra en længe ſavnet Ven; Fruen, Dorothea og Agnes kappedes om at ſpørge til Dig; de holde alle ſaa meget af Dig og derfor bleve de mig ret kjære. Gjerne havde jeg be-

nyttet deres Indbydelse til at passere Aftenen der, men uheldigvis var det mig ikke muligt. Med den gamle Tieck talte jeg over en heel Time om vore Skribentere og Kunstnere og det interesserede mig særdeles at høre hans billige Domme og fremfor alt hans fortrinlige Dom om min Ven. Han yttrede at Ohlenschlægers Oversættelse af Holberg ikke fandt Bifald i Tydskland og han kunde ikke tilbageholde sin Meening at O. var paa Retouren. Han og hans Kone og Døttre bad mig hjerteligen at hilse Dig. De længes efter Brev fra Dig. Naar jeg engang taler med Din Kone om Døttrene skal jeg vel bestræbe mig for at forebygge at hun ei bliver jaloux. — Jeg beklager meget at jeg ei traf vor Dahl[1]) i Dresden; han var uheldigvis fraværende. — I Berlin talte jeg Prof. Rauch[2]), der bad mig bringe Dig en venlig Hilsen. Hvor herligt Indtryk hans Monument i Charlottenburg over Dronningen gjorde paa mig kan jeg ikke beskrive Dig; jeg glemmer det aldrig. Kun hans skjulte Kjerlighed til den elskværdige Dronning kunde saaledes gjøre ham til Mester ved hendes Mausolee. . . . .

Til Julen haaber jeg, Du kommer hertil; før sees vi neppe; jeg skal da meddele Dig Detaillen af min Reise.

Lev vel! modtag til Din Kone og Dig selv min Kones venlige Hilsen og ynd stedse

Din Dig inderligen hengivne

M. B. Nygaard.

---

[1]) Maleren.

[2]) Billedhugger.

69.

Fra Jens Møller.

Kjøbenhavn d. 18 Oktober 1823.

Kjæreſte Ven!

Modtag min hjertelige Tak for Deres deeltagende vennehulde Brev[1]). Det er altidt ſødt at vide ſig elſket; men man glæder ſig dobbelt ved trofaſt Venſtab, naar man over et ſtort Tab er nær ved at tænke ſig eenſom og forladt. Mit Hjerte bløder endnu ligefuldt, og mine Taarer flyde i ligeſaa ſtride Strømme ſom den 25 September. Alligevel føler jeg dagligen baade Religionens Trøſt i Bønnen, og fulde Kræfter til at forrette mit Embede. Ogſaa veed jeg af Erfaring, at Aandsarbeide kan for hele Timer forjage Sorgen; men ak det ſtjenker ikke det ſønderknuſte Hjerte nogen Glæde. Sysſelſat er jeg ſtedſe; og i mine faa Fritimer med et ſaare behageligt Arbeide om Grækernes Emancipation og deres nyeſte Literatur. Men Skade, at mine Studeretimer blive med hvert Aar færre. Saaledes fik jeg den anden Dag et nyt meget beſværligt Embede, da Conſiſtorium valgte mig til Univerſitetets Qvæſtor i ſal. Etatsraad Nic. Kalls Sted. De veed, at han levede ganſke for dette Embede, og var det vorden. Jeg ſkal nu ſtudere mig ind i et omfattende Regnſkabsvæſen og give Erklæringer om allehaande oeconomiſke Gjenſtande — lutter Contoirforretninger, men ſaare vigtige, da hele Univerſitetets Subſiſtents beroer paa at de beſtyres ordentligen.

Molbeks[2]) Tilbagefald har bedrøvet mig meget. Gid

[1]) Viſtnok i Anledning af J. Møllers første Kones Død.

[2]) Carl Frederik Molbech, Lector i græſk Sprog og Litteratur ved Sorø Akademi, led jevnlig af ſtærke Anfald af Sindsſyge, hvorfor han allerede entledigedes 1828. I „Breve til og fra Sibbern"

De snart kunde melde mig, at han var kommet sig igjen. Tauber[1]), Fogtmann[2]) og Estrup[3]) beder jeg venligst hilset. Jeg har nu næsten gjennemgaaet helt Fogtmanns Lærebog. Den er fortræffelig. Kun vilde jeg ønske, at han havde omtalt Krog Meyers med mere Berømmelse i Fortalen; thi ogsaa den er efter mine Tanker et Mesterstykke, skjønt rigtignok for svær for de fleste Skolediciple. Da jeg skrev til Fogtmann, havde jeg endnu ikke læst nok i hans, for at kunne sammenligne den med Meyers; ellers havde jeg meddeelt ham selv denne Anmærkning, da jeg veed, han ønsker at høre en oprigtig Dom.

Jeg glæder mig til Deres Besøg i Julen. Det gjør mig ondt hver Gang jeg seer Deres Svigerfader spadsere alene, da jeg kan forestille mig, hvormeget han maa savne Dem og Deres Kone. Jeg veed, han er vel, da jeg saae ham i Søndags i Mynsters Prædiken.

De med gode Frue være paa det kjærligste hilset af

Deres hengivne og oprigtige Ven

J. Møller.

70.

Fra S. S. Blicher.

Thorning d. 25. Febr. 1824.

Et halvt Aar eller mere er vel nu hengaaet, siden vi sidst talte ved — hvorledes har Du levet imidlanger-

---

2den Afdeling S. 148 findes et skønt Brev fra denne til den ulykkelige Molbech.

[1]) Direktor for Sorø Akademi.

[2]) Fra 1822 Lector i Religion og Moral ved Sorø Academi.

[3]) Lector ved S. A.

tid? Godt, vil jeg haabe som jeg ønsker; bedre, vil jeg haabe, end din stakkels Ven paa Alheden. Mine timelige Glæder ere ikke mange; Skoen trykker mig paa mere end eet Sted. Eet Gode er dog derved: at jeg stundom af Mangel paa anden Forfriskning maae gribe Pennen; men ofte maae jeg atter slænge den, naar jeg befinder mig altfor nedkuet og sløv til at skrive. Jeg har ellers givet mig i Tjeneste hos Elmqvist[1]) for 5 Rdl. pr. Ark, for dog imellem at kunne pynte mine otte Børn med Vadmelskofter og Træsko. Hr. A. P. Liunge[2]) — som jeg forresten ikke kjender — har ogsaa fyret mig; men fra ham har jeg (imellem os) endnu kun faaet Complimenter. Kjender Du noget til ham, da vil Du tjene mig i at sige mig, hvad der omtrent er ved Fyren at gjøre. Ligesaa ønskede jeg ogsaa gjerne at vide: hvo Udgiveren af Aftenbladet[3]) monne være. Han har — anonymt — skikket mig en trykt Indbydelse til Bidrag for hans Blad, hvori han ærligen tilstaaer, at han vil have sine andre Colleger revne af Pinden.

Du har vel hørt, at man absolut vil have mig til at være Forfatter af Jutta[4]); jeg kjender ikke mere til den gode Dame end til Dronningen i Eldorado. Ellers har jeg — ligesaa mellem os — indsendt en anden Tra-

---

[1]) Udgiver af Aarhus Stiftstidende; hans Forfatternavn er mest knyttet til „Læsefrugter samlede paa Literaturens Mark", hvortil Blicher gav Bidrag.

[2]) Udgiver blandt meget andet af „Harpen", et æstetisk Tidsskrift, og af „Juletræet", en Samling originale Fortællinger og Digte. Til begge disse Tidsskrifter har Blicher givet Bidrag.

[3]) Den bekendte Litterat A. E. Boye.

[4]) Juta, Dronning af Danmark, Sørgespil udgivet af Theaterdirectionen, Kbhvn. 1824, er forfattet af Præsten og Digteren C. J. Boye.

goedie Johanna Gray[1]) men Gud veed, om den er sluppen ind gjennem den rette Dør. — Men naar kommer din Valdemar[2]) for Dagen? Du sender mig den dog? jeg længes meget efter den. Du har dog ikke glemt Slaget paa Grathe Hede, i det mindste som Episode! Jeg kunde ønske, at Du havde været paa Pladsen selv for Decorationernes Skyld. — Du spurgte mig ifjor, om jeg ikke havde Lyst til at være Præst i Sælland? Jo! kunde jeg kun blive det; men jeg kjender kun een Kirkeejer derovre, og hans Kald blive rimeligviis ikke vacante før Thorning. — Har Du ikke et Exemplar af din Løveridder? den vilde jeg gjerne ved Lejlighed komme i Besiddelse af. Nu Adieu min kjære kjære Ven! Bie ej for længe inden Du skriver til

Din trofaste
S. S. Blicher.

71.
Fra Samme.

Thorning d. 27 Juli 1824.

Min oprigtige og hjertelige Tak for Løveridderen og Waldemar[3])! især for den sidste — ikke formedelst noget poetisk Fortrin for hiin, men for den gjæve ægte danske Aand, der gjennemstrømmer den og efterlader en dyb men velgjørende Følelse i Sjælen. Ja min Ven! vi arbeide til eet Maal: Dyd og Sandhed, hvilket for Jord-

---

[1]) Tragedie i fem Akter.

[2]) „Valdemar den Store og hans Mænd, episk Digt" udkom i Juli 1824.

[3]) Se foregaaende Brev.

menneſket er identiſk med Gudsfrygt. Sandheds og Dyds evige, uudtømmelige ſkjulte Kilde være velſignet for hver en Draabe, der tilflyder os! engang blive dog disſe til en Strøm, ſom aldrig ſkal udtørres.

Løveridderen er en rædſomſkjøn Tragoedie, men er den det ikke næſten vel meget? var det min, vilde jeg neppe lade den ſpille, — „den er en Storm, en Ild ſom fortærer" vilde min gamle Caledonier[1]) ſige.

Hvo er da tilſidſt Forfatteren af den forroſte Juta[2])? et beſynderligt Stykke! ved første Gjennemlæsning rev det mig bort ſom en roſſiniſk Compoſition; ved anden Læsning ſlog min Puls ikke flere end de ſædvanlige [Slag i Minuten], og ved den tredie fandt jeg meget, meget at anmærke; men det bliver imellem os; thi jeg var Fuſentaſt nok til at roſe denne Dame for glubſk ſtrax ved første løſelige Bekjendtſkab. Man ſkulle vel aldrig enten laſte eller roſe, men blot gaae ſin egen Gang. . . .

Til Efteraaret venter jeg at opnaae den Glæde at kunne beſøge Dig i Anledning af Joh. Gray[3]); vil Du ſaa ikke følge med og ſtaae Fadder til hende? Skulde blot Gildet ikke ende med Muſik? Jeg kjender ſaare lidt til Publicum og dets Smag, — det kan gjerne være, jeg kommer ſom en Hund mellem et Spil Kegler. Sand Chriſtendom i Oppoſition mod Catholicisme er nok i disſe catholſke Tider ikke Mad for Moens. Nu — voyons!

Hvorledes lever Luno[4])? Mon jeg ikke ved ſamme Lejlighed kunde beſøge ham? imidlertid vilde Du, om Du

---

[1]) o: Oſſian, hvis Digte Blicher havde overſat (1807—9).

[2]) Se foregaaende Brev.

[3]) Denne i foregaaende Brev omtalte Tragedie opførtes første Gang paa det kongelige Teater Fredagen d. 11 Novb. 1825.

[4]) Se Brevet Nr. 2 a.

taler eller ſkriver ham til — mælde ham min hjerteligſte Hilſen!

Gud i Vold ſaalænge! Glæd ſnart med et Brev

Din

S. S. Blicher.

72.

Fra H. Baſtholm [1]).

Jeg har herved den Ære at aflægge Deres Velbyrdighed min forbindtligſte Takſigelſe for Deres Afhandling om den ſlaviſke og Vendiſke Gudelære [2]); den var et væſentligt Savn ved vor nordiſke Litteratur, og ved academiſke Skrifter ſom dette bidrages til at give Sorøe Academie ſin gamle videnſkabelige Hæder tilbage, for mig er det af en ſærdeles og udmærket Intereſſe, da jeg ved at ſtudere mig ind i den Ægyptiſke Oldtid, maae tillige gjøre mig nøie bekiendt med alle Oldtidens Religions Syſtemer. Jeg extraherer Creuzers Symbolik med ſtor Flid og ſkal derfor til ſin Tid nøie ſammenligne og benytte Deres Skrift, naar jeg kommer til Mones Fortſættelſe deraf. De ville glæde mig ved, naar De kommer til Slagelſe, at bearre mig med Deres Beſøg og at fornye gammelt Venſkab. Maaſke det kunde moere Dem at ſee nogle af mit Bibliotheks Skatte, ſom ikke ere ſaa aldeles ubetydelige.

---

[1]) Sognepræſt til St. Peders Kirke i Slagelſe, Redakteur af den veſtſjællandſke Avis, bekendt for ſin Lærdom og ſin Samlerflid.

[2]) Grundtræk af en Nord- Slaviſk og Vendiſk Gudelære. Et Indbydelſesſkrift. 1824.

Min ærbødigſte Hilſen til Deres mig perſonlig ubekiendte men ved ſine Talenter ſaa bekiendte Frue.

Med ſand Høiagtelſe
og Hengivenhed
H. Baſtholm.

Slagelſe 1824 d. 28de Julii.

Til
Velbyrdige Hr. Lector Ingemann!

73.
Fra **Hornſyld**.

Høiſtærede

modtage min venlige Tak for Deres mig ved Hr. Biſkop Birch tilſendte Program. Læsningen deraf morede mig iſær derved, at den bragte mig tilbage i min Barndoms og første Ungdoms Dage, da jeg læſte gamle Saxo og Arrild Hvidtfeld, og var i Phantaſien med at omſtyrte Svantewit, og var ſaa frydefuld over at Biſpen ſtod op paa den ſtore Træknub, Afguden, og lod Venderne ſlæbe ſig tilligemed deres afmægtige Gud. Barnagtig fortalte jeg den Herlighed til Enhver, ſom beſøgte min Fader, ogſaa mine Legekamerater maatte døje Fortællingen; men de deelte ikke min Glæde, de loe mig ud og kaldte mig Talieneren (ſkulde være Italieneren) fordi de ikke forſtod mig. — Ogſaa nu har Programmet Intereſſe for mig, da jeg ſeer af den deri anførte Gude-Cyclus, at ogſaa der herſker Dualismen, ligeſom i Zenda Veſta Ormuds og Ahriman, hos Ægypterne Oſiris og Typhon o. a. fl. Iøvrigt ahnede det mig, at noget Eget maatte have bevæget Dem til at gjøre Dem bekjendt med ald den Gudeſkare, og, da jeg i Tidenderne ſaae averteret Deres Digt Valdemar den Store og hans Mænd,

saa var Gaaden løst. Jeg saae at De maatte skaffe en Grund til Slottet, De vilde bygge. Jeg har skaffet mig det, og har, for at blive i Lignelsen, gjennemvandret adskillige af dets Gemakker, og inderlig glædet mig over de skjønne Billeder, De deri opstiller, og over de underlige Røster i Hallerne, som om de Henfarnes Aander vandrede der. Jeg vilde ikke have sendt Dem min Tak før jeg havde fuldendt denne Vandring. . . . Modtag da her min ærbødige Tak for Gaven; men især for Digtet, og for saa meget Andet, De har skjænket det Danske Publicum. Den gode Digter er en lykkelig Mand, han elskes af Mange, han ikke kjender og aldrig her paa Jorden kommer til at kjende. Adskillige unge Piger, som nu ere samlede hos mig, raabe, da de høre, at jeg skriver til Dem: Hils den rare Ingemann. Min Plejedatter synger fortrinlig Deres Sange til hendes Guittar, og saaledes er det overalt.

Lev længe og lykkelig med Deres Frue, som ærbødigst hilses af

Hornsyld.

Aarhuus Søndag Eftermiddag d. 5 Sept. 1824.

74.

Fra J. F. Schouw.[1])

Christinelund ved Præstø d. 10de September 1824.

Kiære Ingemann!

Jeg er nu, siden denne Maaneds Begyndelse, atter herude for ved Landluften og Landlivet at samle Kræfter til at modstaae den kommende Vinter. Som sædvanligt læse vi meget og deriblandt har i denne Tid din Valde-

[1]) Se Brevet Nr. 45.

mar været os alle en kiærkommen Gave, hvorfor vi takke Dig af gandske Hjerte; mig var det især overordentligen kiært, fordi, reent ud sagt, Dine sidste Arbeider slet ikke huede mig, og jeg frygtede for at vor anden danske Digtersoel ligesom den første var i Begreb med at dale, — men den anden Morgenrøde er kiærkommere end den første. At jeg ikke tager Feil i min Dom over Valdemar slutter jeg ogsaa af den almindelige Yndest den har vundet i Kiøbenhavn. Ved i dit Epos at sættes hen paa Møens Klint er Lysten til i Aar at besøge dette Sted blevet end mere levende, om vi end ikke kunne vente at have Eventyr som hine Møer og Prinds Buris, men saa haabe vi ogsaa at finde bedre Nattelye end i Jettehulen og bedre Kost end tør Fisk. Baronesse Stampe finder, at Du og din Kone efter Løfte, alt forlængst burde været komne hertil for at følge hermed, og mener, at I nu slet ikke kunne undslaae jer; og for hende og os alle ville Touren derved blive dobbelt behagelig. . . .

Hils ret meget Estrup, Hjort, Fogtmann og de førstes Koner . . . Lev nu vel, kom snart og skriv snart. Stampe og hans Kone hilse ret meget.

Din

Schouw.

75.

Til **Udgiveren af „Nyt Aftenblad“** [1]).

Sorøe d. 8de Octbr. [?] 1824.

Høiftærede!

Med Fornøielse har jeg modtaget den tilsendte Indbydelse til Bidrag for Ugeskriftet: „Nyt Aftenblad“. Efter

[1]) Efter Ingemanns Concept. Udgiveren af „Nyt Aftenblad“ var A. E. Boye.

Planen for dette Tidsskrift kan jeg ikke andet end ønske det den heldigste Fremgang, og hvad jeg, efter min Stilling og Evne dertil vil kunne bidrage, skal jeg, saavidt Tid og Leilighed tillader det, ikke undlade, uden at jeg derfor med Bestemthed kan sige hvorvidt og til hvad Tid jeg vil kunne være istand til at indsende Bidrag. Medfølgende Mindesang over Absolon er hvad jeg for Øieblikket finder meest passende til Aftenbladet, og da samme er skreven i min sædvanlige Forfattercharacteer, har jeg som sædvanlig vedføiet mit Navn. De Smaastykker, som jeg, under Navnet Severinus Sørensøn, har vedlagt, ere ligeledes forfattede af mig[1]); men dette Forfatternavn har jeg antaget for saadanne Arbeider, som jeg troer bedre kunne opnaae deres Hensigt under et hidtil ubekjendt Navn. Hvad jeg under dette Navn fremdeles maatte tilsende Aftenbladets Udgiver, er jeg naturligviis som Forfatter ansvarlig for naar det fordres; men da jeg derved ønsker at blive ubekjendt, har jeg den Tillid til Aftenbladets Udgiver, at det bliver en Hemmelighed.

Ærbødigst

Ingemann.

---

[1]) I „Nyt Aftenblad" for 1824 findes under Ingemanns Navn ikkun den her nævnte „Mindesang over Absolon" (se „Saml. Skr." 2den Udg. IV. 6te Bind S. 131), og med Navnet Severinus Sørensøn er sammesteds ikkun optaget „Kragen og Gaasen, en Fabel". I de følgende 2 Aargange af Aftenbladet findes intet af Ingemann.

76.

Fra F. H. Jahn.[1])

Kjøbenhavn d. 2 August 1825.

Kjære Ingemann.

. . . . Deres Valdemar har jeg læst med inderlig Interesse. Jeg har endog tilladt mig ved nogle Forelæsninger jeg holdt i Vinter for Garnisonens Officerer, at recitere den underskjønne Slagsang, Arnold Sanger synger paa Grathehede, og som kun mangler Saxos Alder, for at gielde som et Beviis paa oldnordisk Skjaldekunst. Ogsaa Deres Skildringer om Middelalderens Liv og Sysler have henreven mig, være sig fra Sandhedens, være sig fra Fremstillingens Side. Jeg veed ikke, Ingemann, hvorfor De, med Deres Talent for den historiske Poesie — om jeg saa tør udtrykke mig — ikke dyrke denne Mark mere; jeg er overbeviist om, at De ei alene kunde rivalisere med Skotlænderen Skot, men at det endog vilde være let for Dem, at hæve ham ud af Sadelen, især da Fremstillingen i bunden og ubunden Stil staaer Dem til Tjeneste. Deres Charakterer ere lige saa skarpe, ligesaa betegnende, ligesaa godt vedligeholdte som hans; Deres Skildringer ere ligesaa sande (maaskee endog mere sande) end hans og ligesaa levende; og med Hensyn til den egentlige Roman, som jo hos Walter Skot ikkun er en Biting, staae De høit over ham. I Sandhed, De skulde, om end kun til et Forsøg, skrive engang en Roman[2]) i hans Smag; De vilde see, at vort

[1]) Kaptajn i Armeen, holdt Forelæsninger for Garnisonens Officerer i København og arbejdede paa en Haandbog over den danske Krigshistorie. Han var født Holstener, hvad hans Sprog stundom minder om.

[2]) Da Jahn skrev saaledes til Ingemann, maa denne have begyndt paa sin første historiske Roman, Valdemar Seier, som udkom 1826.

Fædreland vel kunde gjøre Skotland Æren ſtridig, at blive overalt læſt i Europa. Og hvilken Stof have vi, netop i det 12te Aarhundrede. Det var i hiint Aarhundrede, hvor Knud Lavard, Valdemar I, Knud den Sjette, endog Valdemar II levede; hvor Ridderſtanden indførtes hos os og Riddervæſenet uddannede ſig; hvor Fæſtninger opbygtes og Stæder anlagdes, hvor Danmark atter vaagnede af en Sekellang Dvale. Det var i hiint Aarhundrede, hvor Kunſter og Videnſkaber i Grunden førſt fandt Veien til vort Norden; og hvor den gamle Kæmpe hævede ſig af ſin Grav, for at knuſe Kaadhedens Sværm i ſine Arme. Tro mig, Ingemann, at, havde jeg Deres Evner, ſaa ſkulde Fædrelandet ſnart ſee et Sideſtykke til Deres Valdemar!

. . . . Snart ſees vi i Kjøbenhavn, ikke ſandt?

Deres

Jahn.

77.

Fra Hornſyld.

Kjøbenhavn Kong. Fødſelsdag [28 Jan.] 1826.

Hvad tænker De om mig høiſtærede, kjære Hr. Lector? I Auguſt Maaned har De ſendt mig Deres Høimesſe Pſalmer, og jeg har ikke takket Dem for Gaven. Nye Aars Dag ſaae De mig og Mine hos Grundtvig og Ingen af os bevidnede Dem vor glade Tak for Gaven. Visſelig maa De troe jeg er en uſkjønſom og utaknemmelig Mand. Og dog — er jeg det ikke; thi ſee! førſt

---

Iøvrigt har det Intereſſe at jevnføre Jahns Ytringer her med Ingemanns Redegørelſe i „Tilbageblik paa mit Liv og min Forfattervirkſomhed" 1863. S. 47.

i Tirsdags Eftermiddag modtog jeg disse Psalmer af Postbuddet. Jeg glædede mig over Gaven, læste Deres venlige Brev, men flygtigt, da jeg stod færdig, at vandre ud til Prof. Sibbern[1]), flydde min Kone og Pleiedatter Brev og Psalmer, at de kunne læse, mens jeg var borte. Da jeg sildig om Aftenen kom hjem, modtog min Kone mig med de Ord: Du har godt læst Brevet! Det er gammelt, fra 20 August. Og saa Du ikke, at Pakkens Adresse var Aarhuus? Jeg spærrede Øinene op, og raabte: Hvad maae Manden tænke om mig! Den, Pakken har været sendt til i Aarhuus, har ikke vidst hvor jeg var — Aarhuus forlod jeg d. 2 Mai — og nu saa sildig har han faaet at vide, at jeg er her. Saaledes maa det være gaaet til — og nu seer De, at jeg ikke er den Usjønsomme, jeg maatte synes Dem.

Psalmerne, saavidt jeg endnu har læst og sjunget dem, ere mig saare kjære, især Nr. 5 paa Juledag, Nr. 9 paa Nytaarsdag, Nr. 11 og fremfor Alle Nr. 55. Jeg lærer langtfra ikke saa let som i unge Dage udenad; men dog vil jeg visselig lære mange af dem; thi hvad der ret finder Anklang i mit Indre, bliver — endog uvilkaarlig fast der. Saa velsigne Gud Dem for Gaven, det beder jeg i mit og Mines og Manges Navn, at De som Kingo, Brorson, ja som David maae slaae Harpen i Guds Kirke! Amen.

Hornsyld.

---

[1]) Sibbern boede paa „Hjørnelund", langt ude paa den dengang lidet bebyggede Østerbro.